

het **ABC** *van* **PMV**

HANDBOEK 2011 • Beknopte verhandeling waaruit men de grondbeginselen van wetenschap of kunst kan leren, leidraad; boekwerk (ook in meer dan één deel) dat een stelselmatige samenvatting bevat van een of andere vorm van kennis, kunst of wetenschap.

PMV • PMV nv is een Vlaamse investeringsmaatschappij. Zij financiert beloftevolle ondernemers van bij de prille start tot aan de groei en internationalisering van hun bedrijf. Zij investeert ook in grote infrastructuurprojecten en vastgoed. Haar focus is gericht op de duurzame economische ontwikkeling van Vlaanderen, met aantoonbare meerwaarde voor economie en maatschappij. (www.pmv.eu)

– *Degelijkheid, Eenvoud, Soberheid*

VOORAF • PMV brengt in deze derde, herwerkte uitgave van haar “handboek” een overzicht van haar activiteiten. De lezer vindt in een apart volume de cijfers van het boekjaar 2011 terug met het verslag van de raad van bestuur. Wij vinden het echter even belangrijk, zoniet belangrijker, om u het verhaal achter de cijfers te brengen. We doen dat in alfabetische volgorde, maar thematisch willekeurig. Zo nodigen wij de lezer uit om te grasduinen en onze producten en realisaties te ontdekken. Om het lezen aangenaam en boeiend te houden, vindt u overzichtelijke grafieken en tabellen evenals beknopte interviews met bedrijfsleiders en opiniemakers. Wij wensen u alvast een leerzame zoektocht toe!

– *Ysebaert*

31-05-2012

A

ALVEY • Deze Oudenaardse specialist in industriële automatisatie ontwerpt, levert en onderhoudt palletiseer- en distributiesystemen. Het bedrijf heeft ook twee filialen in Frankrijk die instaan voor verkoop en dienstverlening. De activiteiten in het buitenland zijn goed voor 70% van de totale omzet. Belangrijke klanten zijn, onder meer, Douwe Egberts, Friesland Campina, General Mills en Maitres Laitiers.

Alvey biedt werk aan meer dan 130 mensen en werd begin 2011 verzelfstandigd uit de Franse Newtec-groep. Sindsdien kende de onderneming een steile groei van bijna 50%. Hierdoor bedraagt de omzet meer dan 20 miljoen euro. Begin 2012 kocht Alvey de huidige bedrijfs-site in Oudenaarde en zorgde daarmee voor een verankering in Vlaanderen. PMV verleende 1,5 miljoen euro groeifinanciering voor de investeringen in vastgoed en bedrijfskapitaal.

—
- *Bedrijfsinvesteringen, Groeifinanciering, Groeimezzanine*

AMAKEM • PMV is investeerder van het eerste uur in het succesvolle life sciences-bedrijf Amakem nv, dat in 2010 werd opgericht door ex-onderzoekers van Devgen. De onderneming zoekt de meest geschikte moleculen voor geneesmiddelen die na de uitwerking van hun actie onmiddellijk en op een veilige manier worden afgebroken door het lichaam.

In 2011 haalde Amakem maar

lieft 18 miljoen euro op in een tweede financieringsronde. Naast Forbion Capital Partners namen ook Crédit Agricole Private Equity, Vesalius BioCapital en de bestaande investeerders Lrm en Life Sciences Research Partners deel. Ook PMV investeerde opnieuw.

Het bedrijf heeft ondertussen veel vooruitgang geboekt met zijn technologieplatform, dat kan worden toegepast op tal van ziektebeelden waar een lokale toediening van geneesmiddelen mogelijk is. Dat geldt bijvoorbeeld voor longaandoeningen.

Amakem focust echter in het bijzonder op oogziekten. De molecule ama0076 speelt daarbij een hoofdrol. Zij is de belangrijkste kandidaat voor de behandeling van glaucoom. Die aandoening brengt schade toe aan de oogzenuw en heeft gezichtsuitval, en uiteindelijk blindheid, tot gevolg. Amakem kon aantonen dat ama0076 heel efficiënt is in het verlagen van de oogboldruk, één van de belangrijkste factoren bij glaucoom. De molecule vermijdt ook belangrijke neveneffecten zoals hyperemie ("rode ogen").

Amakem zal het verse geld gebruiken om preklinische en klinische programma's te ontwikkelen voor het testen van de behandeling van glaucoom en andere oog-aandoeningen. Het topteam van Amakem heeft dus werk aan de moleculenwinkel.

—
- *Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen, Vlaams Innovatiefonds*

AMINOLABS • In de markt van sportvoeding is Aminolabs een belangrijke referentie. Het bedrijf is een snelgroeiende producent van voedingssupplementen. Het ontwikkelt en produceert die zelf en heeft een sterk adviserende rol bij zijn klanten. Aminolabs is opgericht

in 1993 en verhuisde in 2008 naar een hypermoderne vestiging op de Research Campus in Hasselt.

In 2011 verleende PMV via Gigarant een bankwaarborg van 1,5 miljoen euro aan huisbankier Ing. De bank verklaarde zich bereid om extra bedrijfskapitaal te financieren en zo de ambitieuze groeiplannen van Aminolabs verder vorm te geven. Bovendien verleende PMV ook nog eens 2,5 miljoen euro groeifinanciering. Op die manier leverde PMV financiering op maat, afhankelijk van de behoeften en aspiraties van Aminolabs.

Die strategie heeft gewerkt. In 2011 steeg de omzet tot 20 miljoen euro. Dat is bijna een verdubbeling tegenover de omzet van 2009. De groei situeert zich zowel in de Benelux als in exportlanden en het is de bedoeling om die ontwikkeling ook in de volgende jaren verder te zetten.

—
- *Bedrijfsinvesteringen, Gigarant, Groeifinanciering, Groeimezzanine, Maatwerk*

ARKIMEDES • Met het ARKImedesprogramma is PMV de grootste investeerder in risicokapitaalfondsen die actief zijn in Vlaanderen. Op basis van een uitgebalanceerd selectieproces neemt PMV onrechtstreeks significante minderheidsbelangen in zogenaamde "Arkiv's", die deel uitmaken van de ARKImedes-regeling. Daardoor heeft PMV een katalyserend effect op het aantrekken van andere investeerders, hoofdzakelijk uit de private sector.

De omvang en de reikwijdte van de fondsinvesteringen van ARKImedes vormen, samen met hun toegevoegde waarde op het gebied van fondsenwerving, de basis voor het promoten van goede marktpraktijken en deugdelijk bestuur bij de investerings-teams van de Arkiv's.

Door te investeren in beloftevolle, innovatieve kmo's versterken de Arkiv's het Vlaamse economische weefsel. Innovatie is immers de motor van sterk groeiende ondernemingen die zorgen voor werkgelegenheid en levenskwaliteit. Daarom maakt ARKImedes voor die groep van ondernemingen meer risicokapitaal vrij. "ARK" staat dus voor de Activering van RisicoKapitaal.

Vandaag zijn twee ARKImedesdaksfondsen actief: ARKImedes-Fonds nv en ARKImedes-Fonds II nv.

ARKImedes-Fonds I heeft in 2011 de dynamiek die het in de voorgaande jaren op gang bracht, verder doorgezet. Vanaf de start van het programma tot eind vorig jaar voerden de Arkiv's 146 initiële investeringen door in 124 verschillende ondernemingen. Daarnaast werden al 285 vervolginvesteringen gedaan. Die 431 transacties waren samen goed voor een investeringsbedrag van 141,5 mln. euro.

Op 31 december 2011 toonde de tussentijdse balans van ARKImedes-Fonds nv een totaal

van 90.287.099 euro (het boekjaar van ARKImedes-Fonds sluit af op 31 maart van elk jaar). Op dat moment bedroeg het eigen vermogen 46.843.931 euro. PMV verwacht dat de vennootschap de eerstvolgende jaren nog met verlies zal afsluiten omdat het gros van de ARK-investeringen pas later te gelde wordt gemaakt, de exit-inkomsten tot dusver terugkeren via kapitaalverminderingen in plaats van dividenden en omdat de operationele kosten al in de resultatenrekening worden geboekt. Per eind 2011 had het fonds al voor 7.517.636 euro exit-inkomsten via kapitaalverminderingen ontvangen, wat niet is terug te vinden in de intrinsieke waarde per aandeel. Wellicht zal het ARKImedes-Fonds nog een tijdje exit-inkomsten via kapitaalverminderingen ontvangen en zullen exit-inkomsten pas naar het einde van de levensduur van het ARKImedes-Fonds nv via dividend worden uitgekeerd.

ARKImedes-Fonds nv heeft twaalf Arkiv's in portefeuille, waaraan eind 2011 een bedrag van 103.458.462 euro was toegezegd. Daarvan is nog niet alles volstort. Op 31 december 2011 bedroeg de waarde van de financiële vaste activa van het ARKImedes-Fonds 67.274.014 euro.

Naast ARKImedes-Fonds hebben ook derde partijen kapitaal ingebracht in de Arkiv's. Op die manier zijn er via het eerste fonds voor 222.791.784 euro aan middelen bijeengebracht bij de Arkiv's voor investeringen in kmo's in Vlaanderen.

PMV richtte op 4 juni 2010 ARKImedes-Fonds II nv op als opvolger voor ARKImedes-Fonds nv. Het huidige fonds kan immers geen bijkomende investeringen meer doen en de bestaande Arkiv's hebben het einde van hun initiële investe-

ringsperiode bereikt. ARKImedes-Fonds II heeft een fondsgrootte van 100 miljoen euro. Dat bedrag is door PMV onderschreven, met middelen afkomstig van een kapitaalverhoging door het Vlaams Gewest.

Risicokapitaalverschaffers die in aanmerking wilden komen voor de eerste erkenningsronde onder ARKImedes-Fonds II moesten voor 15 december 2010 hun aanvraagdossier indienen. In totaal dienden twintig kandidaten een aanvraag in, goed voor een totaal gevraagd bedrag van 195.700.000 euro. Uiteindelijk werden tien kandidaten geselecteerd waarvan vijf (overeenstemmend met een totale fondsgrootte van 110.520.000 euro) een erkenning ontvingen en vijf een erkenningsbelofte. De tien goedgekeurde partijen vertegenwoordigen circa 99.000.000 euro van ARKImedes-Fonds II. Het is niet uitgesloten dat ARKImedes Management later de erkenningsperiode van het fonds opnieuw opent, afhankelijk van het feit of de vijf kandidaten met een erkenningsbelofte daadwerkelijk tijdig aan de voorwaarden van hun belofte kunnen voldoen, waarna ook hun Arkiv kan worden opgericht.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Hefboomwerking*

B

BEDRIJFSINVESTERINGEN • PMV biedt financieringsoplossingen voor alle bedrijven die actief zijn in Vlaanderen en die over een goed businessplan

en managementteam beschikken. Zij bestrijken de hele ontwikkelingscyclus van een onderneming, van bij de prille start tot en met de verdere groei en internationalisering.

Sinds eind 2005 heeft de groep Bedrijfsinvesteringen met 2,3 miljard euro bijgedragen aan de financiering van Vlaamse ondernemingen. PMV put daarvoor uit vier pijlers, afhankelijk van de situatie of het doel van de kmo of grote onderneming in kwestie. Zo is een innovatieve starter het best geholpen met een directe participatie in het kapitaal of een converteerbare lening. Een meer matuur bedrijf kan voor zijn (internationale) groei meer baat hebben bij een achtergestelde lening of een waarborg op een bedrijfskrediet.

Met de eerste pijler, **risicokapitaalinvesteringen**, participeert PMV rechtstreeks in innovatieve en snelgroeiende ondernemingen met een duurzaam concurrentievoordeel. Dat gebeurt in een vroeg stadium van de ontwikkeling van de vennootschap vooral via aandelenkapitaal en in een later stadium eerder met achtergestelde leningen. Omdat PMV een geduldige aandeelhouder is, krijgt het bedrijf de tijd om zijn groeiambities te verwezenlijken.

PMV investeert ook onrechtstreeks in bedrijven. Zij is namelijk, zowel via PMV zelf als via de ARKImedesregeling, de grootste Vlaamse investeerder in **risicokapitaalfondsen**. Dat is meteen de tweede pijler van de groep Bedrijfsinvesteringen. PMV waakt mee over de strategie en de risicospreiding van die fondsen, maar zij behouden de middelen zelf.

Als derde pijler verstrekt PMV **waarborgen** aan banken die kredieten toekennen aan bedrijven. Dat gebeurt via de gewone Waarborgregeling of via Gigarant, het waarborgfonds voor

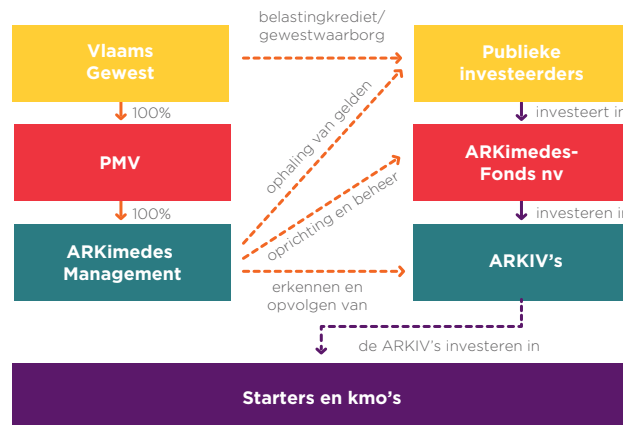
grote dossiers. Daarbij kunnen banken tot 75% of zelfs 80% van hun risico bij PMV laten borgen. In 2011 kende PMV via de Waarborgregeling en Gigarant voor 249 miljoen euro aan waarborgen toe. Dat stelde financiële instellingen in staat om voor 436 miljoen euro kredieten toe te kennen aan bedrijven in Vlaanderen.

Ten slotte kunnen welbepaalde groepen van ondernemers minder afhankelijk worden van subsidies via **alternatieve financieringswijzen**. Deze vormen samen de vierde pijler. Aan ondernemers die actief zijn in de culturele en creatieve industrie, de zelfstandige kinderopvang of de sociale economie verstrekt PMV daarom leningen aan bijzondere voorwaarden. Daarnaast kunnen ook starters met een innovatieproject die daarvoor van het Iwt een subsidie hebben ontvangen, van PMV een voordelige lening krijgen. Winstmaximalisatie is daarbij niet de doelstelling, wel dat maatschappelijk waardevolle projecten economische slaagkansen krijgen. PMV is tevens beheerder van de Winwinlening, een mechanisme dat het voor kmo's gemakkelijker maakt om financiering te vinden in hun directe omgeving.

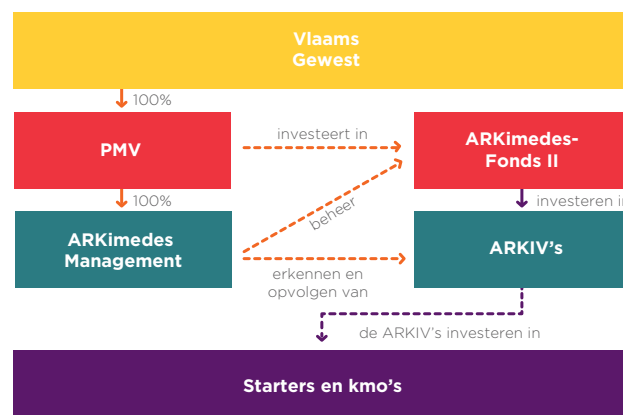
Via het Spin-Off Financieringsinstrument (Sof) investeert PMV voor rekening van het Vlaams Gewest ook in spin-offs van de strategische onderzoekscentra, zoals Ibbt, Imec, Vib en Vito.

→ *Alvey, Amakem, Aminolabs, ARKImedes, Biocartis, Cartagenia, Culturele en creatieve industrie, dINK, Flanders' Care Invest, Gigarant, Groeifinanciering, Groene waarborg, Hefboomwerking, Innovatiemezzanine, Itineris, Kidsinvest, Larian, Layerwise, Levenswetenschappen, Maatwerk, Portfolio, Q-Biologicals, Schone technologie, Sociaal*

ARKIMEDES-FONDS NV

ARKIMEDES-FONDS II NV

Investeringsfonds, Sofi, Supremo, Tina, Vesalius Biocapital, Vlaams Innovatiefonds, Waarborgregeling, Winwinlening, Yesplan, Zaaikapitaal

BEDRIJVCENTRUM •

PMV beschikt over een eigen gebouw aan de Oude Graanmarkt 63, pal in het kloppende hart van Brussel. De beslissing om te investeren in eigen huisvesting was in de eerste plaats een gevolg van de sterke groei van PMV.

Het transparante hoofdkwartier benadrukt bovendien het imago van PMV bij haar gesprekspartners. Het PMV-bedrijfscentrum "Kartuizer 63" biedt ook alle ruimte aan beloftevolle ondernemers en organisaties om hun ideeën om te zetten in daden.

→ *Infrastructuur, Vastgoed*

BELWIND • Na het faillissement van de Nederlandse moedermaatschappij E-concern, smelden drie Belgische investeerders, waaronder PMV, te hulp om het project voor het grootste windmolenpark op de Noordzee alsnog van een gewisse ondergang te redden. Op 24 juli 2009 kwam het tot een zogenaamde *financial close*. Deze geslaagde reddingsoperatie kreeg de onderscheiding *Power Deal of the Year 2009* van het Britse vakblad *Project Finance International*, de *Renewables Deal of the Year 2009* van *Infrastructure Journal* en de *European Offshore Wind Deal of the Year 2009* van *Project Finance Magazine*.

Belwind is ondertussen operationeel. Het park is gebouwd op zesenveertig kilometer voor de kust van Zeebrugge en zal in de eerste fase een totale capaciteit hebben van 165 megawatt. PMV investeerde in totaal 16,1 miljoen euro in de vorm van kapitaal en achtergestelde leningen.

HET PMV-BEDRIJVCENTRUM: EEN HELDER EN TRANSPARANT HOOFDKWARTIER

De totale investering bedraagt 650 miljoen euro. Een belangrijk deel daarvan komt ten goede aan de werkgelegenheid in Vlaanderen en in België. Het Belgische consortium Seawind (Deme, Cg Holdings, Fabricom-Gti Suez en Iemants Staalbouw-Smulders) leverde ook een totaal nieuw concept voor de transformatie van elektriciteit en het transport ervan naar de kust.

Frank Coenen, ceo van Belwind, zorgt voor een nieuwe wind in onze elektriciteitsvoorziening.

Het park zal een halve terawattuur (TWh) aan elektriciteit produceren. Ter vergelijking, België verbruikt jaarlijks ongeveer 85 TWh. Belwind kan maar liefst 175.000 gezinnen voorzien van groene stroom en bespaart zo 270.000 ton CO₂ per jaar. Er is geen enkel windpark in de wereld dat zo ver in zee ligt als dat van Belwind. De bouw startte op 31 juli 2009. Eind 2010 leverde

het windpark al elektriciteit aan het net. Daarmee is Belwind een van de snelst ontwikkelde offshore windparken ter wereld.

→ *Duurzame ontwikkeling, Groene energie*

BIOCARTIS • In 2007 richtte de Vlaamse wetenschapper-ondernemer Rudi Pauwels het bedrijf Biocartis op in Lausanne. Daarmee was hij niet aan zijn proefstuk toe. Eerder al had hij Tibotec en Virco op de kaart gezet, die hij in 2002 overliet aan Johnson & Johnson. Onder impuls van het Vlaamse Instituut voor Biotechnologie en met de steun van PMV koos Pauwels in 2010 voor Vlaanderen als O&O- en productievestiging. In 2011 verhoogde Biocartis het kapitaal met 71 miljoen euro. Ook PMV onderschreef deze ronde. Daarmee bedraagt de totale investering van PMV in Biocartis nu 10 miljoen euro.

Het bedrijf ontwikkelt nieuwe technologische instrumenten die snelle medische diagnoses toelaten. Op die manier wil Biocartis van gepersonaliseerde geneeskunde een alledaagse realiteit maken en de wereldwijde diagnostische markt transformeren.

Het eerste toestel komt in

2013 op de markt en luistert naar de codenaam "Apollo." Het is ontwikkeld in nauwe samenwerking met Philips Corporate Technologies en biedt een compact, schaalbaar systeem dat toelaat om verschillende testen snel en op een gebruiksvriendelijke manier uit te voeren. Apollo kan alle gangbare types klinische testen testen en verschillende parameters per staal in kaart brengen. Dat kan eender waar gebeuren, dus ook buiten het laboratorium. Bovendien vergt het toestel geen getraind medisch personeel.

Voor de commercialisering van het toestel en het ontwikkelen van testen doet Biocartis een beroep op belangrijke consortiumpartners zoals Johnson & Johnson en bioMérieux.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen*

BLAUWE ENERGIE • PMV nam op 26 juli 2011 een belang van 30% in Deme Blue Energy (Dbe). Daarmee zet zij haar schouders onder de initiatieven van de Deme-groep op het vlak van blauwe hernieuwbare energie en schone technologie.

De term blauwe energie slaat op alle vormen van energieopwekking met behulp van water, zoals elektriciteit uit getijden, uit golfslagen, uit het verschil in zoutconcentratie tussen zeewater en zoet water (elektro-osmose) en uit biomassa van zeewier en algen. Het grote voordeel van blauwe energie is haar voorspelbaarheid. Stroming en getijden zullen er immers altijd zijn. Dat geeft blauwe energie een gigantisch, eindeloos potentieel. Dbe produceert en transporteert die energie.

Deme Blue Energy wenst ook bij te dragen aan het realiseren van geschikte infrastructuur voor maritiem energietransport. Die

infrastructuur moet de hernieuwbare energie die offshore wordt gegenereerd, integreren in de bestaande netinfrastructuur aan land. Deme werkt ook aan het transport en de opslag van de geproduceerde stroom. Dat gaat van transportkabels en offshore transformatieplatformen tot het realiseren van artificiële eilanden voor de stockage van de opgewekte energie op zee.

Deme Blue Energy verenigt op die manier het ondernemerschap van de Deme-groep met de expertise die PMV heeft bij het investeren in innovatieve spijttechnologie. Samen ontwikkelen zij nieuwe initiatieven en technieken die een efficiënt antwoord bieden op internationale uitdagingen zoals de klimaatwisseling en de noodzaak om over te schakelen van fossiele en nucleaire energieopwekking naar hernieuwbare bronnen.

Op Europees vlak vormt Deme Blue Energy, samen met twintig andere bedrijven, de zogenaamde *Friends of the Supergrid*. De bedoeling van dat samenwerkingsverband is om alle offshore netwerken op elkaar aan te sluiten en te verbinden met de bestaande netwerken aan land, zodat te allen tijde stroom kan worden verzekerd, voor iedereen. Dbe participeert ook in het Flansea-project. Dat is een samenwerking met de Universiteit Gent

om energie te ontwikkelen uit golfabsorptie. Samen met het havenbedrijf van Oostende en PMV neemt Dbe ook deel aan Rebo, dat een logistiek platform wenst uit te bouwen voor de hernieuwbare energiesector op zee. Ook voor andere projecten, zoals getijdencentrales, het stopcontact op zee en energieopslag op zee, bereidt Deme Blue Energy samenwerkingsverbanden voor.

→ *Duurzame ontwikkeling, Rebo, Schone technologie, Stopcontact op zee*

BLUE GATE ANTWERP • In het zuiden van Antwerpen ligt Blue Gate Antwerp, een brownfield die wordt herontwikkeld tot een eco-effectief bedrijventerrein. De initiatiefnemers dragen duurzaam ondernemen hoog in het vaandel en willen innoveren op het gebied van industrie, onderzoek, ontwikkeling, energie en logistiek. Het terrein is 103 hectaren groot en ligt vlak naast de Schelde. Het maakt deel uit van een nieuwe stedelijke ecozone.

Bedrijven die er zich willen vestigen, moeten voldoen aan ambitieuze normen, waaronder het principe van de gesloten kringlopen (*cradle-to-cradle*). Hernieuwbare energie, de recuperatie van water, milieuvriendelijke mobiliteit en biodiversiteit in de groene zones behoren tot de

BLUE GATE ANTWERP

belangrijkste aandachtspunten. De precieze criteria staan in een charter.

Blue Gate Antwerp is een realisatie van PMV, de afdeling Waterwegen & Zeekanaal, het gemeentelijk stadsontwikkelingsbedrijf Ag Vespa en het agentschap Actieve Stad/Werk en Economie. Via de vennootschap Blue Gate Antwerp nv werken zij samen aan de ontwikkeling en sanering van het terrein. Blue Gate Antwerp komt tot stand met financiële steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

In juni 2011 werd het strategisch masterplan opgeleverd. De procedure voor de projectmer loopt nog tot in het voorjaar van 2013. Daarna kan de eigenlijke sanering starten. Blue Gate Antwerp verwacht dat het eerste bedrijf er zijn deuren opent in 2015. Lees meer op www.bluegateantwerp.eu.

→ *Brownfields, Gebiedsontwikkeling, Novovil, Vastgoed, Willebroek-Noord*

BROWNFIELDS • Wij kennen brownfields als verwaarloosde of onderbenutte gronden die zodanig door vervuiling zijn aangetast dat zij kennelijk alleen opnieuw gebruikt kunnen worden door middel van structurele maatregelen. Het Brownfielddecreet van 30 maart 2007 verleent aan PMV een sleutelrol bij het structureren en financieren van belangrijke brownfieldprojecten. PMV doet dat als initiatiefnemer, als facilitator of als investeerder.

PMV kan mee het initiatief nemen door actief samen te werken aan de herontwikkeling van een brownfield, bijvoorbeeld wanneer het privé-initiatief achterwege blijft. Zij streeft daarbij altijd naar het realiseren van economische meerwaarde. PMV overlegt met andere actoren over

CARTAGENIA

Van voorloper tot wereldleider met hulp van PMV

Herman Verrelst, ceo Cartagenia

Serial entrepreneur Herman Verrelst is met Cartagenia niet aan zijn proefstuk toe. De ceo was, na een korte carrière als onderzoeker aan de KU Leuven, al betrokken bij de oprichting van andere hoogtechnologische bedrijven in de levenswetenschappen. Die eerdere ervaringen maken dat hij uitstekend geplaatst is om Cartagenia te coachen in het proces dat van het bedrijf een volwassen wereldleider moet maken. Want dat Cartagenia, een spin-off van de KU Leuven, het inderdaad zover zal brengen, daar heeft hij geen enkele twijfel over.

GENETISCHE INFORMATIE ONDER CONTROLE

“Cartagenia helpt klinische labo's met de interpretatie van data afkomstig uit genetische testen. De nieuwste generatie testen laten toe om het dna van een patiënt zeer snel en zeer nauwkeurig op te tekenen. Dat biedt vele voordelen, maar genereert natuurlijk enorm veel gegevens. Laboratoria moeten dus in toenemende mate investeren in datamanagementsystemen die moeten toelaten om de beschikbare gegevensstroom onder controle te houden en er vooral nuttige diagnoses uit te distilleren. Daarvoor biedt Cartagenia oplossingen.”

VOORLOPER OP BASIS VAN ECONOMISCH INZICHT

Cartagenia zag het licht in 2008, als spin-off van de KU Leuven. “Wij ontstonden eigenlijk uit de samenwerking tussen het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg en de ingenieurs bioinformatica. Wat in Gasthuisberg in die jaren gebeurde op het vlak van menselijke erfelijkheid en genetica was zonder meer vooruitstrevend op wereldschaal. Wat betekent dat Cartagenia op die voorspog kon bouwen, en zelf een van de allereerste spelers was om de opslag en interpretatie van data uit het menselijke genoom in een product te gieten dat labo's konden gebruiken. Wij zagen specifiek in dat, na de wetenschappelijke revolutie begin jaren 2000, nu een economische revolutie volgde – de kosten om het genoom te sequencen werden dusdanig gereduceerd dat de technologie zich steeds verder ging verspreiden. Klinische labo's er kregen er toegang toe... Cartagenia was er zeer snel bij om te beseffen dat dat de vraag naar datamanagementoplossingen enorm zou doen toenemen.”

ZAAIKAPITAAL MOEILIK TE VINDEN

“Cartagenia is een schoolvoorbeeld van hoe een spin-off zich idealiter ontwikkelt. Steven Van Vooren en Bert Coessens, de wetenschappelijke stichters, lieten zich van in het begin goed begeleiden en omkaderen. Via de KU Leuven werd ik zelf gevraagd om het bedrijf te begeleiden in de achtereenvolgende groeifases naar meer maturiteit. Een van de typische moeilijkheden is dat je voor dit soort activiteiten niet bij banken of klassieke investeerders terecht kunt. Je moet aankloppen bij geldschietters die het

potentieel van de sector kennen en begrijpen hoe de ontwikkeling tot een rendabel bedrijf verloopt. Daar zaten wij van in het begin goed bij PMV-dochter Vinnof. Zij hebben heel wat expertise opgebouwd in life sciences, en daarom zijn zij voor ons niet alleen een financier maar ook en vooral een gewaardeerde partner geworden. Het is trouwens via PMV dat wij nu, voor onze tweede kapitaalronde, terecht kwamen bij Quest For Growth – een gerenommeerde investeerder die ons zal toelaten de volgende kaap, richting wereldleiderschap, te ronden.”

VOLGENDE HALTE: DE WERELD

In een eerste fase moest Cartagenia kunnen aantonen dat er voor zijn product effectief een markt bestond. Dat gebeurde met succes, ondanks de relatief bescheiden middelen die werden ingezet. “Nu, met de tweede kapitaalronde van 2,5 miljoen euro, beschikt Cartagenia over genoeg munitie om zijn tweede doelstelling aan te vatten, namelijk het opbouwen van schaalgrootte.

Wij willen aan de leiding blijven, technisch voorop blijven, maar willen het wereldwijde potentieel van ons product nu gerealiseerd zien. In de VS tekenden wij onlangs al grote contracten...” De verovering van het Amerikaanse continent is daarmee begonnen en de uitdaging voor Cartagenia is nu om zijn marktleiderschap wereldwijd te behouden. “De aanwezigheid van PMV zal ook in dit stadium heel duidelijk zichtbaar zijn. Onze organisatie moet immers evolueren van een snelle groeier naar een stabiele organisatie met voldoende schaalgrootte. We verwachten heel wat nieuwe mensen aan boord te zien komen, moeten overzeese afdelingen uitbouwen en tegelijk de technologische ontwikkelingen blijven volgen... De expansie is pas begonnen. Nu wordt het echt interessant,” besluit Herman Verrelst enthousiast.

“We verwachten heel wat nieuwe mensen, moeten overzeese afdelingen uitbouwen, en tegelijk de technologische ontwikkelingen blijven volgen... De expansie is pas begonnen. Nu wordt het echt interessant!”

haar precieze rol en kan, indien gewenst, bepaalde projecten actief aansturen, afhankelijk van de mogelijke inbreng van andere private en/of publieke partijen. In sommige gevallen kan dat leiden tot het, al dan niet tijdelijk, waarnemen van een functie als regisseur en/of projectmanager van een brownfieldproject. Als facilitator werkt PMV vooral drempelverlagend wanneer anderen een brownfieldproject willen opstarten. PMV treedt dan op als financiële partij en vergemakkelijkt de samenwerking tussen de publieke en de private actoren. PMV investeert in brownfields wanneer een marktspeler rechtstreeks, via het agentschap Ondernemen (AO) of via de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (Ovam), komt aankloppen met een uitgewerkt project en businessplan. PMV zal dan een zorgvuldigheidsonderzoek voeren, het businessplan beoordelen en de risico's die zijn verbonden aan de gevraagde financiering evalueren. Vooral de investering wordt toegezegd, is het soms ook nodig om het plan af te stemmen met andere private en/of publieke partijen. Indien de financiering is gestructureerd als een inbreng van eigen vermogen, zal de exit van PMV in principe worden gekoppeld aan de realisatie van de grondontwikkeling. Dat geldt natuurlijk alleen als PMV geen andere, specifieke motieven heeft om langer in het project te blijven participeren.

Het Brownfielddecreet schrijft voor dat PMV en Ovam een protocol afsluiten om samen te werken aan de revitalisering van brownfields en/of blackfields. Die laatste zijn ernstig tot zeer ernstig vervuilde terreinen. Dat protocol – onder de naam Saninvest – garandeert een meer structurele samenwerking tussen Ovam, die instaat voor de sanering, en PMV, die instaat voor de financie-

ring van brownfields en in het bijzonder van blackfields. PMV heeft brownfieldprojecten in Antwerpen (Blue Gate Antwerp), in Vilvoorde (Novovil), in Willebroek (Willebroek-Noord) en Zwijnaarde (Eiland Zwijnaarde).

– Blue Gate Antwerp,
Gebiedsontwikkeling, Eiland
Zwijnaarde, Novovil, Saninvest,
Vastgoed, Willebroek-Noord

C

CARTAGENIA • Serial entrepreneur Herman Verrelst is met Cartagena niet aan zijn proefstuk toe. De ceo was, na een korte carrière als onderzoeker aan de KU Leuven, reeds betrokken bij de oprichting van andere hoogtechnologische bedrijven in de life sciences-sector. Die eerdere ervaringen maken dat hij uitstekend geplaatst is om Cartagena te coachen in het proces dat van het bedrijf een volwassen wereldleider moet maken. Want dat Cartagena, een spin-off van de KU Leuven, het inderdaad zover zal brengen, daar heeft hij geen enkele twijfel over. (zie p.8)

CULTURELE EN CREATIEVE INDUSTRIE • PMV is met CultuurInvest marktleider voor investeringen in de culturele en creatieve industrie. Uit een rapport van Flanders DC en de Antwerp Management School blijkt dat culturele en creatieve bedrijven een aanzienlijke economische meerwaarde bieden. Zij zijn goed voor 3% van het Vlaamse bruto binnenlands product. Zij creëren werk

voor 13,5% van het totaal aantal zelfstandigen en voor 3% van het totaal aantal werknemers in Vlaanderen. Tussen 2000 en 2007 groeide de werkgelegenheid in de Europese creatieve industrieën jaarlijks met zo'n 3,5%. Voor de Europese economie in zijn geheel was dat maar 1%.

Om de culturele en creatieve industrie in Vlaanderen echt volwassen te maken, is een structureel ontwikkelingsproces noodzakelijk. PMV draagt daartoe bij. Zo neemt het investeringsfonds CultuurInvest deel aan het Overleg Creatieve Industrie (Oci), dat aanbevelingen formuleert voor de overheid om de creatieve industrieën in Vlaanderen optimaal te kunnen ontwikkelen. Het pleit ervoor om zakelijke vaardigheden en ondernemerschap te integreren in het hoger kunstonderwijs en in andere opleidingen die voorbereiden op een loopbaan in de culturele en creatieve industrie.

PMV slaat ook een brug tussen cultuur en economie. Met het investeringsfonds CultuurInvest biedt zij een perspectief op groei en economische zelfstandigheid aan bedrijven die cultuurgebonden producten of diensten met een duidelijk marktpotentieel aanbieden.

De investeringen van CultuurInvest gebeuren in de vorm van risicokapitaal en met het oog op het behalen van financieel rendement. Afhankelijk van de groeifase en de financiële behoeften van de onderneming, investeert CultuurInvest via een kapitaalparticipatie of via een achtergestelde lening, eventueel met een link naar het kapitaal via warrants of een conversierecht.

In 2011 werd het maximale investeringsbedrag per onderneming voor achtergestelde leningen opgetrokken van 150.000 euro naar 300.000 euro. Op die manier kan CultuurInvest

CULTUURINVEST - HET BELANG VAN EEN BUSINESSPLAN

DE TOEGEZEGDE INVESTERINGSBEDRAGEN VAN CULTUURINVEST SINDS DE OPSTART EN PER SECTOR

ook voldoen aan de financieringsbehoeften van grotere creatieve bedrijven.

Sinds zijn oprichting in 2006 en tot eind 2011 heeft CultuurInvest al 490 financieringsaanvragen behandeld. In 50 cultuurbedrijven werd daadwerkelijk geïnvesteerd. In 2011 investeerde CultuurInvest in 2Rivers (Yesplan), dINK, Ensemblage, Larian Publishing, Madoc en Sputnik (vervolginvestering). Samen zijn al die investeringen goed voor een bedrag van 7.633.434 euro. Maar wanneer CultuurInvest instapt, komen ook andere financiers gemakkelijker over de brug. Daardoor bedraagt de impact van het fonds op de markt tot op heden 14,8 miljoen euro.

In 2011 breidde CultuurInvest zijn actieradius ook uit met drie nieuwe sectoren: architectuur, communicatie-reclame en erfgoed.

Wat betreft de andere domeinen nemen mode, podiumkunsten en de audiovisuele sector de grootste hap uit de portfolio van CultuurInvest. Om te investeren in de nieuwe sectoren, of wanneer

bepaalde sectoren proportioneel achterblijven in de *deal flow*, gaan de investeringsmanagers van het fonds proactief op stap. Daarvoor werken zij nauw samen met de belangenbehartigers, de vakverenigingen en de steunpunten van die sectoren.

– Bedrijfsinvesteringen, dINK, Larian, Yesplan

D

DBFM • Bij publiek private samenwerking wordt heel wat overheidsinfrastructuur gerealiseerd via zogenaamde dbfm-contracten. Die afkorting staat voor *design, build, finance en maintain*. Het gaat om een geïntegreerd contract waar naast het ontwerpen ook het bouwen, het financieren en het onderhouden deel van uitmaken.

Het dbfm-contract dat de verbintenissen tussen de publieke en de private partner vastlegt, is een langlopende overeenkomst, gewoonlijk voor meer dan twintig jaar. De private opdrachtnemer verbindt zich tot het ontwerpen, bouwen, financieren en onderhouden van de infrastructuur en draagt de meerderheid van de daaraan verbonden risico's. De publieke opdrachtgever vergoedt hem door gedurende een lange periode (de gebruiksfasen) een beschikbaarheidsvergoeding te betalen die afhankelijk is van de geleverde prestaties, zoals overeengekomen in de bepalingen van het dbfm-contract.

Normaliter wordt dat gegund na een onderhandelingsprocedure. Tijdens het verloop van die procedure maakt de opdrachtnemer meestal al een voorontwerp dat mee wordt beoordeeld in het kader van de gunning.

De uitvoeringswerken beginnen zodra de opdracht is toegewezen en de private partner de nodige financiering heeft gevonden (*financial close*). Vanaf dat moment zal de publieke opdrachtgever ook toegang tot

of rechten op het bouwterrein moeten verschaffen.

Tijdens de bouw- of renovatiefase is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor de meeste bouwrisico's met inbegrip van alle aspecten van veiligheid, kwaliteitsborging en planning van de werkzaamheden. Die bouwfase eindigt zodra de infrastructuur afgewerkt en beschikbaar is.

Gedurende de gebruiksfase is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor het in stand houden van de infrastructuur. Zij moet immers blijven voldoen aan alle prestatie- en gebruikseisen. Deze fase eindigt na een lange periode die meestal een groot deel van de economische en technische levensduur van de infrastructuur omvat. Zowel het reguliere als het grote onderhoud, vervangingsinvesteringen en herstellingswerkzaamheden vallen onder de instandhoudingsverplichting. Wanneer de opdrachtnemer die afspraken niet naleeft, kan men kortingen inhouden op die beschikbaarheidsvergoeding.

→ Helchteren/Houthalen, Infrastructuur, Kempen, Merelbeke, Publiek Private Samenwerking, Ronse, School Invest, Sportinfrastructuur, Via-Invest, Zaventem, Zeebrugge

DEUGDELIJK BESTUUR •

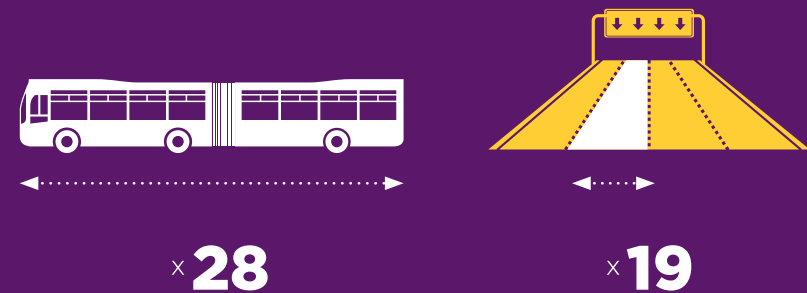
Het geactualiseerde *corporate governance* charter van PMV is sinds het najaar van 2011 beschikbaar op www.pmv.eu. De toevoeging van het auditcharter vulde daar de laatste leemte in. Maar, de aanpassingen bleven daartoe niet beperkt. PMV sloot in augustus 2011 immers een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met het Vlaams Gewest, die de autonomie van PMV scherper stelt en ook de rapporteringsplicht en de samenwerkingsvormen duidelijk vastlegt. Gerugsteund door een welover-

© THV VERNE VAN MOURIK ANTEAGROUP IRS

DEURGANCK DOK *sluis*

De Deurganckdoksluis wordt de grootste sluis ter wereld. Met een lengte tussen de buitenste deuren van 500 meter wordt zij even lang als achtentwintig gelede bussen van De Lijn. De breedte van 68 meter komt overeen met een snelweg met negentien rijstroken.

wogen en onderbouwde benadering van deugdelijk bestuur is PMV nu ook gewapend voor de toekomst en kan zij zich volop concentreren op haar kerntaken.

→ *Organisatie, Raad van bestuur*

DEURGANCKDOK-

SLUIS • De toegankelijkheid van onze havens is cruciaal voor Vlaanderen. Zij zijn immers de eerstelijnsknoppunten die de mondiale stromen van goederen en personen bedienen. Bovendien behoren zij tot de belangrijkste motoren van de Vlaamse economie. Maar, om grote schepen zonder tijdverlies te kunnen ontvangen, is de verdere uitbouw van de haveninfrastructuur en de uitbreiding van de maritieme toegang tot de havens noodzakelijk. De zeesluizen spelen dus een vitale rol.

Daarom zijn er drie nieuwe gepland, onder meer in Gent-Terneuzen en in Zeebrugge. Het is echter de Deurganckdoksluis in Antwerpen die als eerste van wal stak. Zij komt op het einde van het Deurganckdok en zal de toegang verzekeren tot de dokken aan de Linkerscheldeoever. Zij is de grootste sluis ter wereld en ook één van de grootste infrastructuurprojecten in Vlaanderen.

De Deurganckdoksluis wordt gebouwd naar het type van de Berendrechtsluis, met een breedte van 68 meter en een lengte tussen de buitenste deuren van 500 meter. Zij wordt net zo lang als een rij van achtentwintig gelede bussen van De Lijn en zo breed als een snelweg met negentien rijstroken. Zij is vier keer zo lang als de Antwerpse kathedraal hoog is. Dat is even lang als de Antwerpse Meir, van bij het begin aan de Huidevettersstraat tot aan het einde bij de Jezusstraat en de Leysstraat. Zij zal hierdoor dezelfde afmetingen hebben als de Berendrecht-

sluis, die momenteel nog de grootste ter wereld is. Maar, de Deurganckdoksluis zal wel dieper zijn. Die waterkering zal ook drie keer zo veel constructiestaal bevatten als de Eiffeltoren en het gebruikte beton volstaat om vijfendertig verdiepingen te storten op een voetbalveld.

Al die superlatieven hebben natuurlijk een prijskaartje. De totale kostprijs van de nieuwe sluis en de aanhorigheden bedraagt maar liefst 340 miljoen euro. Als financieel adviseur van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en van de Vlaamse Overheid rondde PMV op 14 september 2011 de financiering af. Zo heeft de Europese Investeringsbank zich verbonden om 50% van de totaalprijs te financieren. Daarnaast verleent ook Kbc Bank een kredietlijn van 81 miljoen euro.

Het is de speciale projectvennootschap Deurganckdoksluis nv die optreedt als bouwheer. Zij wordt eigenaar van de nieuwe infrastructuur en geeft deze vervolgens gedurende twintig jaar in concessie aan het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen. Het is de tijdelijke handelsvereniging Jan De Nul nv, Cei De Meyer nv, Betonac nv, Herbosch-Kiere nv, Antwerpse Bouwwerken nv die de sluis zal bouwen. De werken startten in oktober 2011. De voorziene bouwtijd bedraagt drieenvijftig maanden. (zie p.12)

→ *Infrastructuur, Nautinvest*

DINK • De bedrijfsnaam dINK staat voor *digital ink*. De onderneming werd in 2010 opgericht door Jan Dheedene en biedt een platform dat uitgeverij en bedrijven toelaat om zelf publicaties te maken voor tablet-pc's.

In 2010 verschaftte PMV al een achtergestelde lening in de vorm van Innovatiemezzanine. In oktober 2011 stapte PMV

opnieuw mee in de financiering van het bedrijf via het fonds CultuurInvest. Ook het Ibbt deed mee.

Met behulp van open technologie (html5) automatiseert dINK het publiceren op tablets en geeft het inzicht in het gebruik van interactieve publicaties. Het dINK tabletpublicatieplatform verhoogt de inkomsten van uitgeverij dankzij dINK nieuwe lezers bereiken met specifieke tablet-publicaties. Daarnaast gebruiken bedrijven dINK om interactieve verkoopdocumentatie te publiceren en feedback te verzamelen van (kandidaat-) klanten.

De ontwerpers bij dINK verenigen hun kennis op het vlak van de ontwikkeling van softwaretechnologie met aanzienlijke ervaring in online media. Op 14 september 2011 lanceerden zij het platform in de Verenigde Staten op Demo, de belangrijkste demo- en pitchingconferentie ter wereld. Bovendien leggen de eerste referenties van het dINK-platform bijkomende mogelijkheden bloot, zoals een virtuele demoruimte of een videobibliotheek.

→ *Bedrijfsinvesteringen, CultuurInvest, Innovatiemezzanine*

DUCATT • Op 8 november 2010 richtten Roel Bollen (ceo) en Danny Berrens (cfo) de naamloze vennootschap Ducatt op. Het managementteam bestaat volledig uit ex-werknemers van Emgo, een fabrikant van glas voor klassieke gloeilampen. Samen hebben zij meer dan vijfenveertig jaar ervaring in de sector. In 2011 participeerden ook PMV, Capricorn Cleantech Fund, Dexia Bank en Lrm in de onderneming, samen goed voor een investering van 20 miljoen euro.

Mede door het productieverbod op gloeilampen voor de

Europese markt in 2012 werd de lampenfabriek in Lommel omgebouwd tot een hoogwaardige fabrikant van speciaal vlakglas voor fotovoltaïsche toepassingen. Ducatt telt ondertussen meer dan honderd medewerkers en is gespecialiseerd in de ontwikkeling, de productie en de commercialisering van gehard vlakglas. Dat wordt gebruikt om de actieve bestanddelen van zonnepanelen te beschermen. Ducatt wil voor deze markt dunner gehard vlakglas produceren met een hogere lichtdoorlaatbaarheid, minder reflectie en minder absorptie. En dat allemaal tegen een competitieve prijs. Bij verdere ontwikkeling kan het glas zelfs dienen als dragende structuur voor het zonnepaneel zelf. Met die expertise kan Ducatt uitgroeien tot een belangrijke leverancier in de fotovoltaïsche sector.

→ *Duurzame ontwikkeling, Schone technologie*

DUURZAME ONTWIKKELING •

Seneca zei het al: "Geniet zo van de genoegens van het ogenblik, dat gij aan de geneugten van de toekomst geen schade berokkent." Onze economie moet dus niet alleen een kortetermijnplossing bieden aan de noden van vandaag, maar vooral tegemoet komen aan de behoeften van de generaties na ons. Dat idee van duurzame economische ontwikkeling zit ingebakken in het geboortedecreet van PMV en maakt integraal deel uit van haar missie. PMV investeert daarom in de ontwikkeling en de implementatie van milieuvriendelijke en energie-efficiënte systemen. Zij neemt ook initiatieven voor de realisatie van de Kyotodoelstellingen. Samen met de private sector investeert PMV in projecten en ondernemingen die een voortrekkersrol vervullen op het gebied van duurzaamheid. Zij doet dat in die gevallen waar

de risico's nog hoog zijn, maar waar ook duidelijke rendementsverwachtingen zijn.

Via het Capricorn Cleantech Fund investeert PMV ook in innovatieve producten die leiden tot een betere energieprestatie of schone technologie. PMV investeerde 15 miljoen euro in het fonds, dat met 112 miljoen euro opgehaald kapitaal behoort tot de drie belangrijkste Europese investeringsfondsen op het vlak van schone technologie. Daarnaast participeert PMV voor ongeveer 60 miljoen euro in bedrijven die groene energie opwekken. Bovendien ontwikkelt zij financiële producten die Vlaamse kmo's helpen met energiegerelateerde investeringen.

→ *Belwind, Biofer, Eco Projects, Electrawinds, Groene energie, Ikaros Solar Park Fund 1, Klimaatfondsen, Schone technologie, Stopcontact op zee, Thenergo, Rebo*

E

EILAND ZWIJNAARDE •

25 november 2011: PMV nam, via haar vastgoedochter PMV re Vinci, een belang in Eiland Zwijnaarde nv. Die vennootschap is verantwoordelijk voor het realiseren van een deel van een publiek privaat samenwerkingsproject voor de ontwikkeling van een nieuw en duurzaam regionaal bedrijventerrein in Zwijnaarde.

Behalve PMV bestaan de betrokken partners uit Alinso nv, Stad Gent, Ag Stadsontwikkelingsbedrijf Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-

Vlaanderen en Waterwegen en Zeekanaal nv.

Het "Eiland" Zwijnaarde is een zogenaamde brownfield. Dat zijn verwaarloosde of onderbenutte gronden die zodanig zijn aangestast door vervuiling dat zij alleen opnieuw gebruikt kunnen worden door structurele maatregelen.

Het projectterrein ligt tussen de Ringvaart, de Boven-Schelde en de oude Scheldegetijdenarm. De E40 verdeelt het in een noordelijk en een zuidelijk deel. In het zuidelijke deel zal de projectvennootschap Eiland Zwijnaarde 20,6 hectare uitgeefbare oppervlakte realiseren, waarvan 6,7 hectare is bestemd voor gemengde bedrijvigheid (zoveel mogelijk watergebonden transport, distributie en logistiek) en 13,9 hectare voor kennisbedrijvigheid. In het noordelijke deel zal Waterwegen en Zeekanaal 14,4 hectare uitgeefbare oppervlakte realiseren, waarvan 11,4 hectare is bestemd voor gemengde bedrijvigheid en 3 hectare als "flexibele" zone, die zal worden ingevuld in functie van de evolutie van de markt.

De partners van Eiland Zwijnaarde koesteren daarbij hoge ambities inzake duurzaamheid en kwaliteit. Zij streven naar een ecologisch verantwoord energie- en ruimtegebruik. Daarom houden zij bij de inrichting van het terrein rekening met een kwaliteitsvolle landschappelijke inkleiding, zoals een natuurlijke oeverstrook van 11 hectare, verschillende groen-corridors en de aanleg van een zichtheuvel.

Deze voorzieningen worden onderdeel van het ruimere groenstructuurnetwerk voor de regio Gent. De ontsluiting van het nieuwe bedrijventerrein zal gebeuren via de doorgetrokken R4 en via het water. De site werd ondertussen al gesaneerd.

Met haar participatie in Eiland Zwijnaarde streeft PMV naar het realiseren van twee belang-

WANNEER KOMT EUROPA UIT DE CRISIS?

Freddy Van den Spiegel
Economisch adviseur
BNP Paribas Fortis
Professor VUB en
Vlerick Management School

Vijf jaar geleden begon de economische en financiële crisis die ons nog steeds teistert. De hele wereld lijdt eronder, maar Europa heeft het bijzonder hard te verduren. Voor Europa is het niet alleen een kwestie van het overbruggen van een min of meer lange periode met lage economische groei en financiële problemen. Steeds meer wordt de fundamentele vraag gesteld of de Europese Unie en het koninginnestuk ervan, namelijk de euro, deze crisis wel zullen overleven. Europa heeft immers te maken met een samenloop van meerdere problemen die door de crisis allemaal acuut geworden zijn.

Het eerste probleem is institutioneel. De Europese Unie is het resultaat van meer dan vijftig jaar van politieke onderhandelingen, soms zelfs van koehandel. Op het eerste gezicht heeft die methode goede resultaten opgeleverd. Van zes lidstaten zijn wij geëvolueerd naar zevenentwintig, en er zitten nog heel wat landen in de wachtkamer voor toetreding. Van een unie beperkt tot de

sectoren van steenkool en staal is zij uitgegroeid naar een allesomvattend unie die zich bekommert om alle aspecten van het maatschappelijke leven. En de euro, de Europese munt, leek wel het ultieme bewijs van de slagkracht van Europa. Maar de lidstaten hebben het er steeds moeilijk mee gehad om op een consequente manier niet alleen opdrachten, maar ook bevoegdheden naar de Unie over te dragen. Want bevoegdheden overdragen betekent zelf minder bevoegdheden hebben, en dat ligt politiek moeilijk. Het meest duidelijke voorbeeld van die onevenwichtige ontwikkeling is de euro. Ongeveer alle economen waren het er bij de start in 1999 over eens dat het inrichten van een monetaire unie zonder alle instrumenten van een politieke unie betreffende bijvoorbeeld fiscaliteit, op lange termijn onhoudbaar is. Die waarschuwing is volledig in de wind geslagen. De munt werd beschouwd als een belangrijke verwezenlijking op zich, maar de Europese instellingen kregen niet de bevoegdheden die zij nodig hebben om de monetaire unie daadwerkelijk te sturen. Er werd een volledig geïntegreerde financiële markt gecreëerd, maar het financiële toezicht werd angstvallig als een "nationale" bevoegdheid behouden. Bovendien werd

beslist dat alle lidstaten volledig autonoom bleven qua economische politiek. Er werden op papier wel afspraken gemaakt op het gebied van maximale staatschuld en begrotingsdeficits, maar verder dan papieren afspraken kwam het niet. En tot slot werd totaal niets geregeld over wat er moest gebeuren indien één van de lidstaten in de problemen zou komen. De impliciete afspraak was dat elke lidstaat voor zichzelf moest zorgen. Niet echt een samenhangend principe wanneer men samen één enkele munt wil. Wanneer de crisis toesloeg moest er dus volop geïmproviseerd worden, met dikwijls onduidelijkheid en onzekerheid tot gevolg, niet de beste remedie om een crisis succesvol te bedwingen.

DIVERGENTIE

Het tweede probleem is indirect een gevolg van de institutionele zwakte: elke lidstaat ontwikkelde autonoom zijn economische politiek, zonder enige coördinatie met de andere lidstaten. In plaats van convergentie begonnen de economieën van de eurozone volop te divergeren vanaf de start van de euro. Wanneer eind jaren 1990 alle landen op zoek gingen naar meer economische groei, werden totaal tegengestelde oplossingen uitgetest. Duitsland opteerde

Veel en goedkoop krediet is een machtige stimulans voor onmiddellijke groei, maar moet later terugbetaald worden.

voor de harde manier: groei moest komen door competitiviteit en dus moest de broeksriem aange-trokken worden. Soberheid en verregaande hervorming van de arbeidsmarkt werden met Duitse grondigheid doorgevoerd, en de loonkosten stegen amper in de komende tien jaar. De gevolgen op korte termijn waren eerder ontgoochelend, en de groei van Duitsland was één van de zwakste van de eurolanden tussen 1999 en 2007. Maar tegen dat de crisis losbarstte was Duitsland een uiterst competitief land en dus goed gewapend om de economische storm door te komen. Andere eurolanden kozen ervoor om de groei onmiddellijk een stimulans te bezorgen door middel van een snelle toename van krediet. Veel en goedkoop krediet is een machtige stimulans voor onmiddellijke groei, maar moet later terugbetaald worden. In Griekenland was de overheid de drijvende kracht achter de groei en de daarmee gepaard gaande schuldopbouw, wat het land dit jaar fataal werd. In andere landen zoals Spanje en Ierland waren het de gezinnen die steeds meer schuld opnamen, wat de huizenmarkt onder stoom zette en daar een bubbel veroorzaakte, die bij de crisis implodeerde. Nu is het probleem voor de euro de immense spreidstand waarin de zone zich bevindt.

SPECULATIEGOLVEN

Sommige lidstaten zoals Duitsland en zijn satellieten, waaronder België, komen de crisis voorlopig zonder al te veel problemen door en hebben zelfs af en toe te maken met een oververhittingsrisico. Maar andere lidstaten staan aan de rand van de afgrond: te veel schuld die zij niet kunnen aflossen, en een totaal gebrek aan competitiviteit. De werkloosheid van Duitsland is op een minimaal niveau terechtgekomen, maar in Spanje is bijna 25% van de bevolking werkloos, zelfs 50% voor de jongere generatie. Het is bijna onmogelijk geworden voor de Ecb om een monetaire politiek te voeren die voor alle landen past. En dus start de speculatie dat de monetaire unie onhoudbaar geworden is, omdat zij tot sociale en politieke problemen zal leiden, en finaal zal ontbonden worden. Dergelijke scenario's zijn natuurlijk koren op de molen van de speculatiegolven op de financiële markten. Zij proberen uit te zoeken welke het meest zwakke land is dat eerst zal sneuvelen. Vervolgens komt dat land onder druk omdat beleggers wereldwijd de obligaties van dat land dumpen. De daaruit voortvloeiende stijging van de rente maakt de financiële toestand van het land inderdaad onleefbaar. Finan-

ciële markten functioneren in dit verband als een horde wolven: zij richten zich naar het zwakste dier en vallen het allemaal samen aan, totdat het inderdaad bezwijkt. Waarna zij op zoek gaan naar het volgende zwakste dier. Eens de markten menen – terecht of onterecht – dat zij het zwakste element uit een groep geïdentificeerd hebben, is het al ten dode opgeschreven, tenzij de hele groep zorgt voor verregaande solidariteit en bescherming. En daarbij loopt het in Europa mis. Er is voortdurend twijfel tussen een “elk voor zich” en een “allen samen solidair” politiek.

DE BANKEN

Het derde probleem is de financiële sector, in het bijzonder de banken. Ook de VS werden in de eerste fase van de crisis getroffen door een zware bankencrisis, maar deze werd vrij krachtdadig aangepakt, en bovendien is de bankensector in de VS relatief gezien veel kleiner dan in Europa. In Europa staan de banken in voor 75% van de financiering van de economie, tegenover 25% in de VS. Een ernstig probleem bij de banken heeft dus voor de Europese economie veel meer ingrijpende gevolgen.

Wat bijzonder problematisch is in Europa is de onderliggende verbondenheid van de drie problemen. Bankens zijn belangrijke beleggers in de staatsleningen van hun land. Wanneer een land in problemen komt, is dat onmiddellijk een bedreiging voor de banken van dat land. Die banken moeten dus gered worden maar dat kost alweer handenvol geld aan het land in kwestie, waardoor de schuldgraad ervan nog verhoogd en het land verder verzwakt. De helse spiraal van banken die hun land verzwakken, wat leidt tot verdere verzwakking

van de banken, zou krachtdadig moeten worden doorbroken. De Ecb verstrekt wel volop liquiditeit aan de banken, wat de pijn verlicht, maar biedt geen oplossing voor hun solvabiliteit, die moet komen van meer eigen vermogen. En in de huidige marktomstandigheden kan meer eigen kapitaal bijna alleen komen van de overheid, die de zwakke banken min of meer nationaliseert. Voor landen die dat niet op eigen houtje kunnen financieren, zal het Europese noodfonds moeten tussenkomen.

Ondertussen kan niet gezegd worden dat Europa bij de pakken blijft zitten. Na lang aarzelen werd een Europees steunfonds opgericht, dat sindsdien nog verder versterkt is. Maar het politiek interne gekibbel heeft de geloofwaardigheid ervan geen goed gedaan. Ook werden de zwakkere landen onder een soort van Europese curatele geplaatst, en werd hen een soberheidsbeleid opgedrongen. Voor sommige zwakke landen kan dit lukken, maar andere, zoals Griekenland, zijn al zo verzwakt dat een verdere vermageringskuur wel eens fataal kan worden. Tot slot werd een nieuw design voor de Europese constructie ontworpen, waarbij de lidstaten zich veel meer aan een Europese discipline moeten houden. Die overdracht van soevereiniteit ligt gevoelig in een democratie.

Hoogstwaarschijnlijk zal Europa deze crisis wel te boven komen, want de economische en politieke kosten om de Europese constructie te laten vallen, zijn te hoog. Maar het nieuwe Europa zal er heel anders moeten uitzien dan wat wij tot nog toe gewoon waren, met sterkere instellingen en meer macht, zodat zij een vuist kunnen maken tegen de lidstaten indien deze niet in het

gareel lopen. Bovendien zal het verteren van de gevolgen van de crisis nog vele jaren duren en het uiterste vergen van de Europese solidariteit onder de lidstaten. Wij zijn dus beter gewaarschuwd. Doemdenken is niet nodig, maar van licht aan het einde van de tunnel is er nog geen sprake.

Het nieuwe Europa zal er heel anders moeten uitzien dan wat wij totnogtoe gewoon waren, met sterkere instellingen en meer macht.

rijke doelstellingen, met name de sanering van een historisch vervuuld terrein en het verantwoord omgaan met de nog bestaande open ruimte in Vlaanderen. Op die manier wenst PMV bij te dragen aan het ontwikkelen van de voor onze economische groei noodzakelijke bedrijventerreinen. Het project zorgt bovendien voor 2.000 bijkomende arbeidsplaatsen in de regio Gent.

→ *Brownfields, Gebiedsontwikkeling*

ELECTRAWINDS • De naamloze vennootschap Electrawinds werd opgericht in 1998 en produceert groene stroom via windturbines, biomassacentrales en zonneparken. Het is één van de belangrijkste ontwikkelaars van groene-energieprojecten in Vlaanderen. Het bedrijf ontwerpt, bouwt en exploiteert die verschillende energieproductie-eenheden volledig zelf.

Electrawinds is operationeel in België, Frankrijk, Italië en Zuid-Afrika en is volop bezig met het uitbouwen van zijn activiteiten in Bulgarije, Roemenië, Polen, Servië en Ierland. Het hoofdkantoor van het jonge energiebedrijf, dat meer dan tweehonderd medewerkers telt, ligt in Oostende.

De initiële oprichters behouden nog steeds de controle over het bedrijf maar het kapitaal werd opengesteld voor investeerders die de steile groei van de onderneming verder kunnen ondersteunen. Zo investeerde PMV midden 2009 al 15 miljoen euro om te zorgen voor een lokale verankering en om de Vlaamse industrie verder te stimuleren op het vlak van duurzame energieontwikkeling. In 2011 verleende PMV bijkomend nog een achtergestelde lening voor een bedrag van 10 miljoen euro.

→ *Duurzame ontwikkeling*

F G

FLANDERS' CARE INVEST • Het nieuwe PMV-fonds *Flanders' Care Invest* wil de kwaliteit van de zorgverlening in Vlaanderen verhogen door middel van innovatie. Het fonds dient om risicokapitaal te verstrekken aan ondernemingen die op innovatieve wijze producten en diensten ontwikkelen en naar de markt brengen ten behoeve van de zorg- en de medische sector.

Internationaal erkende criteria, zoals effectiviteit, efficiëntie, patiëntgestuurdheid, tijdigheid, toegankelijkheid, veiligheid, continuïteit, relevantie en duurzaamheid gelden er als de toetsstenen voor de bijdrage die de doelondernemingen leveren aan de kwaliteit van zorgverlening. Daarnaast besteedt het fonds ruime aandacht aan het economische potentieel van het voorgelegde businessplan.

De oprichting van dit investeringsfonds in de schoot van PMV kadert in *Flanders' Care*, het project voor innovatieve doorbraken in alle vormen van zorgverlening, dat een belangrijke pijler vormt van Vlaanderen in Actie.

Voor de operationalisering van *Flanders' Care Invest* werd het kapitaal van PMV verhoogd met een bedrag van 20 miljoen euro.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen*

GBIEDSONTWIKKELING • PMV treedt op als investeerder, facilitator of ontwikkelaar van publiek-private samenwerkingsprojecten voor gebieds- en stadsontwikkelingen die belangrijk zijn voor de regio Vlaanderen. PMV streeft daarbij altijd naar maximale en duurzame meerwaarde. De opbrengsten worden objectief verdeeld tussen alle actoren in een gebiedsontwikkeling, afhankelijk van de risico's die elkeen neemt. Voor gebiedsontwikkelingsprojecten waarbij ook een bodemsanering nodig is, ontwikkelde PMV een softwareapplicatie die de waardecreatie optimaliseert.

Zij doet dat door de opstellen zo goed mogelijk in te plannen in functie van de aard en de omvang van de bodemverontreiniging. Bijvoorbeeld: de inplanting van een ondergrondse parkeergarage in een verontreinigde zone kan de gelegenheid bieden om bezochte gronden af te graven en te verwijderen. Op die manier slaat men twee vliegen in één klap en dat is economisch interessant.

De softwareapplicatie van PMV becijfert de geraamde saneringskosten op basis van het geografisch informatiesysteem (gis). Die data worden dan gebruikt om de haalbaarheid van een project te berekenen op basis van financiële, fiscale en vastgoedparameters. Omdat de uitgangspunten en parameters in de loop van het ontwikkelingsproces regelmatig wijzigen, moet de economische haalbaarheid telkens opnieuw worden geëvalueerd. Met de

softwareapplicatie van PMV kan dat op een efficiënte manier gebeuren.

→ *Open Scholen, Brownfields, Blue Gate Antwerp, Novovil, Publiek Private Samenwerking, Vastgoed, Willebroek-Noord*

GIGARANT • PMV beheert met Gigarant een mechanisme dat waarborgen toekent aan bedrijven die niet in aanmerking komen voor de generieke Waarborgregeling. Het gaat in dat geval om kmo's of grote ondernemingen die behoefte hebben aan waarborgen boven de anderhalf miljoen euro. Gigarant werd begin 2009 opgericht als een dochtervennootschap van het Vlaams Gewest om nieuwe perspectieven te bieden aan belangrijke bedrijven in Vlaanderen die zijn getroffen door de economische crisis. Terwijl Gigarant aanvankelijk was voorzien als een tijdelijke maatregel, werd eind 2010 beslist om het mechanisme ook in de toekomst te gebruiken om de financiering van impactrijke ondernemingsplannen te faciliteren. De waarborg kan oplopen tot 80% van het onderliggende krediet. De maximale looptijd bedraagt acht jaar. Het fonds beschikt over een totaal garantiebudget van 1,5 miljard euro.

Anders dan bij de generieke Waarborgregeling – waar een bank zelf kan beslissen om een beroep te doen op een overheidswaarborg – kan zowel de bank als de ondernemer een aanvraag indienen voor een Gigarantwaarborg bij PMV.

Na onderzoek van de aanvraag en goedkeuring door de raad van bestuur van Gigarant kan de bank het krediet ter beschikking stellen. Voor de waarborg moet jaarlijks vooraf een premie worden betaald aan Gigarant. Het fonds zal ook steeds propor-

tioneel delen in mogelijke andere zekerheden van het door Gigarant gewaarborgde krediet.

Eind 2011 had Gigarant voor een totaal bedrag van 427,9 miljoen euro aan waarborgen toegekend. Dertien belangrijke ondernemingen in Vlaanderen zijn er op die manier in geslaagd om bankfinanciering te verkrijgen voor een bedrag van 735,8 miljoen euro. Zonder de waarborg van Gigarant zou het voor die bedrijven onmogelijk zijn geweest om de nodige financiering te bekomen. De tussenkomst van Gigarant heeft dus een cruciale rol gespeeld in de continuïteit en de verdere ontwikkeling van die ondernemingen en bij het in stand houden van het economische weefsel in Vlaanderen.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Groene waarborg, Waarborgen, Waarborgregeling*

GROEIFINANCIERING • PMV reikt oplossingen aan om de financiële slagkracht van dynamische groei-bedrijven te versterken. Die groep van bedrijven, ook wel “gazellen” genoemd, groeit niet alleen sneller dan andere ondernemingen, maar vormt tevens een motor voor innovatie in Vlaanderen. Zij scoort ook aanzienlijk beter op het vlak van jobcreatie. Aandacht voor de financieringsbehoeften van gazellen is voor PMV dan ook een must.

De oplossing van PMV bestaat in de eerste plaats uit mezzaninefinanciering, voornamelijk via het instrument Groei-mezzanine. Daarnaast neemt PMV ook risicodragend deel aan de internationale expansieplannen van Vlaamse ondernemingen met behulp van het Fonds Vlaanderen-Internationaal. Ten slotte kan de financieringsoplossing van PMV ook een waar-

borgcomponent bevatten via de generieke Waarborgregeling of via Gigarant.

Het begrip mezzaninefinanciering verwijst naar het Italiaanse “mezzanino.” Dat is een term uit de bouwsector die nog het best valt te vertalen als “tussenverdieping”. Als we de financiering van een bedrijf onderverdelen in lagen, dan is mezzaninefinanciering ook een soort tussenverdieping. Het is de laag kapitaal die de ruimte opvult tussen bankkrediet en het aandelenkapitaal. De Groei-mezzanine van PMV neemt de vorm aan van een achtergestelde lening met soms een link naar het kapitaal via warrants of een conversierecht.

Dat zorgt voor de noodzakelijke zuurstof om een hoog groeirijtmte in stand te houden en zelfs op te drijven. Het versterkt ook de financiële structuur van ondernemingen. Dat biedt een dubbel voordeel: men vormt een buffer om moeilijke tijden te overbruggen en men creëert een hefboom om zowel vreemd vermogen als extra aandelenkapitaal aan te trekken.

Sinds 2012 verschaft PMV ook Groei-mezzanine voor management buy-outs, management buy-ins en familiale opvolging.

Eind 2011 had PMV Groei-mezzanine verstrekt aan dertien ondernemingen, goed voor een toegezegd investeringsbedrag van bijna 34 miljoen euro.

Vlaamse bedrijven kunnen ook groeien met behulp van buitenlandse investeringen. De beperkte thuismarkt in Vlaanderen en de voortdurende globalisering stimuleren hen daar ook toe. Onze bedrijven kunnen die uitdagingen aan door het openen van nieuwe markten, door het meer globaal bedienen van hun klanten, of door het optimaliseren en diversifiëren

van hun productie-eenheden in het buitenland. Met het Fonds Vlaanderen-Internationaal stimuleert PMV hun groei door deel te nemen aan de financiering van internationale investeringsprojecten.

PMV investeerde met het Fonds Vlaanderen-Internationaal al in dertien projecten. Samen zijn die goed voor een totaal toegezegd investeringsbedrag van meer dan 13,3 miljoen euro. Dankzij de tussenkomst van het fonds zijn Vlaamse bedrijven erin geslaagd een uitvalsbasis te verwerven of te versterken in China, India, Hongarije, Singapore, Thailand, Turkije, de Verenigde Staten en Vietnam.

Ten slotte kunnen ambitieuze gazellen ook een beroep doen op de waarborgen van de generieke Waarborgregeling. Vanaf anderhalf miljoen euro kunnen zij terecht bij Gigarant, het instrument voor grote waarborgen.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Gigarant, Hefboomwerking, Waarborgregeling*

GROENE WAARBORG • In 2011 ontwikkelde de PMV-dochter Waarborgbeheer nv een nieuw instrument om het energieverbruik van Vlaamse ondernemingen te verbeteren, de zogenaamde “groene waarborg”. Ondernemers kunnen die gebruiken voor energiebesparende investeringen met een snelle terugverdientijd, dit wil zeggen maximaal tien jaar. Dat soort investeringen behoort meestal niet tot de kernactiviteiten van een bedrijf en vraagt om een bijkomend financieel engagement.

Met de groene waarborg voor een lening of een leasing kunnen ondernemers die energiebesparende investeringen toch doen. Bovendien weegt een groene waarborg niet op de kredietlijnen van een bedrijf en heeft hij een

lagere premie dan de generieke Waarborgregeling. Op die manier krijgen ondernemers alle kansen om te besparen op energie.

De nieuwe maatregel treedt in 2012 in voege. Om er gebruik van te kunnen maken, moet de geplande investering voorkomen op een limitatieve lijst van energiebesparende technologieën. Het agentschap Ondernemen verleent daarvoor een gratis attest waarmee de onderneming een groene waarborg kan aanvragen bij haar financiële instelling.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Duurzame ontwikkeling, Waarborgregeling*

H

HAALBAARHEIDSTUDIES • PMV voert, in opdracht en voor rekening van het Vlaams Gewest, diverse haalbaarheidsstudies uit met betrekking tot het opzetten van publiek-private samenwerkingsverbanden, fondsstructuren, gebiedsontwikkelingen en huisvestingsprojecten. PMV verzamelt de nodige data en informatie bij zowel over-

HEFBOOMWERKING (IN EURO)

563 mln.
Waarborgen PMV

1.000 mln.
Kredieten aan Vlaamse bedrijven

heids- als private marktpartijen. Op basis van een aantal strategische keuzes en met behulp van een scenarioanalyse, brengt PMV dan de financiële implicaties in kaart voor de betrokken publieke en private actoren. Daarnaast bieden de resultaten van de studies inzicht in de haalbaarheid van het betroffen initiatief, zowel inzake het marktpotentieel als met betrekking tot de conformiteit met private marktgebruiken. Daarmee kan de Vlaamse regering decretale initiatieven nemen of operationele beslissingen onderbouwen.

→ *Blue Gate Antwerpen, Brownfields, Eiland Zwijnaarde, Gebiedsontwikkeling, Novovil, Saninvest, Vlaamse Administratieve Centra, Vlaamse Milieumaatschappij, Willebroek Noord*

HEFBOOMWERKING • Bij het aanreiken van financieringsoplossingen streeft PMV altijd naar een hefboomwerking. Dat wil zeggen dat PMV voor elke ter beschikking gestelde euro zoekt naar een aanzienlijke inspanning van andere partijen. De bijdrage van PMV kan bestaan uit een directe investering met aandelenkapitaal, een waarborg op een banklening of een achtergestelde lening. Het aandeel van andere partijen wordt daarbij meestal geleverd aan dezelfde voorwaar-

JARig

Niemand zoals wij, een caleidoscopische muzikale wereldreis

VIERING 10 JAAR PMV
FLAGEY, 22 NOVEMBER 2011

De viering van tien jaar PMV in het Brusselse Flagey werd aangekondigd als een gevarieerd intermezzo vol gedreven creativiteit en mondde uit in een unieke belevenis. De zigeunerklanken uit Bagdad, de eeuwenoude Chinese volksmuziek, de opzweepende Roemeense dansen en de musicerende lavastenen trillen nog na op ons trommelolies.

Ondertussen werden onze zintuigen ontelbare keren geprikkeld door de massa's informatie en indrukken die dagelijks op ons afkomen, maar dankzij deze foto's kunnen we ons die schitterende avond opnieuw voor de geest halen. Zij zijn de gestolde ogenblikken van mensen bij wie tien jaar PMV onuitwisbare tinten heeft toegevoegd aan de kleuren van hun regenboog, momenten waarop het pallet van hun smaak werd verrijkt met exotische kruiden. Het zijn kleine herinneringen aan een groot moment.

Dirk Brossé,
Philadelphia
12 april 2012

DE CHINESE SOPRAAN
QILIAN CHEN

VICEMINISTER-PRESIDENT
INGRID LIETEN,
VOOGDIJMINISTER VAN
PMV, EN COMPOSIT-
DIRIGENT DIRK BROSSÉ

HAPPY BIRTHDAY MR. PRESIDENT!

PRIMA LA MUSICA SPEELT FILMMUZIEK VAN ALBERTO IGLESIAS

PRIMA LA MUSICA
ONDER LEIDING VAN DIRK BROSSÉ

EUGENIA RYABININA
RAAKTE ELKE GEVOELIGE SNAAR

OSAMA ABDULRASON BESPEELT
DE GANUN, EEN TYPISCH
IRAKEES INSTRUMENT

den als dat van PMV.

De ARKImedesregeling is een goed voorbeeld van hoe de PMV-hefboom werkt: voor elke euro die het ARKImedes-Fonds heeft geïnvesteerd in een privaat risicokapitaalfonds, hebben andere investeerders minstens één bijkomende euro ingebracht.

De bijna 105 miljoen euro investeringstoezeggingen van het eerste ARKImedes-fonds hebben er op die manier voor gezorgd dat er meer dan 225 miljoen euro aan middelen beschikbaar waren voor investeringen in Vlaamse kmo's. Ook bij Gigarant en de Waarborgregeling is er een aanzienlijke hefboomwerking: één euro waarborg maakt maar liefst 2,2 euro aan investeringen mogelijk.

→ ARKImedes, Bedrijfsinvesteringen, Groeifinanciering, Waarborgregeling

INCLUSIE INVEST • Er is in Vlaanderen een nijpend tekort aan huisvesting voor personen met een handicap. Wachtlijsten met meer dan 5.000 kandidaten zijn geen uitzondering. Voor hen realiseert Inclusie Invest bouwprojecten doorheen heel Vlaanderen. Ze verhuurt die dan tegen een betaalbare prijs aan personen met een handicap.

Inclusie Invest is een coöperatieve vennootschap met een sociaal oogmerk (cvba-so). Zij verenigt onder meer verschillende actoren die actief zijn in de gehandicaptenzorg en zij doet dat over alle levensbeschouwelijke zuilen heen.

Op korte termijn mikt zij op een bouwprogramma van 15 miljoen euro. Op lange termijn wordt dat uitgebreid naar 200 miljoen euro, goed om 1.800 personen te huisvesten.

De komende jaren zal PMV 4 miljoen euro kapitaal inbrengen in Inclusie Invest. Maar de vennootschap doet ook een beroep op het spaarwezen via de publieke uitgifte van aandelen. In de loop van 2011 werd al meer dan 1,7 miljoen euro opgehaald bij particulieren, instellingen en financiële investeerders. Het financiële rendement ligt in lijn met een defensieve langetermijnbelegging.

In het eerste kwartaal van 2012 lanceerde Inclusie Invest een oproep voor de selectie van waardevolle bouwprojecten. De ambitie is om die nog in de loop van het jaar op te starten.

Met Inclusie Invest is PMV niet aan haar proefstuk toe binnen de zorg- en de welzijnssector in Vlaanderen. Zo is er ook het investeringsfonds *Flanders' Care Invest* dat investeert in zorginnovatie.

→ *Flanders' Care Invest*

INFRASTRUCTUUR • De infrastructuur in Vlaanderen is traditioneel goed ontwikkeld. Toch is het belangrijk dat wij erin blijven investeren om ons te wapenen tegen de maatschappelijke en economische uitdagingen van de toekomst. PMV geeft daarbij prioritaire aandacht aan hernieuwbare energievoorzieningen (wind-, biomassa- en zonne-energie), aan mobiliteit en logistiek (o.a. wegen en havens) en aan sociale infrastructuur (o.a. scholen en sport).

PMV ziet voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd om een brug te slaan over de groeiende kloof tussen de infrastructuurnoden enerzijds en de

beschikbare publieke middelen anderzijds.

Publiek private samenwerking kan één van de methoden zijn om nieuwe infrastructuur te bekostigen. PMV zoekt daarbij naar manieren om op een zo efficiënt mogelijke wijze kapitaal aan te trekken. Diverse bronnen komen daarvoor in aanmerking, gaande van bankfinanciering, de kapitaalmarkten en investeringsfondsen tot institutionele beleggers.

→ *Belwind, Dbfm, Nautinvest, Publiek Private Samenwerking, Sportinfrastructuur, Via-Invest, Voetbalstadions*

INNOVATIEMEZZANINE • Eind 2011 had PMV via Innovatiemezzanine (en voorheen via Vinnof) in 131 dossiers achtergestelde leningen toegestaan ter financiering van innovatieprojecten. Dat is samen goed voor een toegezegd leningsbedrag van 13.685.614 euro. Deze vorm van mezzaninefinanciering is bedoeld om te investeren in innovatieprojecten van startende bedrijven die een subsidie hebben gekregen van het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (Iwt). In het jargon gaat het om een "kmo-innovatieproject" of een "O&O-bedrijfsproject".

Innovatiemezzanine bestaat uit een achtergestelde lening tot maximaal 500.000 euro, die in bepaalde gevallen kan worden geconverteerd in aandelen als het bedrijf tijdens de looptijd van de lening een kapitaalverhoging doorvoert.

De voorwaarden van de lening zijn aantrekkelijk voor een jonge onderneming. Zo past PMV een verlaagde interestvoet toe en dienen de interestbetalingen – in verhouding met het genomen risico – pas te gebeuren vanaf het

derde jaar van de looptijd van de lening, die is vastgelegd op zes jaar. Pas vanaf het vijfde jaar beginnen de kapitaalaflossingen. Die aflossingsvrije periode noemt men in de vaktaal ook wel een gratieperiode.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Vlaams Innovatiefonds, Zaai kapitaal*

ITINERIS • De Gentse systeemintegrator Itineris gaat volop voor internationale groei. Bij de oprichting in 2003 huisde Edgard Vermeersch, ceo van het bedrijf, nog in een container. Negen jaar later is Itineris uitgegroeid tot een internationale onderneming met kantoren in België, Nederland en de Verenigde Staten. Het bedrijf telt ondertussen ruim honderdveertig medewerkers en is nog steeds op zoek naar bijkomend talent.

Itineris biedt modulaire softwareoplossingen voor de nutssector. Het bedrijf focust op de volledige waardeketen en is gespecialiseerd in domeinen zoals *customer relationship management*, facturatie, het beheer van metergegevens, marktinteractie, berichtenverkeer en *smart metering*. De liberalisering van de energie- en nutsmarkt gaf Itineris de wind in de zeilen. De veranderingen in de sector stimuleerden immers de vraag naar flexibele software-systemen. In het klantenbestand van het bedrijf bevinden zich dan ook veel belangrijke energie- en waterbedrijven in Vlaanderen en Nederland.

Om de verdere groei te ondersteunen en nieuwe markten aan te boren, voerde Itineris een kapitaalverhoging door in 2011. PMV tekende in voor 3 miljoen euro. De oprichter voegde daar zelf nog eens 1,5 miljoen euro aan toe. PMV ontving ook warrants die haar de gelegenheid bieden om in de toekomst verder

te investeren in de groei van Itineris. Met het Amerikaanse Crimson Oak volgde begin 2012 al een eerste overname in de Verenigde Staten.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Groeifinanciering*

KEMPENSE NOORD-ZUID-VERBINDING • Een van de grote ontbrekende schakels in het Vlaamse wegennet is de noord-zuidverbinding in de Kempen. De centrale ligging van de Kempen in het Europese economische kerngebied en in de logistieke draaischijf die Vlaanderen is, verleent aan deze regio een belangrijke geo-economische troef. Jammer genoeg is er onvoldoende infrastructuur om de noord-zuidas tussen Nederland en Brabant te ontsluiten via de Kempen. Het gevolg is dat het verkeer doorheen de Kempense dorpskernen via de N19 moeizaam verloopt. Door het toenemende zware vrachtverkeer staan ook de leefbaarheid en de veiligheid er onder druk. Daarom realiseert de PMV-dochter Via-Invest er de langverwachte noord-zuidverbinding.

Dat gebeurt met het doorstrekken van de N19g tussen Kasterlee (kruispunt met de N123) en Geel (R14) en met de heraanleg van het complex 23 Geel-West, inclusief het bouwen van een nieuwe brug over het Albertkanaal.

Het project werd in de markt geplaatst met een dbm+f-

formule (*design, build, maintain + finance*). De tijdelijke handelsvereniging Jan De Nul - Aswebo - Kumpen zal instaan voor het ontwerp, de bouw en het onderhoud. Conform het dbm+f-principe maakte het financieringsgedeelte voorwerp uit van een aparte gunningsprocedure. Het consortium met Dif Infrastructure Fund, Kbc Bank, Ing en Smbc zal instaan voor de financiering. Op 19 oktober 2011 bereikte het project de zogenaamde "financial close". De werken gingen van start op 5 december 2011 en de oplevering is voorzien tegen midden 2014.

→ *Dbfm, Publiek Private Samenwerking, Via-Invest*

KIDSINVEST • Omwille van de minibabyboom in Vlaanderen stijgt de vraag naar bijkomende kinderopvangplaatsen. Zelfstandige onthaalouders en kinderdagverblijven kunnen die vraag snel en efficiënt beantwoorden. Daarom lanceerde PMV een speciaal investeringsfonds, KidsInvest. Ondernemers kunnen er terecht voor de financiering van de start, de uitbreiding of de groei van zelfstandige kinderopvanginitiatieven. Ook overnames komen in aanmerking.

Het fonds is opgericht in 2009. Ondertussen draait KidsInvest op volle toeren. Tegen eind 2011 waren er al 188 aanvragen binnen. De 63 goedgekeurde dossiers zijn samen goed voor 1.982 bijkomende opvangplaatsen. Nog eens 276 plaatsen zaten er toen in de pijplijn.

De voorwaarden zijn dan ook aantrekkelijk. De leningen van KidsInvest hebben immers een achtergesteld karakter. Dat vergemakkelijkt de toegang tot extra bankfinanciering. Dankzij de kapitaalvrijstelling van twaalf maanden bouwen de ondernemers bovendien voldoende

KERN cijfers 2011

per 31-12-2011

EIGEN VERMOGEN PMV

602.058.281 euro

FINANCIËLE OPBRENGSTEN

9.550.333 euro

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

256.649.375 euro

VLOTTENDE ACTIVA

361.479.351 euro

BALANSTOTAAL

618.542.572 euro

AANTAL WERKNEMERS PMV-GROEP

78

PARTICIPATIES IN BEHEER

85.625.802 euro

ARK-INVESTERINGEN FONDS I

141.493.687 euro

ARK-INVESTERINGEN FONDS II

3.699.999 euro

INVESTERINGEN FONDS VLAANDEREN-INTERNATIONAAL

13.308.375 euro

INVESTERINGEN ARKIMEDES-FONDS I

104.705.962 euro

INVESTERINGEN ARKIMEDES-FONDS II

57.990.000 euro

PMV-PARTICIPATIES

230.419.412 euro

INVESTERINGEN DUURZAME ONTWIKKELING

75.787.492 euro

INVESTERINGEN GROEIMEZZANINE

33.660.879 euro

INVESTERINGEN INNOVATIEMEZZANINE

4.167.296 euro

INVESTERINGEN VLAAMS INNOVATIEFONDS

19.631.249 euro

GEREGISTREERDE WINWINLENINGEN

2.315

INVESTERINGEN KIDSINVEST

1.971.500 euro

VOORZIENE INVESTERINGEN VASTGOED

76.500.000 euro

VOORZIENE INVESTERINGEN INFRASTRUCTUUR

121.500.000 euro

INVESTERINGEN CULTUURINVEST

7.633.434 euro

WAARBORGEN

870.037.579 euro

marge op om hun zaak volop te laten bloeien. Voorwaarde is wel dat zij een degelijk business- en kasplan indienen.

In samenwerking met het agentschap Ondernemen geeft KidsInvest ook professionele begeleiding, bijvoorbeeld bij het maken van een businessplan (meer informatie op www.kidsinvest.be).

Eén van de succesverhalen van KidsInvest is Baby-Belle. In 2009 openden Daisy en haar dochter Tessa een zelfstandig kinderdagverblijf in de basisschool Kouterbos in Waasmunster. In een mum van tijd waren de veertien opvangplaatsjes gevuld. Een prachtige locatie, gemotiveerde ondernemers en het gebruik van het ikg-systeem (waarbij ouders een bijdrage betalen volgens hun inkomen) vormden het ideale recept voor een mooi groeiverhaal.

Daisy: "Het is altijd een droom geweest, maar de kosten liepen hoog op. Om van Kind en Gezin een attest van toezicht te krijgen, moesten we verbouwingen uitvoeren en we hadden ook nood aan nieuw materiaal. Gelukkig vond ik via de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be) een link naar KidsInvest. De investeringsmanagers daar luisterden naar ons verhaal en coachten ons bij de uitwerking van onze plannen. Ze dachten ook echt mee als ondernemers. Zo moet je het eerste jaar enkel rente betalen en pas nadien begin je het geleende bedrag af te lossen. Hierdoor krijg je de nodige zuurstof om je project uit te bouwen. Voor het opstellen van het businessplan deed ik beroep op het gratis advies van agentschap Ondernemen. Met al deze hulp heb ik echt het gevoel dat men in onze plannen gelooft."

Al die inspanningen wierpen zo hun vruchten af. In 2011 viel

Daisy in de prijzen met een van haar innoverende initiatieven.

Daisy: "In 2011 wonnen we de prijs voor het beste borstvoedingsinitiatief. Daarmee benadrukken we de goede eigenschappen van borstvoeding. Mama's kunnen bij ons de hele dag door binnenlopen om hun kindje in alle rust te voeden. Als ouders een flesje meegeven, warmen we dit op au bain-marie, om een zo natuurlijk mogelijk effect te krijgen. Onlangs zijn we ook gestart met babygebarentaal, zo verstaan we onze kleintjes nog beter. Als baby'tjes honger hebben of willen slapen, kunnen ze dankzij de aangeleerde gebaren communiceren zonder al te veel traantjes te moeten laten. De ouders zijn laaiend enthousiast!"

Voor startende ondernemers heeft Daisy nog een goede raad: "start niet te groot, want groeien vergt ontzettend veel inspanning. Voor mij was het een sprong in het duister, maar dankzij KidsInvest is het sprookje uiteindelijk mooi uitgekomen!"

→ *Bedrijfsinvesteringen.*

KUNSTGRASVELDEN • In 2006 lanceerde de Vlaamse regering een sportinfrastructuurplan. Dat bewoog PMV ertoe om mee aan de wieg te gaan staan van een grootschalige inhaalbeweging in de aanleg van kunstgrasvelden in Vlaanderen. Zij plaatste twee bundels van in totaal vijfendertig kunstgrasvelden in de markt via publiek-private samenwerking. Inmiddels zijn al eenendertig, door Fifa gecertificeerde velden, gereali-seerd.

De private partner in dit pps-project staat in voor de aanleg, de financiering en het groot onderhoud gedurende tien jaar. Tijdens deze periode moeten de velden blijven voldoen aan

KUNSTGRASVELDEN ZIJN HAAST ALTIJD BESPEELBAAR (BEHALVE WANNEER ER SNEEUW OP LIGT) EN ER IS WEINIG ONDERHOUD NODIG. HET MEESTE KUNSTGRAS IS OOK REDELIJK SLIJTFAST.

hoge technische eisen en worden zij periodiek gekeurd door een onafhankelijke instantie. In ruil daarvoor betaalt elke gemeente een beschikbaarheidsvergoeding, die voor 30% wordt gesubsidieerd.

→ *Dbfm, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking, Sporthallen, Sportinfrastructuur*

LARIAN • In 1996 richtte Gentenaar Swen Vincke de ondertussen internationaal erkende gamesontwikkelaar Larian Studios op. Het bedrijf is bij gamers onder meer bekend omwille van zijn "Divinity"-

reeks. In 2011 reikte een jury van viereentwintig professionals uit tweeëntwintig landen de Medea Award voor educatieve media uit aan de Monkey Tales Games van Larian.

PMV investeerde al verschillende keren in de groei van het bedrijf. Zo stapte CultuurInvest, het PMV-fonds voor de creatieve industrie, in 2009 al in bij Larian Studios zelf. In 2011 investeerde CultuurInvest ook nog eens bij de dochtervennootschap Larian Publishing. Dat gebeurde samen met het Fonds Vlaanderen-Internationaal waarmee PMV de buitenlandse groei van Vlaamse ondernemingen stimuleert. Larian Publishing ontwikkelt en verdeelt namelijk het nieuwe spel "Divinity: Dragon Commander" en mikt daarmee op de wereldwijde markt. (zie p.28)

→ *Bedrijfsinvesteringen, Culturele en creatieve industrie, Groeifinanciering, Yesplan*

Gentse gamestudio LARIAN

Swen Vincke, ceo Larian

In 1996 richtte Gentenaar Swen Vincke de onder-tussen internationaal erkende gamesontwikkelaar Larian Studios op. De ceo werd in 2011 gelauwerd met een Medea Award voor zijn rekspeel 'Monkey Tales' en met de Best of Gamescom Award voor het fantasyspel 'Dragon Commander,' dat in de steigers staat. Het bedrijf is bij gamers vooral gekend omwille van zijn divinity-games, indrukwekkende rollenspelleten waarin je minstens een uur of dertig nodig hebt om de verhaallijn af te ronden. Eind 2010 bracht Larian Studios 'Dragon Knight Saga' op de markt. Met 'Dragon Commander' zet het de eerste stappen om zelf wereldwijd uit te geven.

“Met Dragon Commander mikken we op de wereldwijde markt”

PMV investeerde al verschillende keren in de groei van Larian. Zo voorzag CultuurInvest, het PMV-fonds voor de creatieve industrie, in 2009 al in een achtergestelde lening. “Dat werd aangewend voor het project 'Dragon Knight Saga', een rollenspel waarbij het hoofdpersonage in een draak kan veranderen”, aldus ceo Swen Vincke. “Het spel was een succes en stelde ons in staat om de stap te nemen om zelf uit te geven. Voorheen waren we immers een klassieke ontwikkelaar en werkten we samen met buitenlandse uitgevers. Maar sinds 'Dragon Knight Saga' brengen we onze games zelf op de markt, met minimale tussenkomst van derden. Dat is veel lucratiever. Als je met een uitgever werkt, vang je slechts één tot twee euro, en sta je onder commerciële druk. Nu kunnen we tot 20 euro per game ontvangen.”

In 2011 investeerde CultuurInvest ook nog eens 1 miljoen euro bij de dochtervennootschap Larian Publishing. Dat gebeurde samen met het Fonds Vlaanderen-Internationaal waarmee PMV de buitenlandse groei van Vlaamse ondernemingen stimuleert. Larian Publishing ontwikkelt en verdeelt namelijk het nieuwste spel 'Dragon Commander' en mikt daarmee op de wereldwijde markt. “Onze omzet fluctueert zeer sterk in functie van onze projecten. 'Dragon Knight Saga' heeft het vijfvoud van de investeringskosten opgebracht, en dus is onze omzet sterk gestegen. In die lijn willen we verder. Het is onze ambitie om al onze producten zelf uit te geven zodat we ze rechtstreeks aan de consument kunnen verkopen. Daardoor creëren we extra middelen, wat op zijn beurt een grotere productie toelaat. De uitdaging is om wereldwijd een distributienet-

werk uit te bouwen, zodat we eigenhandig onze games in alle landen kunnen verspreiden.”

De trend voor de komende jaren is volgens Swen Vincke zonder twijfel de digitalisering van de sector. Die digitale distributie zal ervoor zorgen dat kleine ontwikkelaars op korte termijn groot kunnen worden én direct in contact kunnen treden met hun publiek. “Terwijl de retailsector een steeds minder prominente plaats zal innemen, naar analogie met de evolutie die we in de muzieksector hebben waargenomen”, weet de ceo. “Een ander verschijnsel is dat het verschil tussen *high quality games* en doordeweekse titels erg groot geworden is.” Swen Vincke kent de sector door en door. “Ik heb van mijn hobby mijn beroep gemaakt. Als fervent gamer ontwikkelde ik in mijn vrije tijd jarenlang computerspelletjes. Op een dag heb ik mijn stoute schoenen aangetrokken en ben ik een beurs voor professionals binnengeglijpt. Voor ik het goed en wel besepte, was mijn eerste *publishing contract* met een uitgeverij uit Engeland een feit. Even later richtte ik Larian op. Onze sleutel tot succes in de videogame-industrie is dat we blijven mikken op een relatief klein maar trouw publiek van *hardcore fantasygamers*.”

LAYERWISE • Via haar dochtervennootschap Vinnof investeerde PMV 284.300 euro in de Leuvense innovator LayerWise. Dat bedrijf produceert metalen voorwerpen met behulp van een geavanceerde driedimensionale druktechniek, zogenaamd “additive manufacturing.” Dat gebeurt met een hogeprecisielaser die metalen poederdeeltjes op een selectieve manier verhit en ze vervolgens snel en volledig laat smelten en hechten aan de vorige laag. Er is dus geen lijm of bindvloeistof nodig. Met deze nieuwe techniek print LayerWise functionele voorwerpen die men anders in meerdere stappen moet maken of gewoonweg niet op een andere manier kan produceren. Bovendien is de methode kostenefficiënt.

Additive manufacturing kent veel succesvolle industriële toepassingen. Daarnaast gebruikt men het ook steeds meer in verschillende medische gebieden, zoals bij tandheelkundige, orthopedische, maxillofaciale of ruggenmergerelateerde operaties. Om de grenzen van deze technologie steeds verder te verleggen, werkt LayerWise intensief samen met verschillende academische partners. Het bedrijf investeert ook zwaar in onderzoek en ontwikkeling.

In februari 2012 haalde LayerWise de wereldpers toen het erin slaagde om een volledige onderkaak te reconstrueren in titanium. Zelfs de Bbc plaatste een uitgebreid artikel online toen professor Jules Poukens van de Universiteit Hasselt, samen met een aantal industriële en medische partijen, 's werelds eerste 3D-geprinte kaak inplante bij een 83-jarige Nederlandse vrouw. Meteen na het ontwaken uit de narcose kon de patiënte al praten. Vier dagen later kon ze naar huis. Dat revolutionaire huzarenstuk kreeg in 2012 dan

ook een terechte onderscheiding van het Belgische *Additive Manufacturing Network*. (zie p.30)

—
- *Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen, Vlaams Innovatiefonds*

LEVENSWETENSCHAPPEN •

De levenswetenschappen strekken zich uit over verschillende (zo niet alle) traditionele sectoren. Het gaat in het bijzonder om:

- biotechnologiebedrijven die zijn gespecialiseerd in gezondheidszorg, voeding en industriële toepassingen
- onderzoek en ontwikkeling bij productiegebaseerde farmaceutische bedrijven en (medische) technologieleveranciers
- dienstverleners in de levenswetenschappen
- chemie- en voedingsbedrijven die actief zijn op het vlak van industriële toepassingen van biotechnologie.

De levenswetenschappen ontwikkelen zich aan een adembenemende snelheid. De sector is ontegensprekelijk één van de troefkaarten van de Vlaamse economie. Daarom neemt het engagement van PMV ten aanzien van de sector sterk toe. Dat gebeurt zowel als fondsinvesteerder als in de hoedanigheid van rechtstreekse risicokapitaalverschaffer.

In 2007 participeerde PMV al met 10 miljoen euro in Vesalium Biocapital I en met 5 miljoen euro in Aescap Venture. Dat zijn fondsen die investeren in Europese bedrijven die actief zijn in de levenswetenschappen. In 2010 besliste PMV om haar rol van fondsinvesteerder in dat domein te versterken door op te treden als ankerinvesteerder in zowel Vesalium Biocapital II als het Capricorn Health-tech Fund. Beide fondsen werden

eind 2010 boven de doopvont gehouden. De investerings-toezegging van PMV bedroeg respectievelijk 10 miljoen euro en 5 miljoen euro.

Eind 2011 telde de PMV-portefeuille van rechtstreekse investeringen in het domein van de levenswetenschappen dertien ondernemingen, goed voor een toegezegd investeringsbedrag van 19,2 miljoen euro. De meeste rechtstreekse investeringen gebeurden vanuit Vinnof, het zaai kapitaal fonds van PMV.

→ Amakem, ARKImedes, Bedrijfsinvesteringen, Biocartis, Cartagena, Q-Biologicals, Vesalius Biocapital, Vlaams Innovatiefonds

M

MAATWERK • PMV investeert op maat. Daarmee bekleedt zij een unieke positie. Geen enkele andere financiële speler in onze regio kan immers beroep doen op dezelfde brede waaier aan instrumenten die een optimale financiële oplossing mogelijk maken, en dat voor bijna alle bedrijven die actief zijn in Vlaanderen. Het kan gaan om directe risicokapitaalinvesteringen (achtergestelde leningen of aandelenkapitaal), waarborgen (Gigant, Waarborgregeling) of indirecte investeringen vanuit diverse risicokapitaal fondsen waarin PMV heeft geïnvesteerd. Denk bijvoorbeeld aan de Arkiv's of aan het systeem van de Winwinlening. Bovendien streeft PMV er ook altijd naar om samen te werken met andere partijen. Op die manier

LAYERWISE

3D-printen: van metaalpoeder tot prothese

Jonas Van Vaerenbergh, directeur Industriële Divisie LayerWise

Vier jaar geleden richtten Jonas Van Vaerenbergh en huidig ceo Peter Mercelis LayerWise op, een spin-off van de KU Leuven. LayerWise is gespecialiseerd in een geavanceerde en innoverende driedimensionale druktechniek, de zogenaamde 'additive manufacturing (am)' methode. Deze Leuvense innovator produceert metalen voorwerpen met een technologie die fundamenteel anders te werk gaat dan de traditionele technieken voor metaalbewerking, die steeds vertrekken vanuit één blok metaal en daarbij delen wegboren, frezen, snijden... Peter Mercelis: "Wij starten vanuit een fijne uitgestrekte laag metaalpoeder. Met een krachtige hogeprecisie-laser verhitten we bepaalde locaties op deze laag waardoor de beschenen metaalkorreltjes volledig smelten en aan elkaar hechten. Hierbij is dus geen lijm of bindvloeistof nodig. Dit procedé wordt vervolgens honderden keren herhaald zodat laagsgewijs een metalen eindproduct bekomen wordt dat tot op vijftien à twintig micron nauwkeurig is."

In februari 2012 haalde Layerwise de wereldpers toen het erin slaagde om een volledige onderkaak te reconstrueren in titanium. "We produceerden dit kaakbeen aan de hand van een softwaremodel dat opgebouwd werd op basis van onder meer een röntgenscan van het originele

kaakbeen. De werkwijze is steeds dezelfde: de machinesoftware stuurt opeenvolgende doorsnedes van het te produceren stuk naar een 3D-printer. Op deze manier bouwt de printer het stuk laag per laag weer op." Nooit eerder werd een geprint am-onderkaakbeen geïmplant. De Bbc zette, samen met andere internationaal gerenommeerde media, dit succes massaal in de kijker toen professor Jules Poukens van de Universiteit Hasselt, samen met een aantal industriële en medische partijen, de kaak inplante bij een 83-jarige Nederlandse vrouw. Meteen na het ontwaken uit narcose kon de patiënte al praten en vier dagen later kon ze naar huis. Dat revolutionaire huzarenstuk kreeg in 2012 dan ook een terechte onderscheiding van het Belgische Additive Manufacturing Network.

Er staan echter nog meer innovatieve projecten in de steigers. LayerWise blijft zichzelf uitdagen op meerdere terreinen tegelijkertijd. "Vooreerst streven we ernaar om metalen 3D-onderdelen te produceren met steeds grotere afmetingen. Daarnaast perfectioneren we de druktechniek om steeds hogere nauwkeurigheid te kunnen realiseren. En niet onbelangrijk: we optimaliseren stelsmatig het am-proces voor een groeiend aantal hoge-sterkte, anticorrosie

en lichtgewicht metalen en legeringen, waaronder hardbaar staal, titanium, aluminium en inconel."

De omzet van LayerWise verdubbelt jaar na jaar. Maar wat verklaart de stijgende interesse van de markt? "Met additive manufacturing print Layerwise functionele voorwerpen die men anders in meerdere stappen moet maken of gewoonweg niet op een andere manier kan produceren. Bovendien is de methode kostenefficiënt." De 3D-technologie wordt in steeds meer verschillende medische gebieden toegepast, zoals bij tandheelkundige, orthopedische, maxillo-faciale of ruggenmergerelateerde operaties. Daarnaast kent het een waaier aan industriële toepassingen, vooreerst in de procesindustrie. "Wij maken onderdelen voor vrijwel alle sectoren gerelateerd met machinebouw, zoals de voedingssector, de farmaceutische sector, de chemische en petrochemische industrie... Ook binnen de precisiemechanica bieden wij een alternatief voor het gieten van metalen stukken. Hierbij assisteren we klanten bij het maken van een nieuw design, eenmaal de klanten de mogelijkheden van additive manufacturing hebben vastgesteld en ze van de beperkingen van andere productietechnologieën loskomen. *Design for function* dus." Een andere afzetmarkt is die van de luchtvaart en

scheepsbouw. "Onze technologie is ook geschikt voor het printen van koelkanalen in kleinere turbinebladen en schoepen."

PMV kent LayerWise uit de start-upfase, toen het via de dochtervennootschap Vinnof een rechtstreeks kapitaal van 100.000 euro injecteerde. "Na het verlieslatende opstartjaar zijn er geen kapitaalverhogingen meer nodig geweest, maar in 2008 was dat geld hard nodig voor de aankoop van innovatieve apparatuur en werkkapitaal voor de vennootschappen. Bovendien is PMV een zeer interessante partner aan boord, aangezien de maatschappij heel wat ervaring heeft met de opstart van hightechbedrijven en haar aandeelhouderschap bij de klanten vertrouwen schept in de soliditeit van bedrijven." Layerwise kan ook rekenen op de steun van het Gemma Frisius Fonds, een zaai kapitaal fonds van KU Leuven dat de oprichting en groei van haar spin-off bedrijven wil stimuleren. "Het was via dat fonds dat we kennismaakten met PMV. KU Leuven Research & Development en PMV hebben immers al meermaals de handen in elkaar geslagen voor de investering in spin-offbedrijven. Vandaag is de investeringspoot van de universiteit onze belangrijkste aandeelhouder."

"PMV is een zeer interessante partner aan boord, aangezien de maatschappij heel wat ervaring heeft met de opstart van hightechbedrijven."

kunnen ondernemers met een goed managementteam en een sterk businessplan altijd terecht bij PMV om hun plannen te financieren.

→ *ARKImedes, Bedrijfsinvesteringen, Gigarant, Waarborgregeling, Winwinlening*

MERELBEKE R4 • De zuidelijke tak van de R4 in Merelbeke is één van de zes ontbrekende schakels die de PMV-dochtervennootschap Via-Invest wegwerkt door de R4-buitenring tussen de Heerweg Noord in Gent-Zwijnaarde en de Gulden-sporenlaan in Merelbeke door te trekken.

Daarnaast voorziet Via-Invest een aantal ingrepen op de wegen en aansluitingspunten in de onmiddellijke omgeving van de R4-Zuid. Die werken dienen om de globale doorstroming te verbeteren en de verkeersafwikkeling vlotter en veiliger te laten verlopen. Het project besteedt ook de nodige aandacht aan het fietsverkeer: dankzij een afzonderlijk fietspad langsheen het traject van de R4-buitenring wordt dat maximaal gescheiden van het gemotoriseerde verkeer.

Het project werd in de markt

geplaatst via een dbfm-formule. Eind 2010 duidde men de tijdelijke handelsvereniging R4-Gent aan als voorkeursaanemer voor het dbm-gedeelte. Die vereniging bestaat uit Ab, Besix, Heijmans Infra en Stadsbader. In het najaar van 2011 volgde de voorkeursfinancier. Het gaat om het consortium Belfius, Bnp Paribas Fortis en Dg Infra+.

De financiering werd afgerond op 7 februari 2012. De werken startten op 1 maart 2012 en zullen wellicht duren tot eind 2014. Het totale investeringsbedrag bedraagt zo'n 90 miljoen euro.

→ *Dbfm, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking, Via-Invest*

N

NAUTINVEST • De scheepvaart en de havens zijn volgens de Europese Unie essentieel voor de internationale handel

en nijverheid. Negentig percent van de externe Europese handel geschiedt via havens. Ook wordt meer dan veertig percent van de interne Europese handel over zee getransporteerd.

Om de scheepvaart en de havens competitief te houden, is PMV betrokken bij enkele belangrijke investeringsprojecten.

Zo investeerde PMV via haar dochtervennootschap Nautinvest in een nieuwe beloodsingsvloot, die cruciaal is om de scheepvaart in goede banen te leiden. Dab Vloot nam in 2011 de eerste drie beloodsingsschepen in gebruik. Dat gebeurt met een *bareboat charter*, een soort van maritieme huurovereenkomst. In 2012 volgt ook nog een moederschap. Alle schepen zijn van het swath-type. Dat staat voor "Small Waterplane Area Twin Hull" en verwijst naar hoogtechnologische, zeer stabiele vaartuigen die een loods ook onder zware weersomstandigheden kunnen afzetten aan boord van een schip.

Daarnaast werkt PMV, samen met de afdeling Maritieme Toegang van het departement Mobiliteit en Openbare Werken en met de gemeentelijk havenbedrijven, aan de verbetering van de maritieme toegang tot onze havens. In dat kader rondde PMV op 14 september 2011 de financiering af voor de bouw van de Deurganckdoksluis in de haven van Antwerpen. Deze sluis zal de grootste zijn ter wereld en zal de toegang tot de dokken op Linkeroever ontdebelen. De kostprijs van dit project bedraagt zo'n 340 miljoen euro. De Deurganckdoksluis zal in 2016 operationeel zijn.

→ *Deurganckdoksluis; Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking*

NORKRING • In Noorwegen is Norkring de nummer één op het vlak van omroepdiensten en de uitbater van één van de grootste netwerken in Europa. Norkring maakt deel uit van Telenor, wereldwijd een toonaangevend leverancier van telecommunicatiediensten en informatietechnologie.

Sinds de overname van het Vrt-zenderpark bouwt Norkring België de digitale ether uit in Vlaanderen en in Brussel. PMV heeft een minderheidsbelang van 25% in die vennootschap.

Het zenderpark van Norkring België bestaat uit vierentwintig zendmasten. De mast in Sint-Pieters-Leeuw is de meest opvallende. Met een hoogte van driehonderd meter is zij even hoog als de Eiffeltoren en meteen ook de hoogste toren in België.

Norkring België neemt in Vlaanderen en Brussel alle omroeptransmissiediensten van de Vrt voor haar rekening. Het mediabedrijf verwierf ook de licenties voor het aanbieden van een televisie- en radio-omroepnetwerk, samen met de bijhorende digitale frequentiepakketten. Dat maakt van het bedrijf een volwaardige nieuwe netwerkoperator voor digitale radio en televisie. De technologie van Norkring België laat immers toe om via een kleine binnenhuisantenne draadloos televisie, geluid of andere data te ontvangen in de meest optimale kwaliteit.

Norkring België sloot in 2010 een akkoord met Telenet voor het verhuren van digitale uitzendfrequenties via haar netwerk. Telenet krijgt daarmee de mogelijkheid om via de ether draadloos televisie- en radioprogramma's uit te zenden in digitale kwaliteit. Op die manier kan men ook de kijker of luisteraar in afgelegen gebieden, caravans,

vakantiewoningen en auto's – waar geen kabel voorhanden is – gemakkelijk bereiken. Een kleine antenne volstaat. Telenet zal die uitzendfrequenties gebruiken vanaf 2012. De doelstelling van Norkring België blijft om zijn platform ook voor extra spelers open te stellen.

Norkring België zal ook technologie commercialiseren die toelaat om lokale evenementen live en van heel dichtbij uit te zenden. Het bedrijf heeft dit al met veel succes gedemonstreerd op het circuit van Zolder en tijdens de Memorial Van Damme.

→ *Infrastructuur*

NOVOVIL • PMV is eigenaar van de reconversievennootschap Novovil, waarvan één aandeel in handen is van de Provinciale Ontwikkelingmaatschappij Vlaams-Brabant. Novovil was onder meer eigenaar van de zogenaamde "Sibelgassite" in het centrum van Vilvoorde. Dat terrein beslaat een halve hectare grond met een (kantoor)gebouw. In 2011 verkocht Novovil dit terrein aan Cte (Senior Invest), onder de opschortende voorwaarde dat de bouwvergunning zou worden afgeleverd. Novovil was ook eigenaar van de Fabricomsite. Die is ondertussen volledig gesaneerd en eind 2011 gingen alle aandelen over in de vennootschap Novagora. Novovil zelf huist in het voormalige Pom-gebouw in de Toekomststraat in Vilvoorde. Zij baat dat pand uit als een bedrijvenverzamelgebouw via de dochtervennootschap Zakencentrum Vilvoorde nv.

→ *Brownfields, Gebiedsontwikkeling, Eiland Zwijnaarde, Publiek Private Samenwerking, Vastgoed, Willebroek-Noord*

OPEN SCHOLEN • PMV werkt samen met GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap om scholen te realiseren. Er bestaat immers een grote behoefte aan nieuwe scholen terwijl de jaarlijkse budgetten voor infrastructuur ontoereikend zijn om te voldoen aan de reële investeringsbehoeften. Om daaraan tegemoet te komen, kiezen PMV en GO! een aantal pilotprojecten voor publiek-private samenwerking. Het betreft een aantal sites waar het ontwikkelingspotentieel de behoeften van de school overstijgt. Via publiek-private samenwerking kan men daar gemengde nieuwbouw realiseren. Behalve schoolinfrastructuur kan de projectontwikkelaar of de bouwonderneming bijvoorbeeld ook woningen, appartementen of een kinderdagverblijf voorzien. Dat heeft een positieve impact op de kostprijs van de school. Zij kan immers gedeeltelijk worden betaald met de financiële meerwaarde, die wellicht hoger zal liggen in een geïntegreerde projectontwikkeling. PMV en GO! streven tegelijkertijd ook naar inhoudelijke voordelen. Daarvoor hanteren zij het concept van de "open school." Dat is gericht op de ruime ontwikkeling van alle kinderen en jongeren door het ondersteunen en creëren van een omvangrijke leer- en leefomgeving. Een school is daarin één van de centrale partners maar ook andere publieke diensten, sociale voorzieningen, culturele verenigingen en dies meer hebben er

P ORT folio

PMV-kapitaalparticipaties¹ 230.419.412 euro

DIRECTE INVESTERINGEN

AMAKEM NV

28-01-2010
speurt naar moleculen om veilige geneesmiddelen te maken
www.amakem.com

ANY MEDIA NV

27-01-2010
is een (multi)mediaproductiehuis
www.anymedia.be

BELWIND NV

24-07-2009
is een producent van windenergie
www.meewind.nl/belwind

BESTUURSMATSCHAPPIJ

ANTWERPEN MOBIEL NV

22-07-2003
voert het Antwerpse mobiliteitsplan uit
www.bamnv.be

BIOCARTIS SA

25-06-2010
ontwikkelt nieuwe diagnostische platformen en testen
www.biocartis.com

CITYMESH NV

22-10-2010
produceert, installeert en beheert draadloze netwerktechnologie
www.citymesh.be

CLEAR2PAY NV

25-03-2009
biedt wereldwijd financiële betaaltechnologie aan
www.clear2pay.com

DEME BLUE ENERGY NV

26-07-2011
pioniert in de opwekking en het transport van blauwe energie
www.deme.be

DUCATT NV

03-05-2011
produceert vlakglas voor toepassingen in zonnepanelen
www.ducatt.be

ECO PROJECTS NV

13-10-2004
ontwikkelt hernieuwbare energie uit biomassa, wind en zon
www.ecoflanders.be

ELECTRAWINDS NV

31-07-2009
is een producent van groene stroom
www.electrawinds.be

EYETRONICS INC.

14-05-2009
is gespecialiseerd in 3D-scanning
www.eyetronics.com

FLAGEY NV

30-10-2003
beheert het Flageygebouw
www.flagey.be

GIGARANT NV

24-04-2009
verleent kredietwaarborgen aan grote ondernemingen en kmo's
www.pmv.eu

HET MOEDERSCHIP NV

13-01-2010
is de holding boven Sputnik TV, Sputnik Web en Kinkajoe TV
www.sputnik.be

IKAROS SOLAR PARK FUND I NV

29-07-2010
is een investeringsfonds voor de installatie van zonnepanelen
www.ikaros-solar.eu

ITINERIS NV

30-06-2011
biedt modulaire softwareoplossingen voor de nutssector
www.itineris.be

LARIAN PUBLISHING NV

13-12-2011
is een ontwikkelaar van games
www.larian.com

LRM NV

17-07-2008
is een investeringsmaatschappij voor Limburg
www.lrm.be

NORKRING BELGIË NV

25-01-2010
is een netwerkoperator voor draadloze digitale televisie, radio en andere datatoepassingen
www.norkring.be

NOTTE-VANDEBOSCH NV

06-03-2008
is de vennootschap achter het modelabel Les Hommes
www.leshommesfashion.com

PMF INFRASTRUCTURE FUND COMM. VA

23-11-2011
investeert in openbare infrastructuur en installaties voor hernieuwbare energie
www.pmv.eu

POLET QUALITY PRODUCTS NV

15-09-2010
fabriceert en levert duurzame gebruiksartikelen voor de tuin, de bouw en de industrie
www.polet.be

PUNCH POWERTRAIN NV

04-06-2010
ontwikkelt en produceert cvt's voor de automobielsector
www.punchpowertrain.com

REBO NV

28-10-2010
realiseert infrastructuur in de haven van Oostende voor de bouw van offshore windparken
www.portofoostende.be

SEPTENTRIO INC.

19-12-2007
commercialiseert hoge precisie satelliet-navigatiesystemen
www.septentrio.com

STORM MANAGEMENT NV

07-07-2009
is actief in de sector van de windenergie²

THENERGO NV

27-04-2009
is een producent van groene stroom
www.thenergo.be

¹ Data verwijzen naar het moment van instap

² Geen website beschikbaar

P ORT folio

VITO NV

10-06-2005
onderzoekt en ontwikkelt innoverende producten en processen
www.vito.be

VLAAMSE HAVENS NV

21-01-2011
realiseert drie nieuwe sluizen in de Vlaamse havens²

DOCHTERONDERNEMINGEN

ARKIMEDES MANAGEMENT NV

12-02-2004
beheert de ARKImedesfondsen
www.arkimedes.be

ARKIMEDES-FONDS NV

08-06-2005
investeert risicokapitaal in erkende investeringsfondsen (Arkiv's)
www.arkimedes.be

ARKIMEDES-FONDS II NV

04-06-2010
investeert risicokapitaal in erkende investeringsfondsen (Arkiv's)
www.arkimedes.be

DIETSEPOORT NV

10-07-2008
is de eigenaar van het Dirk Boutsgebouw, Vlaams Administratief Centrum Leuven
www.pmv.eu

NAUTINVEST VLAANDEREN NV

03-05-2005
investeert in nautische en watergebonden projecten
www.nautinvest.be

NOVAGORA NV

25-11-2011
realiseert een brownfieldproject in Vilvoorde
www.vilvoorde.be

NOVOVIL NV

16-10-2003
ontwikkelt en saneert de regio Vilvoorde
www.novovil.be

PMV FUND MANAGEMENT NV

12-07-2011
beheert het PMF Infrastructure Fund
www.pmv.eu

PMV RE VINCI NV

31-08-2006
investeert in vastgoed
www.pmv.eu

PMV-TINA COMM. VA

30-03-2011
transformeert, innoveert en accelereert de Vlaamse economie
www.pmv.eu

SCHOOL INVEST NV

18-03-2009
realiseert een inhaalbeweging in scholenbouw
www.pmv.eu

TEXTIEL VLAANDEREN NV

19-12-2001
investeert in de Vlaamse textielindustrie
info@pmv.eu

VIA-INVEST VLAANDEREN NV

12-10-2006
elimineert de ontbrekende schakels in de Vlaamse wegeninfrastructuur
www.via-invest.be

VLAAMS INNOVATIEFONDS COMM. VA

05-07-2005
verstreckt risicokapitaal aan innovatieve ondernemingen
www.vinnof.be

WAARBORGBEHEER NV

12-02-2004
beheert de generieke waarborgregeling
www.waarborgregeling.be

ZAKENCENTRUM VILVOORDE NV

25-02-2011
biedt kantoren en diensten aan startende bedrijven
www.zakencentrumvilvoorde.be

INVESTERINGSFONDSEN BEHEERD DOOR DERDEN

AESCAP VENTURE I CV

09-07-2007
investeert risicokapitaal in medische bedrijven
www.aescap.com

CAPRICORN CLEANTECH FUND NV

09-11-2006
investeert in schone technologie
www.capricorn.be

CAPRICORN HEALTH-TECH FUND NV

22-12-2010
investeert in bedrijven die technologie ontwikkelen en commercialiseren voor de menselijke gezondheid
www.capricorn.be

FUTURE CARBON FUND

29-04-2009
is een fonds dat emissierechten verwerft
www.adb.org

VESALIUS BIOCAPITAL I SICAR

31-10-2007
biedt risicokapitaal aan jonge bedrijven uit de levenswetenschappen
www.vesaliusbiocapital.com

VESALIUS BIOCAPITAL II SICAR

16-02-2011
biedt risicokapitaal aan jonge bedrijven uit de levenswetenschappen
www.vesaliusbiocapital.com

Participaties in beheer voor derden 85.625.802 euro

BEDRIJVENCENTRUM WAASLAND NV

17-04-1985
biedt kantoren en diensten aan voor startende bedrijven
www.bcwaasland.be

BIOTECH FONDS VLAANDEREN NV

28-12-1994
verschafft risicokapitaal aan ondernemingen in de biotechnologiesector
www.gimv.be

FINLAB NV

21-06-2010
verstreckt huisvesting aan Imec
www.imec.be

FLANDERS' DRIVE CVBA

28-09-2009
is een onderzoeks- en innovatieplatform voor de voertuigindustrie in Vlaanderen
www.flandersdrive.be

² Geen website beschikbaar

TECHNOPOLIS NV

05-09-1997
is het doe-centrum voor wetenschap en technologie
www.technopolis.be

T-GROEP NV

25-01-2007
is een vertrouwde naam in de uitzendwereld en human resourcesector
www.t-groep.be

TRIVIDEND CVBA

18-12-2001
investeert risicokapitaal in de sociale en de meerwaarde-economie
www.trividend.be

Investeringen ARKImedes-Fonds I 104.705.962 euro³

ARKAFUND (10,00 MLN. EURO)

11-01-2006
investeert in media, informatie, communicatie en telecom
www.arkafund.be

ARK-ANGELS FUND (3,36 MLN. EURO)

21-11-2007
investeert samen met business angels in innovatieve groei-bedrijven
www.banvlaanderen.be

BAEKELAND FONDS II (4,00 MLN. EURO)

11-01-2006
investeert in spin-offs van de Universiteit Gent
www.baekelandfonds.be

BIG BANG VENTURES II (10,28 MLN. EURO)

09-03-2006
investeert in ict-ondernemingen
www.bbv.be

CAPITAL-E (15,00 MLN. EURO)

11-01-2006
investeert in micro-elektronica-gerelateerde sectoren
www.capital-e.be

FORTIS PRIVATE EQUITY ARKIMEDES

(4,99 MLN. EURO)
10-01-2006
investeert in ondernemingen met een onderbouwd groei-profiel
www.merchantbanking.fortis.com

FUNDUS II (15 VEREFFEND)

10-01-2006 TOT 12-06-2008

GIMV ARKIV ICT FUND (15,00 MLN. EURO)

18-01-2006
investeert in ict-ondernemingen
www.gimv.be

ING-ACTIVATOR FUND (5,00 MLN. EURO)

10-01-2006
investeert in kmo's in de diensten- of industriële sectoren
www.ing.be

KBC ARKIV (12,00 MLN. EURO)

09-01-2006
investeert in performante, veelbelovende kmo's
www.kbcpe.be

KMOFIN (12,25 MLN. EURO)

09-01-2006
investeert in de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in en rond de provincie Limburg
www.lrm.be

QAT ARKIV (7,84 MLN. EURO)

22-05-2006
investeert in milieu, hernieuwbare energie, gezondheidszorg, vergrijzing en ict
www.qatinvestments.com

VESALIUS BIOCAPITAL ARKIV

(4,99 MLN. EURO)
21-12-2007
investeert in de sector van de levenswetenschappen
www.vesaliusbiocapital.com

Investeringen ARKImedes-Fonds II 57.990.000 euro³

GIMV ARKIV TECH FUND (12 MLN. EURO)

23-09-2011
investeert in starters en kmo's in Vlaanderen, actief in ict en schone technologie
www.gimv.be

HUMMINGBIRD ARKIV (10 MLN. EURO)

06-09-2011
investeert in snelgroeijende early stage ict-ondernemingen
www.hummingbird-ventures.com

KMOFIN 2 (15 MLN. EURO)

07-09-2011
verstrekkt risicokapitaal aan bedrijven uit uiteenlopende sectoren, met bijzondere aandacht voor ict, media, levenswetenschappen en schone technologie. Zij dragen bij tot de economische ontwikkeling van of de werkgelegenheid in de provincie Limburg.
www.lrm.be

VECTIS ARKIV (7,49 MLN. EURO)

16-12-2011
verstrekkt risicokapitaal aan Vlaamse starters en groei-bedrijven in uiteenlopende sectoren.
www.vectisparticipaties.be

VESALIUS BIOCAPITAL II ARKIV

(7,49 MLN. EURO)
03-08-2011
investeert in de levenswetenschappen en neutraceuticals.
www.vesaliusbiocapital.com

ARK-investeringen fonds I 141.493.687 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 124 ondernemingen
- 1.141.078 euro gemiddeld investeringsbedrag per onderneming
- Soort investeringen:
 - Participaties: 83%
 - Leningen: 17%

ARK-investeringen fonds II 3.699.999 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 4 ondernemingen
- 925.000 euro gemiddeld investeringsbedrag per onderneming
- Soort investeringen:
 - Participaties: 100%
 - Leningen: 0%

P ORT folio

Investeringen CultuurInvest 7.633.434 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 50 ondernemingen
- 152.669 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen in duurzame ontwikkeling 75.787.492 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 11 ondernemingen
- 6.889.772 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen Innovatiemezzanine 13.625.614 euro⁴

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 121 ondernemingen
- 113.104 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen Fonds Vlaanderen- Internationaal 13.308.375 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 13 ondernemingen
- 1.023.721 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen Groeimezzanine 33.660.879 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 13 ondernemingen
- 2.589.298 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen Vlaams Innovatiefonds 19.631.249 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 38 ondernemingen
- 516.612 euro gemiddeld toegezegd investeringsbedrag per onderneming

Investeringen KidsInvest 1.971.500 euro

De volledige portfolio kunt u raadplegen via www.pmv.eu

- 63 ondernemingen
- 1.982 opvangplaatsen
- 1.002 euro gemiddelde investering per opvangplaats

Geregistreerde Winwinleningen 2.315 leningen

62.144.114 euro totaal leningbedrag

Waarborgregeling

- 7.155 gewaarborgde verbintenissen
- 870.037.579 euro totaal verbruikt waarborgbedrag
- 1.433.179.787 euro totaal financieringsbedrag
- 1.959.719.284 euro totaal investeringsbedrag

⁴ Toegezegd investeringsbedrag met inbegrip van de investeringen via Vinnof en Iwt

hun plaats. Een open school is dus een samenhangend netwerk van toegankelijke voorzieningen, dat tegemoet komt aan lokale behoeften. Ook de kwaliteit van de omgeving rond de school staat hoog op de prioriteitenlijst. Dat gebeurt door het realiseren van combinatieprojecten met, bijvoorbeeld, kinderopvang, ouderenhuisvesting, sportinfrastructuur en betaalbaar en sociaal wonen.

De aanbestedingsprocedures voor een nieuwe school in Sint-Pietersleeuw en in Koningshooikt zijn gestart in 2010. Deze twee pilootprojecten liggen binnen een woongebied en het flankerende bouwprogramma bestaat hoofdzakelijk uit wooneenheden en een kinderdagverblijf. PMV en GO! treffen ook al voorbereidingen voor enkele bijkomende open scholen. Die projecten staan los van het dbfm-programma voor scholenbouw.

→ *Gebiedsontwikkeling, Publiek Private Samenwerking, Scholen van Morgen, Vastgoed*

ORGANISATIE • De uitdagingen van een groeiende organisatie zoals die van PMV worden continu groter. Nieuwe activiteiten vereisen de integratie van extra mensen en bijkomende vaardigheden. Zij komen ook met nieuwe verantwoordelijkheden.

Eind 2010 telde PMV tweeënzestig medewerkers. Eind 2011 waren dat er al zesenzeventig. De helft daarvan is actief binnen de groep Bedrijfsinvesteringen, een vierde bij de groep Infrastructuur en Vastgoed. Tien talentrijke krachten gingen de uitdaging aan en kwamen hoofdzakelijk de investeringsteams versterken. Na tien jaar bij PMV zocht Bart De Smet buitenlandse horizons op. Filip Lacquet trad in zijn voetsporen als lid van het

groepsmanagementcomité en als hoofd van de groep Bedrijfsinvesteringen.

→ *Deugdelijk bestuur, Raad van bestuur*

P

PMF INFRASTRUCTURE FUND • PMV investeert veel in infrastructuur, zowel in pps-projecten als in infrastructuur voor hernieuwbare energie. Dat bleef niet onopgemerkt bij een aantal institutionele investeerders, zoals pensioenfondsen, verzekeraars en spaarbanken. Die zijn immers op zoek naar alternatieve, acyclische beleggingen met een stabiel rendement op de lange termijn. Voor PMV zijn zij dan ook een natuurlijke partner. Daarom richtte PMV in 2011 het PMF Infrastructure Fund op, dat institutionele investeerders toegang geeft tot haar infrastructuurprojecten. Het fonds combineert privaat kapitaal met de investeringsexpertise van PMV. Daarmee bouwt het PMF-fonds verder op het pad dat PMV al is ingeslagen, met name het investeren op de lange termijn in infrastructuurprojecten. Maar de focus van het PMF Infrastructure Fund wordt ruimer dan dat. Zo zal het fonds zich niet beperken tot de pps-projecten van PMV. Ook investeringen buiten het Vlaamse gebied komen in aanmerking.

De eerste investering van het fonds was in Storm Holding. Dat is een vennootschap die zich toelegt op de bouw en exploitatie van windmolenparken op land. Het PMF Infrastructure Fund zal

in de komende jaren nog meer investeren in bestaande en nog te realiseren projecten.

→ *Dbfm, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking*

PUBLIEK PRIVATE SAMENWERKING • Het is deel van de missie van PMV om duurzame samenwerkingsverbanden te creëren tussen de publieke en de private sector en zo een aantal grote projecten op het vlak van infrastructuur en vastgoed te realiseren in Vlaanderen.

De groep Infrastructuur en Vastgoed staat in voor het vormgeven en tot stand brengen van deze pps-initiatieven. Werner Decrem staat er aan het hoofd van een team van vijftien specialisten die uitgebreide ervaring hebben in vastgoedontwikkeling, projectfinanciering, infrastructuurinvesteringen en brownfieldontwikkeling.

PMV heeft al heel wat initiatieven genomen op het vlak van publiek private samenwerking (pps). Zo is er Via-Invest, dat de zes grote ontbrekende schakels in het Vlaamse wegennet wegwerkt. Ook de inhaaloperatie voor de bouw van meer dan tweehonderd scholen, de realisatie van nieuwe sportinfrastructuur, de vernieuwing van de Vlaamse belooftsvloot en de bouw van Vlaamse Administratieve Centra zijn pps-projecten van PMV. Samen zijn al die initiatieven goed voor een bouwwaarde van meer dan 3,8 miljard euro.

PMV doet aan publiek private samenwerking vanuit twee verschillende invalshoeken. Enerzijds wil zij een professionele opdrachtgever zijn. Op basis van de principes van goede praktijk en geholpen door een zeer ervaren team ondersteunt PMV publieke initiatiefnemers bij het naar de markt brengen van hun pps-projecten. PMV stelt daarbij

haar expertise ter beschikking om individuele projecten voor te bereiden, te onderhandelen en vorm te geven.

Anderzijds treedt PMV ook op als investeerder in pps-projecten. PMV investeert met middelen afkomstig van haar eigen aandeelhouder om faciliterend op te treden bij het verwezenlijken van publieke en private infrastructuur die belangrijk is voor de toekomst van Vlaanderen. Via PMV deelt het Vlaams Gewest op een marktconforme manier in het rendement dat voortvloeit uit Vlaamse pps-initiatieven. Via het PMF Infrastructure Fund investeren institutionele partijen ook middelen in pps-projecten van andere instellingen en overheden.

→ *Blue Gate Antwerp, Brownfields, Dbfm, Gebiedsontwikkeling, Infrastructuur, Kempense noord-zuidverbinding, Kunstgrasvelden, Merelbeke R4, Nautinvest, Norkring, Novovil, Open Scholen, PMF Infrastructure Fund, School Invest, Sportinfrastructuur, Sporthallen, Vlaamse Administratieve Centra, Via-Invest, Zaventem*

Q

Q-BIOLOGICALS • In oktober 2011 lanceerden UGent en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (Vib), samen met voormalige medewerkers van Innogenetics-Fujirebio, een nieuwe start-up voor de productie van zogenaamde "biologicals". De investeerders van het eerste uur waren PMV, Vib, Life Sciences Research Partners en het recent bij PMV opgerichte Sofi-fonds.

Biologicals zijn een breed gamma biologische stoffen. Vaak zijn het medische producten zoals vaccins, therapeutische eiwitten of antilichamen die worden gebruikt voor de behandeling van ziektes of dienen als basis voor biologische tests. De productie ervan gebeurt niet via klassieke chemische processen. Biologicals worden aangemaakt door bacteriën, gisten of celculturen.

Met 16% groei per jaar is de productie van biologicals een sterk groeiende markt. De totale wereldproductie bedraagt meer dan 2 miljard euro per jaar. Ook de Vlaamse biotechcluster ontwikkelt steeds meer biologicals. Omdat er hoge eisen worden gesteld qua expertise en infrastructuur, besteden veel bedrijven de productie en zuivering ervan uit aan derden. Dat is goed nieuws voor Annie Van Broekhoven, ceo van Q-Biologicals, een bedrijf dat "de expertise in productie en zuivering van eiwitten verankert in Vlaanderen en beschikbaar maakt voor de Vlaamse bio-industrie."

→ *Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen, Vlaams Innovatiefonds, Sofi*

R

REBO • Samen met de haven van Oostende en drie andere partners investeerde PMV in de oprichting van de "Renewable Energy Base Ostend" (Rebo). Die vennootschap heeft een concessie voor een terrein van tien hectare in de haven van Oostende, dat zal worden uitgerust met

zwaarlastkades en een specifieke ondergrond. Zo biedt Rebo aan de sector de noodzakelijke draagkracht en ruimte om de bouw en exploitatie van offshore wind- en golfenergieparken mogelijk te maken. Nadien kan deze infrastructuur ook worden gebruikt als thuishaven voor het onderhoud van de gerealiseerde parken. Er kunnen ook competitieve diensten worden aangeboden voor parken in Frankrijk, Nederland en de Oostkust van Engeland.

Deze investering van PMV past in het kader van de ontwikkeling van de haven van Oostende tot een "groene haven" en zal een aanzuigefect hebben op nieuwe bedrijven in de sector van de hernieuwbare energie. Eind 2011 voltooide Rebo de eerste fase van het project. C-Power, de eerste al gecontracteerde klant, neemt de infrastructuur in gebruik in het eerste kwartaal van 2012.

→ *Duurzame ontwikkeling, Groene energie, Infrastructuur*

S

SANINVEST • Blackfields zijn verlaten en zeer zwaar verontreinigde industrieterreinen. Op 24 november 2011 tekenden PMV en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (Ovam) een samenwerkingsovereenkomst om de blackfields in Vlaanderen aan te pakken. In dat akkoord bundelt PMV haar kennis van vastgoed- en gebiedsontwikkeling met de saneringstechnische expertise van de Ovam. Om dat project in goede banen te leiden,

RAAD *van* BESTUUR

**PATRICK VERJANS,
KOEN KENNIS EN
CHRISTINE CLAUS**

**ROSETTE S'JEGERS,
RAF SUYS EN
LUC JANSEGERS**

**GUIDO STEENKISTE,
CLAIR YSEBAERT
EN GRETA D'HOND**

richtten beide partijen Saninvest op. Daarmee willen zij de ambtshalve bodemsanering van blackfields versneld tot uitvoering brengen, waarbij de sanering een hefboom wordt voor de maatschappelijke en economische herontwikkeling van de beoogde terreinen. In een eerste fase zal Saninvest tien pilootprojecten bestuderen. De Alvat-site in Buggenhout is daar een voorbeeld van.

→ *Brownfields, Gebiedsontwikkeling, Vastgoed*

SCHOLEN VAN MORGEN •

Vlaanderen heeft een grote behoefte aan nieuwe schoolinfrastructuur. Daarom besliste de Vlaamse regering in 2005 om een inhaalbeweging te organiseren via publiek private samenwerking voor het ontwerpen, bouwen, financieren en onderhouden van een tweehonderdtal schoolgebouwen over heel Vlaanderen. De totale projectwaarde bedraagt anderhalf miljard euro. Het programma voor scholenbouw is dan ook een belangrijke stimulans voor onze economie.

Op 10 juni 2010 ging de inhaalbeweging in nieuwe schoolinfrastructuur via publiek private samenwerking definitief van start. Dat gebeurde met de oprichting van de nv "dbfm Scholen van Morgen". PMV participeert via de nv School Invest, die 25% + 1 van de aandelen heeft. De private partner "Fschoolen", een samenwerking tussen Bnp Paribas Fortis en Ag Real Estate, bezit de overige aandelen.

Dbfm Scholen van Morgen zal tegen 2017 zowat tweehonderd schoolgebouwen ontwerpen, financieren en bouwen. Die zijn verspreid over alle netten. In 2011 ondertekenden de inrichtende machten honderdvijftig voorcontracten. Die leggen de samenwerking vast tussen henzelf en dbfm Scholen van Morgen, vanaf het

prille begin tot aan de ondertekening van het individuele dbfm-contract. Voor een belangrijk aantal projecten is de ontwerpfase gestart. De vergunningsaanvragen worden voorbereid.

→ *Dbfm, Publiek Private Samenwerking*

SCHONE TECHNOLOGIE •

Schone technologie ontstaat uit de zoektocht naar een harmonieuze relatie tussen industriële voortbrengingsprocessen en het milieu. Het is een verzamelnaam voor technologieën en processen die zowel milieuvriendelijk zijn als economische meerwaarde bieden. Op die manier kunnen ze bijdragen tot de vernieuwing van onze industrie of tot het creëren van volledig nieuwe industrieën.

Schone technologie moet investeerders, bedrijven en klanten respectievelijk een competitief rendement, lagere kosten en verminderde prijzen opleveren. Zij moet bovendien dezelfde of betere prestaties leveren dan traditionele technologieën, de productiviteit per eenheid verbruikte natuurlijke grondstof maximaliseren en de uitstoot van schadelijke bijproducten en afval minimaliseren.

Schone technologie wordt toegepast in een brede waaier van gebieden, van industriële productie, over lucht- en omgevingskwaliteit, tot waterkwaliteit, landbouw, nieuwe materialen, recyclage en logistieke concepten. Ook op het domein van hernieuwbare energie verdient schone technologie haar sporen.

En daar maakt PMV zich sterk, bijvoorbeeld door te investeren in het efficiënter opwekken, opslaan en vervoeren van energie. Studies van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid en Innovatie tonen immers aan dat zogenaamde *clean technology* kansen biedt om Vlaanderen te onderscheiden op internati-

SUPREMO

*de smaak van innovatie in
de sfeer van een indrukwekkend
historisch pand*

Yves Tombeur, ceo Supremo

In het historische Oosterlingenhuis in Brugge heeft PMV een afspraak met Yves Tombeur, ceo en oprichter van de Vlaamse koffiehandelaar Supremo. De naam van het bedrijf verraadt meteen zijn ambitie. Hier zitten wij bij een baanbrekend vakman in het toeleveren van koffie aan grote klanten wereldwijd.

Supremo bestaat al sinds 1989 maar betreft het prestigieuze middeleeuwse monument pas sinds 1995. De sfeer is er chic en de gotische architectuur uit de Brugse gouden eeuw heeft duidelijk een moderne opfrisbeurt gekregen, met inbegrip van een indrukwekkende collectie hedendaagse kunst. Het geklasseerde pand wekt dan ook ontzag bij de mensen uit de internationale koffie-industrie, die hier vanuit alle windrichtingen over de vloer

komen. Alleen de computerschermen, met daarop de koersen van de grondstoffenbeurzen in Londen en in New York (Liffe en Nybot), maken duidelijk dat we niet in een museum zijn, maar wel bij een dynamische *supply chain manager* in koffie.

Het pand heeft een indrukwekkend handelsverleden. Voor de kooplieden van de machtige Duitse hanze – de “Oosterlingen” – was Brugge een belangrijk commercieel knooppunt en ze vestigden in 1478 een invloedrijk hoofdkantoor aan het Krom Genthof. Voor de bouw ervan deden ze een beroep op Jan van de Poele, een vooraanstaand meester metselaar die een monumentaal natiehuis ontwierp dat door zijn omvang en architecturale vernieuwing de reeds bestaande natiehuizen van andere vreemde kooplieden – zoals die uit Castilië en Leon, Genua en Firenze – zou overtreffen.

De Oosterlingen kozen resoluut voor een in die dagen vooruitstrevende architectuurstijl. De gevel kreeg een verticaal elan en de vensters zijn verlucht met gevarieerd en sierlijk maaswerk, dat de in die tijd gebruikelijke spits- en driepasbogen wat minder streng maakte. En, net zoals de Brugse metselaars hun vak tot in de puntjes beheersten, zo wil ook Supremo de onbetwiste meester zijn van de kunst van de koffie.

Wat doet Supremo precies?

“Supremo is een internationale handelaar in groene (ongebroende) koffiebonen. Wij verkopen die aan koffiebranders wereldwijd en werken nauw samen met een groot aantal producenten en exporteurs in landen uit Afrika, Centraal- en Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Daarenboven hebben wij ook nog twee dochterondernemingen, één in Uganda en één in Burundi. Supremo is dus een onmisbare logistieke schakel tussen koffieproducenten in de originelands en consumenten in het Westen. Supremo probeert zich te onderscheiden van de grote multinationale tradinghuizen door een sterke focus op waardecreatie binnen de koffieketen. Daarvoor zijn strikte risicobeheersing, lokale verankering in de originelands en een focus op hoogwaardige kwaliteit noodzakelijk. Die unieke aanpak loont. Sinds onze oprichting leggen wij elk jaar een uitstekend rapport voor, met een sterke groei in volume en onafgebroken winsten. In 2011 draaiden wij een omzet van meer dan 55 miljoen euro. En we hebben veertien geweldige getalenteerde mensen in dienst, voornamelijk in onze thuishaven hier in Brugge.”

PMV verleende u onlangs 2 miljoen euro groei-financiering. Hoe bent u bij hen terechtgekomen?

“Dat is eigenlijk via via gebeurd. Een kennis van mij wees mij op het bestaan van Gigarant, de waarborgregeling waarmee PMV bankwaarborgen toekent boven anderhalf miljoen euro.

Al snel bleek echter dat Supremo beter gediend was met een ander PMV-product, de zogenaamde Groeimazzanine. Dat is een achtergestelde lening, die door de banken wordt beschouwd als quasi-kapitaal. Daarmee wordt onze financiële structuur versterkt en creëert Supremo de nodige goodwill bij de banken om de volgende groeifase van ons bedrijf in te zetten.

Ik moet toegeven dat ik aanvankelijk een beetje kritisch stond. De staat als investeerder..., tot dan toe klonk dat toch niet zo vlot in mijn oren. Maar al van bij het eerste contact werden die twijfels weggeblazen. Ik was enorm onder de indruk van de professionaliteit waarmee het dossier werd behandeld. Dat was werkelijk uitmuntend. Al bij de eerste afspraak stelden de

investeringsmanagers van PMV pertinente vragen.

De wisselwerking verliep dan ook heel vlot. Zo was PMV meteen onder de indruk van de *corporate governance* bij Supremo en konden ze de *gentleman's attitude* in ons bedrijf meteen waarderen. U moet namelijk weten dat wij een heel open bedrijf zijn en dat al onze medewerkers toegang hebben tot alle beschikbare cijfers en zelfs tot de bankposities. Die transparantie aan beide zijden heeft ervoor gezorgd dat wij elkaar heel snel konden vinden.”

Waarvoor moet die twee miljoen euro dienen?

“Er zijn eigenlijk drie goede redenen om dat geld aan te wenden. In de eerste plaats is het zo dat de koffieprijs op één jaar tijd zijn verdubbeld. Dat creëert natuurlijk meteen een grotere behoefte aan cash. Bovendien had Supremo een hoge *leverage* bij de banken. Het leek ons dus verstandig om meer diversificatie te brengen in de financieringsbronnen. Temeer omdat ons businessmodel nog in zijn kinderschoenen staat. We hebben meer vestigingen in de originelands in het vooruitzicht en als

we de capaciteit willen verhogen en meer volume willen draaien, dan is er ook nood aan meer middelen, al was het maar om de stockrotatie te verhogen. Ten slotte zorgt de groei-financiering van PMV ervoor dat wij meer potentieel krijgen om financiering te bekomen bij de banken.”

Omdat Supremo werkt met lokale exporteurs op basis van respect en vertrouwen, mag je al onze business als fair trade bestempelen.

Koffiehandel is een oud en ambachtelijk metier met een sterk romantisch aura. Is daar nog wel ruimte voor innovatie?

Bij koffie zit innovatie niet meteen in het product zelf. De fitnesses daarvan hebben wij ondertussen wel onder controle. De vernieuwing in onze sector komt eerder aan bod in de manier waarop wij de productieketen en de logistiek beheren. Zo werkt Supremo aan het prototype van een nieuw soort verpakking voor het transport van groene bonen. Nu gebeurt dat allemaal nog in losse juten zakken en dat is bijzonder inefficiënt. Ook de technieken in de *washing stations* en de koffievariëteiten zelf verbeteren.

De grootste vernieuwingen van de laatste jaren hebben echter te maken met *fair trade* en labelisering. Omdat Supremo werkt met lokale exporteurs op basis van respect en vertrouwen, mag u gerust al onze business als *fair trade* bestempelen. Maar voor de consument is het belangrijk geworden dat hij zijn geweten kan sussen met erkende en herkenbare labels. Het belang van *fair trade* is op drie jaar tijd gestegen tot 18 % van de omzet. Dat is meer dan de stijging van de markt.

onaal niveau. De praktijk leert bovendien dat alle industriële sectoren en alle bedrijven, van groot tot klein, geconfronteerd worden met het belang van schone technologie. Het is dan ook niet verwonderlijk dat PMV schone technologie als één van de speerpuntsectoren in haar investeringsbeleid koos. Bij het vertalen van de innovatieve tendensen naar feitelijke investeringen, ziet PMV een dubbele kans. In de eerste plaats kan zij innovatieve technologieën ondersteunen en rijp maken om naar de markt te brengen. In de tweede plaats kan PMV ondernemingen bijstaan die deze technologieën introduceren in hun eigen bedrijfsomgeving.

Om te kunnen leren uit buitenlandse ervaringen stond PMV mee aan de wieg van het Capricorn Cleantech Fund, dat zijn zetel heeft in Vlaanderen en dat van hieruit een grote internationale uitstraling heeft verworven. Dat investeringsfonds is gekapitaliseerd met een bedrag van 112 miljoen euro. Daarvan bracht PMV als hoeksteeninvesteerder 15 miljoen euro in.

Schone technologie draait echter niet alleen rond de toepassing van nieuwe technologieën. Ook met de combinatie van al bestaande technieken kan men scoren op dat terrein. Het aanwenden van schone technologie zal uiteindelijk leiden tot positieve effecten voor het milieu en tot competitieve voordelen voor bedrijven, omwille van lagere kosten en een hoger rendement.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Duurzame ontwikkeling, Vlaams Innovatiefonds*

SOCIAAL INVESTERINGSFONDS • Met het sociaal investeringsfonds (Sifo) wil PMV tegemoetkomen aan de vraag van de sector van de sociale economie naar financiële middelen aan voordelige tarieven. De sociale

economie is een deelsector van de economie die een brug probeert te slaan tussen economische bedrijvigheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Werkgelegenheid en democratische besluitvorming krijgen er voorrang op de vergoeding van aandeelhouders. Meestal zijn deze bedrijven geen klassieke vennootschappen, maar wel verenigingen en/of organisaties zonder pure winstdoelstelling.

PMV verstrekt trekkingsrechten aan financiers die zijn erkend in het kader van Sifo. Die laten hen toe om tegen aantrekkelijke voorwaarden – ook wel solidaire cofinanciering genoemd – financiële middelen te verkrijgen vanuit het sociaal investeringsfonds. In combinatie met eigen middelen kunnen zij die gebruiken voor de financiering van dossiers die uitgaan van organisaties die actief zijn in de sector van de sociale economie. Zij moeten dan wel voldoen aan bepaalde voorwaarden. Tot nu toe zijn er drie erkende instellingen die een beroep kunnen doen op middelen van Sifo: Hefboom, Trividend en Netwerk Rentevrij. In 2011 oefenden zij trekkingsrechten uit voor een totaal bedrag van 5.879.071 euro. In 2012 krijgen de drie erkende instellingen nog eens trekkingsrechten ten belope van 3,45 miljoen euro.

Partijen die interesse vertonen om erkend te worden als financier in het kader van het sociaal investeringsfonds kunnen contact opnemen met PMV.

→ *Bedrijfsinvesteringen*

SOFI • Vlaanderen beschikt over vier gerenommeerde strategische onderzoekscentra (Soc). Het gaat om het Ibbt, imec, het Vib en Vito. Zij kregen van de Vlaamse Overheid de opdracht om strategisch onderzoek uit te voeren dat past in haar wetenschaps- en

innovatiebeleid. Het gevoerde onderzoek moet bovendien een economische of maatschappelijke meerwaarde bieden.

Om die toegevoegde waarde te stimuleren, trad in de loop van 2011 het zogenaamde “Spin-off Financieringsinstrument” (Sofi) in werking. Dat speciale investeringsvehikel stimuleert de strategische onderzoekscentra bij het oprichten van spin-offbedrijven. In een omgeving waar de eerste stappen van een onderneming soms moeizaam verlopen, kan dat soort financiering immers het verschil maken.

PMV behartigt het fiduciair beheer van Sofi, dat beschikt over een initieel budget van 10 miljoen euro. Het fonds investeert met behulp van aandelen of achtergestelde leningen. De rechtstreekse investeringen bedragen ten hoogste één miljoen euro per spin-off over een periode van twaalf maanden.

Sinds het begin deden al drie startende bedrijven een beroep op Sofi. Het gaat om Pepric (imec), Q-Biologicals (Vib) en Viloc (Ibbt). Het totale toegezegde investeringsbedrag bedraagt 2 miljoen euro.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Q-Biologicals, Zaai kapitaal*

SPORTHALLEN • De realisatie van nieuwe sporthallen maakt deel uit van het Vlaamse sportinfrastructuurplan. PMV plaatste midden 2010 een eerste cluster van negen sporthallen in de pps-markt, die begin 2012 werden toegewezen aan de firma's Democo en Denys. Hun offerte blonk uit door de creativiteit van het ontwerp, de technische uitwerking, de duurzaamheid en de concurrentiële prijszetting.

De bouwwerken starten in het najaar van 2012.

Het gaat om een dbfm-project. Dat wil zeggen dat de private

MAQUETTE VOOR EEN MIDDELGROTE SPORTHAL IN KORTESSEM

partner instaat voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud gedurende dertig jaar. Om dat proces te standaardiseren en zo veel mogelijk schaalvoordelen te creëren, deelde PMV de projecten op in kleine, middelgrote en grote sporthallen. De gemeenten Kortenenaken, Meerhoud en Zulte mogen zich verheugen in drie kleine sporthallen. In Antwerpen (Het Rooi in Berchem en de Wilrijkse Pleinen in Wilrijk), Blankenberge, Boutersem en Kortesseem komen vijf middelgrote hallen. De gemeente Duffel bouwt één grote sporthal.

Hugo Philtjes, de burgemeester van Kortesseem, is alvast enthousiast: “Dankzij de subsidies en de schaalgrootte liggen de bouwkosten iets lager dan wanneer we zelf zouden bouwen. Maar we krijgen er ook nog een omniumverzekering bovenop, want het onderhoud wordt dertig jaar gegarandeerd.”

→ *Dbfm, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking, Sporthallen, Sportinfrastructuur*

SPORTINFRASTRUCTUUR • De Vlaamse regering keurde in 2006 een sportinfrastructuurplan

goed dat het huidige capaciteitsstekort via publiek private samenwerking moet terugdringen met 35%. De uitvoering van die inhaalbeweging is inmiddels op kruissnelheid gekomen. Het gaat om het aanleggen van kunstgrasvelden en het bouwen van eenvoudige sporthallen, multifunctionele sportcentra en zwembaden.

Om die plannen te realiseren, werkt PMV nauw samen met het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (Cjism) van de Vlaamse Overheid, alsook met Bloso.

De Vlaamse Gemeenschap voorziet een subsidie van 30% van de bruto beschikbaarheidsvergoeding die de gemeenten zullen moeten betalen voor de infrastructuur. Zelf beschikt PMV over tien miljoen euro om – indien gewenst – te participeren in speciale projectvenootschappen uit de private sector. De totale investering in nieuwe sportinfrastructuur wordt geschat op 200 miljoen euro.

In 2010 en 2011 werden twee afzonderlijke clusters kunstgrasvelden gegund. Het gaat in totaal om vijfendertig velden verspreid over Vlaanderen, waarvan negentwintig in de eerste cluster

gerealiseerd werden. Dat zo'n cluster in één keer in de markt wordt geplaatst via een pps-structuur is ongezien in Vlaanderen en in Europa. Alle velden zullen ten laatste in het voorjaar van 2012 worden opgeleverd, waarna de private partner ze tien jaar lang onderhoudt. Na de gunning in het voorjaar van 2012 zal de gekozen opdrachtnemer binnen vierentwintig maanden ook negen sporthallen bouwen en gedurende dertig jaar onderhouden.

PMV begeleidt ook de individuele gunningsprocedures voor vijf multifunctionele sportcentra en één eenvoudig zwembad. Zij vervult daarbij een belangrijke rol als locomotief van dat proces. De ambities van sommige lokale overheden zijn immers niet gering. Die variëren van het bouwen van een Olympisch zwembad tot het realiseren van een grote sporthal en/of zwembadcomplex. De private partner krijgt daarbij meestal een grote vrijheid voor de realisatie van een commercieel gedeelte. In veel gevallen zal hij naast het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud ook instaan voor de exploitatie van het volledige sportcomplex.

Dankzij een optimale samenwerking tussen het plaatselijke bestuur en PMV, krijgt de gemeente Heist-op-den-Berg als allereerste een multifunctionele sporthal in gebruik. De opdracht (zonder exploitatie) werd gegund op 18 november 2011. De bouwwerkzaamheden zijn gestart en de volledige realisatie is voorzien voor eind 2012. Voor de sportcentra in Brugge en in Hoogstraten zijn de onderhandelingen lopende. PMV verwacht dat zij de gunningsprocedure voor deze projecten, alsook deze voor het sportcentrum van Halle, kan afronden in de loop van 2012. Aalst en Lanaken zullen het lijstje wellicht afsluiten in de loop van 2013. De gemiddelde investeringswaarde van een multi-

functioneel sportcentrum bedraagt zestien miljoen euro. In Westerlo loopt de gunningsprocedure voor het bouwen van een eenvoudig zwembad eveneens.

—
 — *- Dbfm, Infrastructuur, Kunstgrasvelden, Publiek Private Samenwerking, Sporthallen*

STOPCONTACT OP ZEE •

In 2010 besliste de Vlaamse regering om een studiesyndicaat op te richten met de naam "Stopcontact op zee". Dat formuleert aanbevelingen voor een efficiënt energie- en veiligheidsbeleid op zee. Zo bestudeert het syndicaat onder meer:

- testsites voor energieopslag op zee en de gevolgen daarvan voor de veiligheid van de scheepvaart en de kust;
- het bundelen van de elektriciteit die wordt opgewekt door offshore windparken.

PMV maakt deel uit van het Stopcontact op zee en biedt haar expertise aan op het vlak van financiën en publiek private samenwerking. Zij prefinanciert bovendien de technische en financiële studies en legt zich toe op het ontwikkelen van een businessmodel en de financieringsmogelijkheden voor de infrastructuur.

—
 — *- Duurzame ontwikkeling, Groene energie, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking*

SUPREMO • Koffiespecialist Supremo handelt in groene koffiebonen vanuit het indrukwekkende Oosterlingenhuis in Brugge. PMV voorzag in een groeimezzanine om de financiële structuur te versterken en goodwill bij de banken te helpen creëren voor de volgende groeifase van het bedrijf. Supremo is vernieuwend in de manier waarop het omgaat met de productieketen en de logistiek. Zo werkt het bedrijf aan een nieuw soort

verpakking om de typische, inefficiënte jutezakken te vervangen. Supremo gaat er prat op in de geest van *fair trade* om te gaan met lokale exporteurs. (zie p.46)

—
 — *- Bedrijfsinvesteringen, Groeifinanciering, Groeimezzanine*

T

TINA • Het economische landschap in Vlaanderen verandert razendsnel. De revoluties op het vlak van productietechnieken, ict, globalisering, ecologie en energie nopen ons tot een nieuw en aangepast industrieel beleid. Om in die omstandigheden onze concurrentiekracht hoog te houden, richtten de Vlaamse Overheid en PMV een bijzonder investeringsfonds op: Tina. Dat is een letterwoord dat verwijst naar de broodnodige Transformatie, Innovatie en Acceleratie van het industriële weefsel in Vlaanderen.

Tina is een marktgedreven investeringsfonds in de schoot van PMV. Het beheert 200 miljoen euro aan risicokapitaal. Dat geld dient om innovatie met strategisch potentieel te versterken en versneld naar de markt te brengen. PMV werkt daarvoor steeds samen met marktpartijen die optreden als consortiumpartners.

In het voorjaar van 2012 stak Tina van wal met een investering van 18,7 miljoen euro in High Wind nv. De leden van dat consortium zijn PMV, GeoSea (Deme Groep), Alstom, Iemants, G&G International, Sbe, Egemin en ondersteund

door Sirris.

High Wind ontwikkelt een nieuwe, weersonafhankelijke installatietechniek voor het plaatsen van windturbines op zee. Daarbij worden installatieschepen gebruikt als varende fabrieken. Zij transporteren de componenten van de turbines om die nadien te assembleren en te plaatsen met behulp van een nieuw ontwikkelde robotarm.

—
 — *- Bedrijfsinvesteringen, Duurzame ontwikkeling*

V

VASTGOED • PMV treedt op als investeerder, regisseur of projectmanager van rendementsgerichte vastgoedoperaties. Zij werkt nauw samen met co-investeerders en partners volgens het "samen uit, samen thuis"-principe.

PMV valoriseert vastgoed voor diverse overheidsdiensten en private instellingen. Dat kan gaan van de verkoop of herontwikkeling van sites tot en met het realiseren van nieuwe huisvesting.

De precieze rol van PMV hangt af van de wensen van de klant en van de concrete behoeften van het project. Zo treedt PMV op als adviseur bij het tot stand komen van bouwprojecten. Zij kan ook de functie van projectleider of projectregisseur opnemen bij gebieds- of stadsontwikkelingen via publiek private samenwerking. Ten slotte kan PMV ook zelf investeren in vastgoed, ofwel in een vroeg stadium of tijdens de ontwikke-

► DE NIEUWE INSTALLATIETECHNIEK VAN HIGH WIND

ling of als langetermijninvesteerder in de gebruiksfase van een project.

PMV besteedt daarbij bijzondere aandacht aan het vertalen van huisvestingsnoden naar realistische programma's, aan de balans tussen prijs en risicoallocatie, aan de afstemming met publieke partijen, aan de markttoetsing met commerciële ondernemingen en aan het degelijk structureren van een project, met inbegrip van de contractuele en zakelijke rechten.

Zo kreeg PMV eind 2011 de opdracht van het GO!, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, om nieuwe huisvesting te zoeken voor zijn centrale diensten in Brussel. Het GO! huurt immers een kantoorgebouw voor zijn pedagogische en administratieve diensten, maar dat beantwoordt niet langer aan de huidige behoeften. PMV zoekt daarom een alternatief in Brussel met circa 6.000 m² tot 8.000 m² oppervlakte. Ook de naschoolse activiteiten van het GO! zullen daar worden gegroepeerd. PMV

zal zelf investeren in het pand en het nadien ook beheren. Na een marktbevraging kwamen er maar liefst drieëndertig aanbiedingen uit de bus. PMV streeft ernaar om de transactie in 2012 te finaliseren.

PMV begeleidt ook Syntra Antwerpen en Vlaams-Brabant (Syntra AB) in haar zoektocht naar een geschikte locatie voor nieuwe huisvesting. Dit project omvat ook een nieuw opleidingscentrum van ongeveer 8.000 m² en met parkeergelegenheid voor tweehonderd auto's.

Evensins in Antwerpen begeleidt PMV de procedure voor het valoriseren en herontwikkelen van twee watergebonden historische sites. Het gaat om de site van het imposante loodsgebouw aan de Tavernierkaai en om de Imalsosite op de Antwerpse linkeroever. PMV zoekt nu een geschikt consortium dat de site met het loodsgebouw en de daarbijhorende constructies een nieuwe invulling kan geven. Voor de Imalsosite zoekt PMV een bouwteam dat nieuwe

PMV *op* VERPLAATS ING

*Op 20 mei 2011 ging
het om workshops en teambuilding*

PROFESSOR DR. FRANCIS
COLARDYN OVER DE
TOEKOMST VAN DE ZORG

PROFESSOR DR. PHILIPPE
NAERT, DECAAN
ANTWERP MANAGEMENT
SCHOOL, WIJST OP DE
UITDAGINGEN VAN DE
GLOBALISERING

HET LOODSGEBOUW IS SINDS 1895 EEN HISTORISCHE BAKEN IN DE SKYLINE VAN ANTWERPEN.

DE HOOFDZETEL VAN IMALSO DATEERT VAN 1954 EN STAAT NU OP DE LIJST VAN TE BESCHERMEN MONUMENTEN.

huisvesting kan realiseren voor de Vlaamse ambtenaren die werken bij de watergebonden diensten. Dat zijn onder meer Dab Loodswezen, Dab Vloot, de afdeling Maritieme Toegang en de afdeling Kust in Antwerpen.

De procedures voor beide sites lopen parallel. In 2012 zal PMV voor beide deelprojecten de markt bevragen teneinde een structureel partner aan te stellen. Voor de loodsgebouwsite zal deze partner

de zakelijke rechten overnemen en instaan voor het ontwerp, de realisatie en de exploitatie van het project. De partner voor de Imalsosite zal instaan voor de renovatie van het bestaande gebouw en de ontwerp- en bouwopdracht van de nieuwbouw.

—
→ Brownfields, Dbfm, Inclusie Invest, Publiek Private Samenwerking, Vlaamse Administratieve Centra, Vlaamse Milieumaatschappij

VESALIUS BIOCAPITAL •

PMV is actief in de levenswetenschappen, onder meer via een engagement van tien miljoen euro in Vesalius Biocapital II. Dat is de opvolger van Vesalius Biocapital I, waar PMV al instapte in 2007.

Het fonds ondersteunt startende bedrijven die ontsproten uit universiteiten of academische instellingen. Het investeert eveneens in meer gevorderde ondernemingen of in “spin-outs” van gevestigde farmaceutische bedrijven die zich om strategische redenen van hun activiteiten ontdoen. Het fonds mikt onder meer op:

- nieuwe benaderingen in de ontwikkeling van geneesmiddelen en diagnosemateriaal
- technologie voor het ontwikkelen van geneesmiddelen en celtherapie die zijn gericht op snelgroeiende markten
- baanbrekende materialen die intelligente structurele en functionele eigenschappen hebben en nieuwe toepassingen mogelijk maken in de medische technologie
- vernieuwende medische apparatuur
- innovatieve technologieën die voor een doorbraak staan
- voedingsmiddelen die behalve voedingsstoffen ook andere ingrediënten bevatten die ten goede komen aan de gezondheid.

Het fonds wordt beheerd in Vlaanderen en investeert in de Benelux, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Scandinavië, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland.

—
→ Bedrijfsinvesteringen, Levenswetenschappen

VIA-INVEST • De PMV-dochtervennootschap Via-Invest realiseert wegenwerken via publiek private samenwerking.

Het elimineren van de ontbrekende schakels in het Vlaamse wegennet en het wegwerken van andere capaciteitsbeperkende knelpunten zijn immers belangrijke voorwaarden om een vlotte doorstroming van het verkeer op het Vlaamse hoofdwegennet te garanderen. Wie elke dag in de file staat, kent het maatschappelijke en economische belang hiervan.

Via-Invest is opgericht in 2006. PMV is voor 51% aandeelhouder van die vennootschap. Het Vlaams Gewest houdt de overige 49% aan. Via-Invest is een structureel samenwerkingsverband tussen het agentschap Wegen en Verkeer en het departement Mobiliteit en Openbare Werken enerzijds en PMV anderzijds. Zij combineert aldus de technische expertise op het vlak van openbare werken van de administratie met de deskundigheid van PMV op het vlak van financiering en publiek private samenwerking.

Via-Invest besteedt ook bijzondere aandacht aan het opstellen van standaarden en regels voor goede praktijk. Zo heeft de vennootschap een uitgebreide set richtlijnen opgesteld voor het in de markt plaatsen van wegenprojecten via publiek private samenwerking. Er is een standaard dbfm- en dbm-contract dat is gebaseerd op internationaal aanvaarde principes. Dat beperkt de juridische kosten voor de opdrachtgever en voor de inschrijvers op een project en bevordert zo de financierbaarheid ervan. Er is ook een selectie- en gunningsleidraad beschikbaar die is gericht op een gefaseerd gunningstraject, waarbij het aantal inschrijvingen trapsgewijs wordt afgebouwd en de concurrentie blijft spelen zolang er onderhandeld moet worden. Een raamwerk voor technische standaarden laat dan weer toe om outputgerichte

vraagspecificaties op te maken volgens een vast stramien. Zo wordt niet alleen het leerproces bevorderd, het stimuleert ook innovatie bij de inschrijvers op een project. Alle documenten zijn te vinden op www.pmv.eu

Inmiddels is de noordelijke wegontsluiting van Zaventem al gerealiseerd. De Kempense noord-zuidverbinding en de R4-zuid in Merelbeke zijn in aanbouw. Voor de twee grootste projecten – de A11 in Brugge en de Limburgse noord-zuidverbinding – loopt een onderhandelingsprocedure. De N60 in Ronse is in voorbereiding.

—
→ Infrastructuur, Kempense noord-zuidverbinding, Merelbeke R4, Publiek Private Samenwerking, Zaventem

VLAAMSE ADMINISTRATIEVE CENTRA •

PMV staat in voor het realiseren van Vlaamse Administratieve Centra (Vac) in Brugge, Brussel, Gent en Leuven. In de provincies Antwerpen en Limburg had de burger immers al één centraal gelegen aanspreekpunt voor bijna elk beleidsdomein van de Vlaamse Overheid. Die Vac liggen op een strategisch herkenbare plaats, vlak aan het station en met een optimale bereikbaarheid.

PMV begeleidde de realisatie van het Vlaams Administratief Centrum in Brugge, dat eind 2011 werd opgeleverd. De Nmbs Holding en Eurostation/Euro Immo Star traden samen op als bouwheer van dat zogenaamde “Kamgebouw,” dat werd herdoopt tot Jacob van Maerlantgebouw, naar de dertiende-eeuwse schrijver uit het Brugse Vrije.

Het ontwerp is van W.J. Neutelings-Riedijk Architecten en maakt deel uit van de ruimere gebiedsontwikkeling Brugge-Sint-Michiels. De volledige projectontwikkeling beslaat ongeveer

45.000 m² kantooroppervlakte en haalt een score van twee sterren volgens het kwaliteitshandboek voor duurzaamheid van de Vlaamse Overheid. In 2012 betrekken zo'n achthonderd ambtenaren uit drieëntwintig verschillende overheidsentiteiten de voorziene 23.500 m² voor de Vlaamse administratie. De officiële opening had plaats op 16 april 2012.

Ook in de hoofdstad wenst Vlaanderen zijn diensten verder te centraliseren in een Vlaams Administratief Centrum. PMV zoekt nu duurzame huisvesting in één of meer gebouwen. Die moet bovendien bijdragen tot een multifunctionele stedelijke ontwikkeling. In 2012 be vraagt PMV alvast de markt. Zij doet dat in samenwerking met het agentschap voor Facilitair Management, het team Vlaamse Bouwmeester en de cel Vastgoedbeleid van het departement Bestuurszaken. Het Vac Brussel moet uiterlijk tegeer 2017 klaar zijn.

Op 8 december 2011 werd de eerste steen gelegd voor het Vac in Gent, ontworpen door Polo Architects. Het gebouw kreeg alvast de naam van de in 1923 overleden, vooruitstrevende Vlaamse schrijfster Virginie Loveling, een trendsetter van het literaire realisme.

PMV nam in 2010 al een minderheidsbelang in de projectvennootschap Sofa Invest, die optreedt als bouwheer van het project.

Het Lovelinggebouw zal langsheen de Fabiolalaan verrijzen, vlak naast het Sint-Pietersstation. Het project omhelst de geïntegreerde ontwikkeling van de stationsbuurt. Dat gebeurt in samenwerking met de Nmbs Holding, Infrabel, Eurostation, De Lijn, het Vlaams Gewest en de stad Gent. Het hele project omvat 220.000 m² bruto vloeroppervlakte, met minstens 30%

woningen, tussen 40% en 60% kantoren en 20.000 m² voor dienstverlening en recreatieve en commerciële ruimte. Ondergronds zijn er 2.800 publieke parkeerplaatsen voorzien.

Het Vac Gent zal daarmee duurzame huisvesting bieden aan duizend vijfhonderd ambtenaren uit zesentwintig entiteiten van de Vlaamse Overheid, ondergebracht in circa 37.800 m² bovengrondse oppervlakte. De ontwerpers willen een maximale duurzaamheidsscore halen van vier sterren. De ingebruikname is voorzien tegen eind 2013.

Het Vac in Leuven werd al opgeleverd op 22 november 2010. PMV verwierf toen 100% van de aandelen van de projectvennootschap en werd op die manier eigenaar van het Dirk Boutsgebouw, genoemd naar de Vlaamse primitieve kunstschilder uit de vijftiende eeuw die lange tijd in Leuven woonde en werkte.

Het gebouw ligt vlak naast het station en is een ontwerp van de architecten Jaspers, Eyers en Partners. Het omvat 23.310 m² bruto grondoppervlakte en bestaat uit een langgerekte sokkel met daarop een toren van zeventien verdiepingen aan de zijde van de Vuurkruisenlaan. Het vormt het orgelpunt van de herontwikkeling van de stationsbuurt.

Vijftientig overheidsdiensten, goed voor circa achthonderd ambtenaren, huizen er samen op één locatie. Het project behaalde ook de maximale duurzaamheidsscore van vier sterren. De opening van het Dirk Boutsgebouw vond plaats op 6 mei 2011.

→ *Dbfm, Gebiedsontwikkeling, Publiek Private Samenwerking, Vastgoed, Vlaamse Milieumaatschappij*

▶ OP 8 DECEMBER 2011 WERD DE EERSTE STEEN GELEGD VOOR HET VLAAMS ADMINISTRATIEF CENTRUM IN GENT.

VLAAMS INNOVATIEFONDS • PMV verstrekt met het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof) risicokapitaal aan jonge innovatieve ondernemingen in Vlaanderen. Dat gebeurt in principe altijd in de vorm van een kapitaalparticipatie. Het beoogde rendement bestaat bijgevolg uit meerwaarde op aandelen.

Maar investeren betekent voor Vinnof niet gewoon geld verlenen aan een onderneming. Die kan immers ook rekenen op de expertise en het netwerk van het fonds. Dat is van groot belang in de vroege fase van een onderneming en bij het ophalen van verse middelen. Daarom legt Vinnof zich toe op de levenswetenschappen, de schone technologie en de informatie- en communicatietechnologie. Sinds begin 2011 besteedt PMV ook bijzondere aandacht aan innovatie in de zorg. Dat gebeurt via het fonds *Flanders' Care Invest*.

Vinnof behandelde sinds zijn oprichting al 572 dossiers. Op 31 december 2011 hadden daarvan 37 ondernemingen een initiële investering gekregen. Met dat wapenfeit is Vinnof één van de meest actieve investeerders in

zijn segment. Met de vervolginvesteringen inbegrepen, nam Vinnof deel aan 68 investeringsronden. Dat toont aan dat het fonds zijn doelondernemingen ook door de volgende groeifasen kan loodsen.

De investeringen van Vinnof waren eind 2011 goed voor een toegezegd investeringsbedrag van 19.631.249 euro. De verwevenheid van Vinnof met de brede wereld van de Vlaamse risicokapitalisten blijkt tot slot uit de grote hoeveelheid externe middelen die de doelondernemingen konden aantrekken. Zo mobiliseerden de Vinnof-participaties maar liefst 160 miljoen euro aan externe middelen.

→ *Bedrijfsinvesteringen, Flanders' Care Invest, Levenswetenschappen, Schone technologie*

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ • Van de Vlaamse Milieumaatschappij kreeg PMV het verzoek om haar verschillende buitendiensten en fysiochemische laboratoria in Oost-Vlaanderen te centraliseren in één nieuwe huisvesting in Gent. Zij wenst daarvoor een gebouw

op maat te realiseren. Dat wordt een duurzaam en functioneel hybride laboratoriumgebouw met kantoorfaciliteiten en een totale oppervlakte van ruim 7.000 m².

PMV werkte een publiek-private samenwerkingsprocedure uit en zocht naar een private partner om het project te realiseren. Dat gebeurt op een strategisch gelegen site tussen de gebouwen van Flanders Expo en de R4, op gronden die eigendom zijn van Grondbank The Loop. Via haar vastgoedvennootschap re Vinci nam PMV een minderheidsbelang van 49% in Lak Invest nv, die optreedt als bouwheer. De andere aandeelhouder is Grondbank The Loop.

De werken gingen van start in december 2010. De ingebruikname is gepland in 2012.

→ *Publiek Private Samenwerking, Vastgoed*

WAARBORGREGELING • PMV verstrekt, in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest, waarborgen aan financiële instellingen, zoals banken en WWleasingsmaatschappijen. Dat laat hen toe om meer financiering aan te bieden aan ondernemingen die actief zijn in Vlaanderen en dat tegen aantrekkelijke voorwaarden.

PMV heeft daarvoor samenwerkingsakkoorden gesloten met dertig financiële instellingen, die samen over een netwerk beschikken van meer dan duizend kantoren in Vlaanderen en in Brussel.

PMV verleent drie soorten waarborgen. Zolang het waar-

▶ KANTOREN EN LABORATORIA VAN DE VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ IN OOST-VLAANDEREN IN OPBOUW

borgbedrag onder anderhalf miljoen euro per onderneming blijft, vallen de verstrekte waarborgen onder de zogenaamde "generieke" Waarborgregeling. Voor hogere bedragen kan men een beroep doen op Gigarant. Vanaf 16 april 2012 verleent PMV ook groene waarborgen. Die dienen om ondernemers te helpen bij energiebesparende investeringen met een snelle terugverdientijd.

Het gebruik van de generieke Waarborgregeling neemt jaarlijks toe en de faciliterende kracht ervan komt steeds meer tot uiting. De groeiende aandacht voor risicobeheersing van banken leidde er immers toe dat tal van ondernemers niet meer gefinancierd dreigden te geraken omdat ze zelf onvoldoende zekerheden konden voorleggen. Dankzij de Waarborgregeling konden heel wat investeringsprojecten en -activiteiten alsnog financiering vinden, terwijl dat anders niet het geval zou zijn geweest.

Sinds de start en tot eind 2011 genoten al 5.100 ondernemers van de Waarborgregeling, voor een totaalbedrag van 870.037.579 euro. Dankzij die waarborg konden zij bankkredieten krijgen voor in totaal

1.433.179.786 euro.

Voor veel van deze bedrijfsleiders was het wellicht onmogelijk geweest om hun zaak op te starten of verder te laten groeien zonder de Waarborgregeling van PMV.

De kredieten die dankzij de Waarborgregeling werden verstrekt, hebben op hun beurt voor meer dan 1,96 miljard euro aan investeringen mogelijk gemaakt. Dat betekent dat voor elke euro waarborg meer dan 2,25 euro investeringen worden gerealiseerd. Dat wijst op de aanzienlijke hefboomwerking van de generieke Waarborgregeling.

In 2011 stond Waarborgbeheer nv voor meer dan 204 miljoen euro aan waarborgen toe in 1.576 dossiers. Die cijfers evenaren de hoge productie van 2009 en 2010. Het aandeel van de startende ondernemingen in 2011 bedroeg 40% van het totaal verbruikte waarborgbedrag. Zij namen echter wel 50% van het totale aantal verbintenissen voor hun rekening. Dat wijst erop dat beginnende ondernemers nog steeds vlot hun weg vinden naar de Waarborgregeling als een hulpmiddel bij het verkrijgen van een lening, zelfs in tijden van crisis.

4 JAAR NA ECONOSHOCK: *de schokken worden gevoeld, de systemische veranderingen moeten nog komen...*

Geert Noels, hoofdeconoom
Econopolis

De afgelopen vier jaar werden gekenmerkt door een erg turbulente periode. De financiële crisis evolueerde van een ver-van-mijn-bed complexe "subprime"-crisis naar een voortwettelende crisis die in sneltempo naar de consument, de belegger, de bedrijven en alle geledingen van onze maatschappij rolt.

De financiële crisis is trouwens maar een deeltje van de grote verandering die bezig is. Misschien is de energieschok wel het verst gevorderd, en zijn de verandering ook zichtbaar in het dagelijks leven en vooral de mentaliteit van de mensen en de bedrijven. Duurzame energie is geen taboe meer, het is niet een onderwerp voor radicale groene jongens of nichebedrijven. Het is "mainstream", zelfs big business, en belangrijke sectoren zoals automobiel en andere, hebben in de afgelopen jaren volledig ingezet op de energieschok. Zuinige wagens, nieuwe technologieën, nieuwe modellen en nieuwe spelers. Een verfrissing voor iedereen, en meteen een nieuwe start. De Hummer is niet meer het icoon van de automobielsector, maar wel de Fiat 500, de "remenergie" die wordt teruggewonnen en natuurlijk de Tesla.

En wat met de financiële sector? De schok is aangekomen, maar de verandering is niet indrukwekkend. De vergelijking met de automobielsector is pijnlijk: de Hummers van de financiële

sector worden nu staatsgegarandeerd, en hun productie wordt niet verminderd.

Dit klinkt hard, maar de feiten zijn voldoende gekend. De grote spelers, "too big to fail", zijn nog groter geworden in de afgelopen jaren. Akkoord, er is een aantal banken zwaar aangepakt, bijvoorbeeld in Europa, en natuurlijk ook in ons land. Maar een viertal banken overheerst nog steeds de derivatenmarkt. En een aantal Europese spelers is nog relatief gegroeid in belang. De recente operaties door de Ecb ("Ltro" of noodliquiditeiten) toonden ook aan dat een groot aantal financiële instellingen moet worden gesteund.

OVERLEVINGSTOCHT

Maar alhoewel deze elementen zogwekkend zijn, kan je niet stellen dat ze ook onbekend zijn. Een onderbelicht aspect van deze crisis is wel de impact van al de "niet-conventionele maatregelen" op de langetermijninvesteerder en -spaarder. Want de politiek van de centrale banken helpt dan

wel massaal de banksector, die dagelijkse liquiditeit nodig heeft; hij heeft ook grote gevolgen voor andere financiële spelers zoals pensioenfondsen, verzekeraars en investeringsmaatschappijen, zoals PMV.

De twee belangrijkste factoren daarin zijn ook verbonden met elkaar: inflatie en de rente. Laten we beginnen met de rente. Door de lagerentepolitiek (zelfs Zirp of Zero Interest Rate Policy in de VS en Japan) is de gehele rentecurve gaan bewegen. De lange rente is daardoor op historische dieptepunten verzeild. We zijn allemaal in de westerse wereld Japans geworden. Dit heeft natuurlijk gevolgen voor de langetermijnbeleggers en -financiers. De beleggers mogen dan wel even een rugwind voelen (lagere rente duwt de actuele waarde naar boven), maar de negatieve gevolgen sijpelen al snel door.

De zoektocht naar rendement wordt immers al snel een overlevingstocht. Vooral voor verzekeraars, maar ook voor de pensioenfinanciers is de lage rente een groeiende gesel. Maar anderszijds groeit ook de vrees voor inflatie: "het pompen van geld in het systeem" heeft immers als schaduwzijde dat het inflatie veroorzaakt op lange termijn. Maar hogere inflatie betekent hogere rente... Daardoor komen langetermijnfinanciers tussen hamer en aambeeld te zitten: ze hollen aan de ene kant achter de rente aan, maar vrezen dat de inflatieboemrang kan terugkomen in de vorm van hogere rentes binnen enkele jaren. Dat zou hen dan opzadelen met minwaarden, en dat op

een moment dat de meeste al ernstige klappen hebben mogen incasseren.

OPPORTUNITEIT

Maar misschien moeten we creatief zijn. De banksector is vandaag niet in staat om dit probleem adequaat aan te pakken, omdat de horizon hier veel verder gaat dan wat zij op dit moment aankan. Andere spelers in de financiële sector moeten daarom nadenken over dit probleem en er een opportuniteit van maken.

Minstens op drie verschillende manieren kan er een nieuwe markt ontstaan.

1. **Bedrijven zullen sneller direct naar de markt gaan**, en de banken omzeilen. Private plaatsingen en andere vormen van obligaties zullen ook voor kleinere ondernemingen worden georganiseerd. Helaas zal de noodzakelijke expertise van bankiers hier niet voor continuïteit zorgen. Daar is ruimte voor specialisten in de private equity en investerings sfeer, en van andere institutionele beleggers, om als stabiele factor de markt te ontwikkelen en de kwaliteitscontrole te verzorgen.
2. Er is behoefte aan **inflatie-gelinkte financiële instrumenten**. De pure "inflation linked bonds" van de overheid waren geen succes, *to say the least*. Maar bepaalde categorieën van investeringen voldoen aan een impliciete "inflatielink". Zo zou er werk kunnen gemaakt worden van infrastructuur-

financieringen buiten het bankcircuit. Het wordt steeds moeilijker om deze investeringen rond te krijgen bij de klassieke bankenconsortia. Aangezien banken niet alleen deze langetermijn moeilijker aankunnen, maar ook hun kapitaalratio's moeten versterken, is een nieuwe manier van financiering opportuun. Hierbij is een samenwerking tussen gevestigde institutionele spelers als stabiele factor onontbeerlijk om ook het grote publiek aan te trekken.

3. **Onze spaaroverschotten** kunnen niet altijd in de eigen mature markten voldoende investeringspotentieel vinden met een rendement dat ook hoog genoeg is om aan de verplichtingen te voldoen. De stap naar de "emerging markets" is dus logisch. Maar ook daar zijn heel wat valkuilen. Ook hier zouden de institutionele investeerders kunnen dienen als professionele gidsen, om samen met particulier kapitaal, duurzame investeringen in het buitenland te ontwikkelen.

Dit lijken even grote veranderingen op dit moment, als de ontwikkeling van de Tesla of de vrijrijzenis van de Fiat 500 voor de automobielsector in 2004. Laat ons afspreken dat ik in 2015 een nieuwe stand van zaken maak in dit jaarrapport. Wie op één van de drie bovengeschetste opportuniteiten inspeelt, zal ik wellicht bij de winnaars zetten op dat moment.

Minstens op drie verschillende manieren kan er een nieuwe markt ontstaan.

Ondernemingen uit de kleinhandel nemen zo'n 16% van de in 2011 gewaarborgde dossiers voor hun rekening. Ongeveer 18% heeft betrekking op de vrije beroepen en 12% op het bank- en verzekeringswezen, de groothandel alsook de industrie. Daarna volgen de bouwnijverheid en de horeca, elk met 8%.

Met negentien deelnemende financiële instellingen kunnen nagenoeg alle kmo's in Vlaanderen terecht bij hun huisbankier als zij een beroep willen doen op de Waarborgregeling. Daarnaast kunnen ook elf leasingmaatschappijen de Waarborgregeling aanbieden aan hun klanten. De financiële instellingen kunnen zelf uitmaken of een financiering of leasing in aanmerking komt voor een waarborg via PMV. De voorwaarden liggen vast in een raamovereenkomst. Dossiers die voldoen aan de voorwaarden moeten enkel worden aangemeld. Voor dossiers onder 750.000 euro moet men zelfs niet wachten op de goedkeuring door PMV.

In 2011 ontving Waarborgbeheer nv voor 4.742.440 aan premies. Voor 232 verbintenissen werd de waarborg afgeroepen. Naar aanleiding daarvan werd voor 19,9 miljoen euro aan provisies uitbetaald. Tegelijkertijd recupereerde Waarborgbeheer nv 8.125.000 euro uit dossiers waarvoorheen een provisie was uitbetaald.

—
— Bedrijfsinvesteringen, Gigarant, Groene waarborg

WINWINLENING • Eind 2011 hadden al 2.315 ondernemingen in Vlaanderen een Winwinlening afgesloten voor een totaalbedrag van 62.144.114 euro. Gemiddeld worden elke dag meer dan twee Winwinleningen afgesloten. Daarbij zijn er telkens twee winnaars. Wie als vriend, kennis of familielid een Winwinlening toekent aan een bedrijf, krijgt jaarlijks een belastingkorting van 2,5% van het geleende bedrag. Op die manier is het voor ondernemers gemakkelijker om

kapitaal te vinden in hun directe omgeving. Als het bedrijf de achtergestelde lening uiteindelijk niet kan terugbetalen, krijgt de investeerder 30% van het niet-terugbetaalde bedrag terug via een eenmalige belastingvermindering.

Sinds 1 januari 2011 is de slagkracht van de Winwinlening verhoogd. Niet alleen starters kunnen nu een Winwinlening aangaan. Alle kmo's met een exploitatiezetel in Vlaanderen kunnen voortaan tot 100.000 euro ontlenen via één of meerdere Winwinleningen van maximaal 50.000 euro. Het is nu ook mogelijk om de lening, die een standaard duurtijd heeft van acht jaar, in schijven of volledig vervroegd terug te betalen. Dat komt de flexibiliteit van het instrument ten goede. In 2011 verdrievoudigde dan ook de productie van Winwinleningen.

De procedure voor het afsluiten van een Winwinlening is heel eenvoudig. Via de website www.winwinlening.be vullen de kredietgever en -nemer de gegevens in met betrekking tot de lening die zij willen afsluiten. Op basis daarvan wordt de leningsovereenkomst, met de bijhorende aflossingstabel, automatisch gegenereerd. Zij bezorgen één ondertekend exemplaar van die documenten aan de PMV-dochter Waarborgbeheer nv, die controleert of aan alle voorwaarden is voldaan. In dat geval registreert Waarborgbeheer nv de Winwinlening. Zij brengt de kredietgever daar schriftelijk van op de hoogte. Om de jaarlijkse belastingvermindering van 2,5% te krijgen, moet de kredietgever die brief toevoegen aan zijn aanpak in de personenbelasting.

—
— Bedrijfsinvesteringen

Y

YESPLAN • Enkele jaren geleden startte Kunstencentrum Vooruit een vruchteloze zoektocht naar goede planningssoftware. Maar de producten die toen op de markt waren, veronderstelden dat de gebruikers zich zouden aanpassen aan de technologie in plaats van omgekeerd. Daaruit ontstond het idee om nieuwe, gebruiksvriendelijke software te ontwerpen.

Samen met de software-ontwikkelaar Inceptiv ontwikkelde Vooruit Yesplan. Dit programma laat toe om evenementen op een efficiënte en flexibele manier te plannen en te beheren. Al snel besloten beide partijen om Yesplan open te stellen voor de hele markt van evenementen en podiumkunsten. Daarvoor richtten zij in 2011 de naamloze vennootschap 2Rivers op. Vooruit pioniert daarmee als eerste culturele ondernemer met een spin-off in de sector van de informatie- en communicatietechnologie. De algemeen directeur van Vooruit, Stefaan De Ruyck, is er immers sterk van overtuigd dat de culturele sector meer ondernemerschap nodig heeft om nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. In 2012 ontving Vooruit hiervoor de Vlaamse prijs voor cultuurmanagement.

CultuurInvest aarzelde dan ook niet om, samen met Vooruit, Inceptiv en drie business angels, 750.000 euro te investeren in 2Rivers. Dit geld is voornamelijk bestemd om het nieuwe product in de markt te plaatsen. Voor CultuurInvest was dit bovendien de

eerste investering in een spin-off van een gesubsidieerde instelling.

—
— Bedrijfsinvesteringen, Culturele en creatieve industrie, Larian

YSEBAERT, CLAIR • De Indignados, valt het u ook op hoe gewoon die mensen zijn? Het zijn geen anarchisten of vreemde snuiters, maar mensen zoals u en ik. Onder hen bevindt zich een generatie die, ondanks al haar diploma's, maatschappelijke hopeloosheid uitschreeuwt. Bij deze jongeren regeert de angst en ook een zekere boosheid. Zij hebben schrik voor het aanstormende nieuwe, dat men hoe langer hoe minder verwerken kan: de techniek die met een razende gang vooruitgaat, of de oude sociale, politieke, financiële en economische zekerheden die verdwijnen. Bewegingen zoals die van de Indignados ontspruiten gedeeltelijk uit deze vrees en zijn gericht op de contestatie van een in hun ogen onduidelijk en falend beleid.

Maar ze vormen ook een kritiek op de slecht functionerende markten die uiteindelijk de overheid gebruiken als vangnet. Het is altijd handig om met een verontwaardigde tronie de dingen aan te klagen waar we zelf mee schuld aan hebben. De vraag is: wie doet er iets aan? Wanneer rechten wij onze rug? Waarom angst hebben voor de toekomst? Was het verleden dan zo mooi? Zeker in economisch sombere tijden is het verstandiger om een kaars aan te steken dan te klagen over de duisternis en een gezonde dosis ambitie is volgens ons de beste remedie tegen de heersende financieel-economische malaise.

Niemand zal ontkennen dat de overheid daarbij een belangrijke rol kan spelen, enerzijds door haar belastinginkomsten, die in zeer ruime mate worden geput uit de economie, en anderzijds door de overheidsbestedingen, die op hun

beurt een belangrijke injectie zijn voor diezelfde economie. Alleen, die uitgaven gaan niet altijd de goede kant op. Het blijft dan ook een aandachtspunt voor het overheidsbeleid om voortgezette inspanningen te leveren voor het ontwikkelen en vooral het uitvoeren van een visie op het gebied van economische politiek. En dat niet alleen omdat de economische transformatie blijft haperen, maar des te meer omdat Europa binnen de mondialisering een totaal nieuwe positie moet innemen.

De gedragslijn volgen van meer markt en minder overheid is dan ook te eenzijdig. Er moet meer gebeuren. En dat is mogelijk als een groter deel van de overheidsinvestering wordt omgebogen naar meer productieve investeringen. PMV wil daar een rol spelen en heeft veel ambitie om dat te blijven doen.

Want één ding hebben ambitieuze mensen met elkaar gemeen: ze blijven niet bij de pakken zitten en ze laten het niet na om hun dromen na te jagen. PMV laat zich inspireren door dergelijke vastberaden doordrijvers. Haar rol is immers om alle kansen te geven aan ondernemerschap en innovatie vanuit Vlaanderen. Want meer dan ooit hebben wij nood aan entrepreneurs die thuis zijn in de wereld, die risico's nemen en die een idee, een uitvinding, een project of een visie kunnen en willen lanceren. Als doe- en durfbedrijf staat PMV daarbij aan hun zijde.

Ook bij de ondernemingen vinden we Indignados: bedrijven met mooie producten en aantrekkelijke perspectieven die via de klassieke weg geen aanvaardbare financiering meer vinden. Lange termijn-beloofes zonder kortetermijnengagementen maken velen onder hen bijzonder kwetsbaar.

PMV durft daarom strategische en duurzame investeringen te bevorderen en neemt initiatieven

OP 1 JUNI 2011 WEES VOKA-VOORZITTER LUC DE BRUYCKERE, TIJDENS DE JAARLIJKSE LUNCHCAUSERIE, OP HET BELANG VAN DE WAARBORGREGELING VOOR EEN VLOTTE BEDRIJFSFINANCIERING IN VLAANDEREN

in die domeinen waar de markt in gebreke blijft. Aan ondernemers verschaft zij durfkapitaal. En zij doet dat vaak met een groter risico en een bredere visie dan vele andere kapitaalverschaffers.

Clair Ysebaert, Voorzitter PMV

Bovendien beperkt PMV zich niet tot klassieke industriële sectoren. Zij is niet de ambulance van falende ondernemingen. Integendeel, het is er haar om te doen initiatieven op te waarderen bij hun prille start, hun lokale of internationale groei en hun innovatieparcours.

PMV is dan ook de ideale partner voor dynamische groeibedrijven, die wij helpen om ambitieuze plannen te realiseren. Dat zijn ambities die velen, omwille van de crisis, in de koelkast hebben opgeborgen. En dat is ten onrechte, want ondernemingen die willen groeien zonder grenzen kunnen bij PMV terecht voor een bijdrage aan hun internationale expansie met een kapitaalinjectie of mezzaninefinanciering.

Als doemaatschappij realiseert PMV projecten van publiek-private samenwerking. Zij staat ook borg voor strategische en structurele overheidsinvesteringen, waarbij het niet alleen gaat om traditionele openbare werken, maar vooral over die infrastructuur die aan de basis ligt van nieuwe economische bedrijvigheid. Zo denken

wij onder meer aan communicatienetwerken, infrastructuur voor groene energie en voorzieningen voor de zorgsector, die nieuwe technologieën integreren.

Voor zulke projecten is samenwerking tussen de overheid en de markt cruciaal. Dat samenspel aanmoedigen, is PMV op het lijf geschreven. Dat die opdracht niet altijd gemakkelijk is, staat buiten kijf maar dat belet ons niet om te blijven proberen. En met succes.

Zo werd ons infrastructuurfonds het verlengstuk van onze projectinvesteringen. Dat is het resultaat van een bezielend partnerschap tussen PMV en verschillende private en institutionele investeerders. PMV hanteert daarbij een langetermijnperspectief. Want, als geduldige investeerder kan zij wel wat langer wachten op een zuiver rendement dan strikte durfkapitaalfondsen. Onze demarches zijn werken van lange adem. De voorbereidingstijd is aanzienlijk, maar de maatschappelijke baten worden gespreid over decennia.

PMV heeft ideeën en ziet er nog veel meer rond zich, maar ideeën zijn als kinderen. Het volstaat niet ze te hebben. Men moet ze ook nog grootbrengen. Welnu, PMV heeft zich in elk geval voorgenomen, zoals zij dat al doet van bij haar oprichting, om in alle bescheidenheid maar met een sterke overtuiging, verder te ploegen en te zaaien. We zullen onze energie en ambitie koppelen aan projecten en resultaten die zowel de publieke als de private sector voortstuwen. Want na tien jaar zijn wij uitgegroeid tot een gediversifieerde en slagkrachtige investeringsgroep met een blik vol vertrouwen op het volgende decennium.

Clair Ysebaert,
Voorzitter PMV
31 mei 2012

Z

ZAAIKAPITAAL • Jonge, innovatieve ondernemingen met een sterk ontwikkelingspotentieel en uitzicht op een duurzaam competitief voordeel, kunnen in aanmerking komen voor een directe investering door PMV met zaai kapitaal. PMV biedt die bedrijven meer kansen door al in hun prille levensfase te investeren. Dat maakt het voor hen gemakkelijker om in een volgende fase een beroep te doen op private kapitaalverschaffers. Een zaai kapitaalinvestering neemt bijna altijd de vorm aan van aandelenkapitaal.

Voor zaai kapitaalinvesteringen maakt PMV hoofdzakelijk gebruik van het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof). Verder kan PMV ook middelen putten uit CultuurInvest, Innovatiemezzanine en *Flanders' Care Invest*, op voorwaarde dat het investeringsvoorstel uitgaat van een ondernemer die behoort tot de doelgroepen van die fondsen.

Ten slotte beheert PMV sinds 2011 het Spin-Off Financieringsinstrument (Sofi), dat zaai kapitaal verschaft aan spin-offs van één van de vier strategische onderzoekcentra in Vlaanderen.

→ *Bedrijfsinvesteringen, CultuurInvest, Flanders' Care Invest, Innovatiemezzanine, Sofi, Vlaams Innovatiefonds*

ZAVENTEM • De noordelijke wegontsluiting van de luchthaven van Zaventem was één van de ontbrekende schakels in het Vlaamse wegennet. Dit project van de PMV-dochter Via-Invest

werd volledig operationeel op 25 februari 2012. Vanaf deze datum staat een private partner gedurende dertig jaar in voor het onderhoud ervan.

Het gebied ten noorden van Zaventem was tijdens de piekuren sterk onderhevig aan verkeerscongestie. Dat was vooral zo in de zone tussen het op- en afrittencomplex van de E19 in Machelen en de site "cargo" van de luchthaven in Melsbroek. De dagelijkse verkeerstroom kan er oplopen tot 2.500 voertuigen per uur en door de uitbreiding van de cargo-industriezone zou dit nog toenemen.

Om te voorkomen dat de luchthaven uit haar voegen barst, realiseerde Via-Invest de volgende werken:

- het aanpassen en vervolledigen van het op- en afrittencomplex nr. 12 op de E19 in Machelen
- het omvormen van de Luchthavenlaan (N211) tot een primaire weg I door de aanleg van een viaduct over de bestaande weg
- het bouwen van een fietsersbrug over de E19
- het bouwen van een volledig afgescheiden fietspad met een tunnel onder de Luchthavenlaan (N211)
- de ombouw van de bestaande carpoolparking en weegbruginstallatie
- het herstellen van de bestaande brug over de E19 aan de Luchthavenlaan

Voor de financiering en de realisatie richtte Via-Invest, samen met Bnp Paribas Fortis, op 11 oktober 2007 de speciale pps-projectvennootschap "Via-Zaventem" op. Het unieke daarbij is dat de noordelijke wegontsluiting is geïntegreerd in het Diabolospoorwegproject, terwijl beide delen apart werden gefinancierd met private middelen. Via-Zaventem en het Diaboloproject zijn eigenlijk twee

onafhankelijke projecten die op hetzelfde moment en in hetzelfde projectgebied werden gerealiseerd. Het milieueffectenrapport wees immers uit dat een gezamenlijke uitvoering de hinder voor mens en milieu aanzienlijk zou beperken. Bovendien werkt de gezamenlijke uitvoering kostenbesparend. Het was dan ook aangewezen om beide projecten via één geïntegreerde opdracht naar de markt te brengen.

Hoewel de initiatiefnemers – Infrabel en het Vlaams Gewest – het project privaat wilden financieren, was het uitgangspunt voor beide verschillend. Infrabel had behoefte aan een financieringsstructuur die het vraagrisico (n.v.d.r. het aantal passagiers dat effectief gebruik maakt van het Diabolotraject) overdraagt aan de private investeerders. Van de kant van de overheid lag de nadruk vooral op de beschikbaarheid van de infrastructuur veeleer dan op het aantal wagens dat er gebruik van maakt. Vanuit investeringsstandpunt betekende dit dat beide projecten een totaal verschillend risicoprofiel hadden. Daarom koos men voor een verschillende financieringsstructuur. Omwille van het vernieuwende karakter daarvan ontving Via-Zaventem al van bij de start een internationale prijs van het Britse vaktijdschrift *Project Finance Magazine*.

→ *Dbfm, Infrastructuur, Publiek Private Samenwerking, Vastgoed*

COLOFON

Dit abecedarium met jaarverslag is gedrukt op Cocoon, een volledig gerecycleerd papier met een certificaat van de Forest Stewardship Council.

Vormgeving en coördinatie gebeurden door Cantilis (www.cantilis.be). Het drukwerk is van drukkerij Deckers-Snoeck. De teksten zijn geredigeerd door PMV nv en Cantilis. Eindredactie door Ben Jehaes, 31 mei 2012.

Verantwoordelijke uitgever: Ben Jehaes, communicatiemanager PMV, Oude Graanmarkt 63 te 1000 Brussel, T +32 (0)2 229 52 30, F +32 (0)2 229 52 31, info@pmv.eu, www.pmv.eu

Fotografie door Imalso, Martine Laquiere, Andrei Pavlov, Polo Architects, Studio Dann, Christophe Vander Eecken, Vlaamse Milieumaatschappij, afdeling Maritieme Toegang en Kust Antwerpen.

Met dank aan Blue Gate Antwerp, Dirk Brossé, Luc De Bruyckere (Voka), Francis Colardyn, High Wind, Lectrr, Philippe Naert (UAMS), Geert Noels (Econopolis), Freddy Van den Spiegel (BNP Paribas Fortis), THV Verne Van Mourik Anteaagroup IRS, Yves Tombeur (Supremo), Jonas Van Vaerenbergh (Layerwise), Herman Verrelst (Cartagenia), Swen Vincke (Larian).

PMV *op* VERPLAATS ING

*Op 29 september 2011 was PMV
partner van de Informele Top van Gent*

DE TOP IS INFORMEEL

DE TOP IS EEN OORD VOL MET
ORIGINELE GELUIDEN

TOPMOMENT IN DE GENTSE
SINT-PIETERSABDIJ

DE TOP BIEDT EEN ASSORTIMENT
AAN MINICONCERTEN

TOPBEHANG

ARNE QUINZE STELDE
ENKELE TOPWERKEN
TENTOON

EL CORO DE LA ESCOLANÍA DE
MONTserrat WAS DE BLIKVANGER OP
DE TOP

JASPER STEVERLINCK
SCHEERDE HOGE TOPPEN

DE TOP STAAT ONDER DE
HOGE BESCHERMING VAN
DR. JACQUES ROGGE

PMV-publicaties

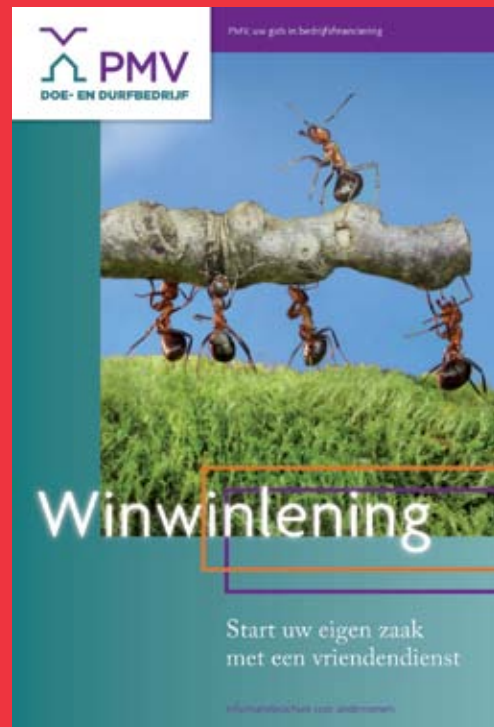
De Russische fotograaf Andrei Pavlov is een man met ambitie. Geboren in Moskou en afgestu- deerd aan de Arctische Faculteit van de State Marine Technical University in Sint-Petersburg, trok hij als avontuurlijke pool- wetenschapper van noorderlicht naar ijsberg en terug.

In 2005 sloeg het noodlot toe. Een letsel aan zijn ruggengraat verlamde handen en voeten. Hij herstelde gedeeltelijk, maar de duizenden kilometers lange trek- tochten behoorden definitief tot het verleden.

Moeilijk te been, verdiepte hij zich in digitale macrofotografie in zijn datcha nabij Sint-Petersburg. Zijn favoriete modellen wonen op vijftig meter van het huis. Geïnspireerd door de Franse sciencefictionauteur Bernard Werber fotografeert Andrei – onder de artiestennaam Antrey – daar een kolonie Formica Rufa in allerlei “menselijke” poses, zonder gebruik te maken van Photoshop of computeranimatie. Het kostte hem drie jaar om die techniek te beheersen.

Zelf getuigt hij dat: “het gemak- kelijk genoeg is om de aandacht van een mier te trekken. Je moet ze maar een valse prooi of vijand tonen. En als je er één kan over- tuigen om het trucje te doen, dan volgen de anderen vanzelf. Het is eigenlijk eenvoudig, maar natuur- lijk zijn niet alle mierkunstenaars goed. Soms moet je de dwazen en de luiaards verwijderen van de set. Het belangrijkste is niet om de mier te trainen maar jezelf.”¹

PMV koos de foto's uit de serie *History of Ant* voor de omslag van haar nieuwe brochures. Een beeld zegt immers vaak meer dan duizend woorden. En welk beeld is beter geschikt om de noeste werklust en het ondernemer- schap van PMV uit te beelden, dan dat van de ijverige mier, die in een beroemde fabel van La Fontaine een wintervoorraad aanlegt terwijl de vrolijke krekel monter sjirpt. “Toen na een tijdje de vrieswind kwam, hield onze krekel op. Geen larfje of geen sprietje meer. Droef schudde hij zijn kop.”

¹ Bron: La Russie d'aujourd'hui, 4 april 2012

INDEX 2011

- ALVEY**
3, 5
- AMAKEM**
3, 5, 30
- AMINOLABS**
3, 5
- ARKIMEDES**
3, 5, 24, 30, 32
- BEDRIJFSINVESTERINGEN**
5, 3, 7, 11, 14, 19, 20, 21, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 43, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 60, 61, 62
- BEDRIJVENCENTRUM**
6
- BELWIND**
6, 15, 24
- BIOCARTIS**
6, 5, 30
- BLAUWE ENERGIE**
7
- BLUE GATE ANTWERP**
7, 10, 20, 21, 43
- BROWNFIELDS**
8, 19, 20, 21, 33, 43, 45, 54
- CARTAGENIA**
10, 5, 30
- CULTURELE EN CREATIEVE INDUSTRIE**
10, 5, 27, 61
- DBFM**
11, 24, 25, 27, 32, 42, 43, 45, 49, 50, 54, 56, 63
- DEUGDELIJK BESTUUR**
12, 42
- DEURGANCKDOKSLUIS**
14, 32
- DINK**
14, 5, 11
- DUCATT**
14
- DUURZAME ONTWIKKELING**
15, 6, 7, 19, 21, 43, 48, 50, 51
- EILAND ZWIJNAARDE**
15, 10, 21, 33
- ELECTRAWINDS**
19, 15
- FLANDERS' CARE INVEST**
19, 5, 24, 56, 62
- GEBIEDSONTWIKKELING**
19, 8, 10, 21, 33, 42, 43, 45, 56
- GIGARANT**
20, 3, 5, 21, 32, 60
- GROEIFINANCIERING**
20, 3, 5, 24, 25, 27, 50
- GROENE WAARBORG**
21, 5, 20, 60
- HAALBAARHEIDSTUDIES**
21
- HEFBOOMWERKING**
21, 5
- INCLUSIE INVEST**
24, 54
- INFRASTRUCTUUR**
24, 6, 12, 14, 27, 32, 33, 42, 43, 49, 50, 55, 63
- INNOVATIEMEZZANINE**
24, 5, 14, 62
- ITINERIS**
25, 5
- KEMPENSE NOORD-ZUIDVERBINDING**
25, 43, 55
- KIDSINVEST**
25, 5
- KUNSTGRASVELDEN**
27, 43, 50
- LARIAN**
27, 5, 11, 61
- LEVENSWETENSCHAPPEN**
29, 3, 5, 7, 19, 43, 54, 56
- MAATWERK**
30, 3, 5
- MERELBEKE R4**
32, 43, 55
- NAUTINVEST**
32, 14, 24, 43
- NORKRING**
33, 43
- NOVOVIL**
33, 8, 10, 20, 21, 43
- OPEN SCHOLEN**
33, 20, 43
- ORGANISATIE**
42, 14
- PMF INFRASTRUCTURE FUND**
42, 43
- PUBLIEK PRIVATE SAMENWERKING**
42, 12, 20, 24, 25, 27, 32, 33, 45, 49, 50, 54, 55, 56, 57, 63
- Q-BIOLOGICALS**
43, 5, 30, 49
- REBO**
43, 7, 15
- SANINVEST**
43, 10, 21
- SCHOLEN VAN MORGEN**
45, 42
- SCHONE TECHNOLOGIE**
45, 5, 7, 15, 56
- SOCIAAL INVESTERINGSFONDS**
48, 5
- SOFI**
48, 6, 43, 62
- SPORHALLEN**
49, 27, 43, 50
- SPORTINFRASTRUCTUUR**
49, 12, 24, 27, 43
- STOPCONTACT OP ZEE**
50, 7, 15
- SUPREMO**
50, 6
- TINA**
50, 6
- VASTGOED**
51, 6, 8, 10, 20, 33, 42, 45, 56, 57, 63
- VESALIUS BIOCAPITAL**
54, 6, 30
- VIA-INVEST**
54, 12, 24, 25, 32, 43
- VLAAMSE ADMINISTRATIEVE CENTRA**
55, 21, 43, 54
- VLAAMSE MILEUMAATSCHAPPIJ**
56
- VLAAMS INNOVATIEFONDS**
56, 3, 6, 25, 29, 30, 43, 48, 62
- WAARBORGREGELING**
57, 6, 20, 21, 24, 32
- WINWINLENING**
60, 6, 32
- YESPLAN**
61, 6, 11, 27
- YSEBAERT, CLAIR**
61
- ZAAIKAPITAAL**
62, 6, 25, 49
- ZAVENTEM**
62, 12, 43, 55
- 2010**
10 jaar PMV
Adam Software
Aescap Venture
Arcarios
ARKImedes
Bedrijfsinvesteringen
Bedrijvencentrum
Belwind
Biofer
Biocartis
Blue Gate Antwerp
Brownfields
Capricorn Health-tech Fund
Creatieve industrie
CultuurInvest
Citymesh
DBFM
DBM+F
Deugdelijk bestuur
Duurzame ontwikkeling
Eco Projects
Electrawinds
Flanders' Care Invest
Fonds Vlaanderen-Internationaal
Gebiedsontwikkeling
Gigant
GroeiFinanciering
GroeiMezzanine
Groene energie
Havens
Hefboomwerking
PMV op verplaatsing
Helchteren/Houthalen
iCUBES
Infrastructuur
Innovatiemezzanine
Investeringszone Petroleum Zuid
Kerncijfers
J-curve
Kempen
KidsInvest
Klimaatfondsen
Levenswetenschappen
Lunchcauserie
Merelbeke
Mode
Nautinvest
Norkring
Novovil
Organisatie
Projectinvesteringen
Publiek Private Samenwerking
Raad van bestuur
Ronse
Portfolio
PMV op verplaatsing
Schone technologie
School Invest
Signature Vermeulen
Sociaal Investeringsfonds
Sportinfrastructuur
Studiedag
Symposium
Thenergo
Uitgeverij
Vastgoed
Vrijdag
Via-Invest
Visys
Vlaamse Administratieve Centra
Vlaams Innovatiefonds
Vlaamse Milieumaatschappij
Voetbalstadions
VRT-zenderpark
Waarborgen
Waarborgregeling
Willebroek-Noord
Winwinlening
Xenics
Ysebaert, Clair
ZaaiKapitaal
Zaventem
Zeebrugge
PMV-publicaties
- 2009**
Amakem
ARKImedes
Bedrijfsinvesteringen
Bedrijvencentrum
Belwind
Binnenvaart
Biofer
Brede scholen
Brownfields
Creatieve industrie
CultuurInvest
DBFM
Deugdelijk bestuur
Duurzame ontwikkeling
Eco Projects
Electrawinds
Financiële crisis
Fonds Vlaanderen-Internationaal
Gebiedsontwikkeling
Gigant
GroeiFinanciering
GroeiMezzanine
Groene energie
Havens
Hefboomwerking
PMV op verplaatsing
Helchteren/Houthalen
iCUBES
Infrastructuur
Innovatiemezzanine
Investeringszone Petroleum Zuid
Kerncijfers
J-curve
Kempen
KidsInvest
Klimaatfondsen
Levenswetenschappen
Lunchcauserie
Merelbeke
Mode
Nautinvest
Norkring
Novovil
Organisatie
Projectinvesteringen
Publiek Private Samenwerking
Raad van bestuur
Ronse
Portfolio
PMV op verplaatsing
Schone technologie
School Invest
Signature Vermeulen
Sociaal Investeringsfonds
Sportinfrastructuur
Studiedag
Symposium
Thenergo
Uitgeverij
Vastgoed
Vrijdag
Via-Invest
Visys
Vlaamse Administratieve Centra
Vlaams Innovatiefonds
Vlaamse Milieumaatschappij
Voetbalstadions
VRT-zenderpark
Waarborgen
Waarborgregeling
Willebroek-Noord
Winwinlening
Xenics
Ysebaert, Clair
ZaaiKapitaal
Zaventem
Zeebrugge
PMV-publicaties

LIJST *van* INVESTERINGEN PMV-groep

1 OK SOLUTIONS
2RIVERS
3 PEES
3 WIN
3D-EYETRONICS INC.
4POWER
90PLUS
ACTOGENIX
ADAM SOFTWARE
AESCAP VENTURE I
ALMAGATES
ALVEY
AMAKEM
AMPLIDATA
ANKOROLA BVBA
ANUBEX
ANY MEDIA
APITOPE INTERNATIONAL
APPLIGEN
ARCBASE
ARCARIOS
ARCO INFORMATION
ARENA COMET GROUP
ARENDSOOG
ARISTO MUSIC
ARISTOCO
ARKIMEDES MANAGEMENT
ARKIMEDES-FONDS
ARKIMEDES-FONDS II
ARRAKIS
ARTMONDAY
AUREA IMAGING
BABY-BELLE
BAM
BECONA
BEE-HIVE
BEERKE
BELTI
BELWIND
BEMA & C'
BEN
BETTONVILLE INTEGRATED
SOLUTIONS
BIG TYRE RECYCLING
CORPORATION

BIOCARTIS
BIOFER
BLUE GATE ANTWERP
BOUT'CHOU
BREVISCO
CAFÉ COSTUME
CALIOPA
CAPRICORN CLEANTECH
FUND
CAPRICORN HEALTH-TECH
FUND
CARDIFF
CARE FOR LIFE
CARSONTHEWEB
CARTAGENIA
CHEVAL FATAL
CHOUPETTES
CITYMESH
CLAVIS MEDIA
CLEAR2PAY
CLÉMENTE & JULIETTE VOF
CMOSIS
COMMART
COMMSQUARE
COMPLIX
COUNTRY CHEF BELGIUM
CREATIVE SPREADS
DACENTEC
DBFM SCHOLEN VAN
MORGEN
DE BENGELTJES
DE BOELEKES
DE GIRAFKES
DE KINDERTUIN
DE KLEINE KIKKER
DE KLEINE WERELD
DE PAGADDERKES
DE REGENBOOG
DE TONDELDOOS
DE TOVERBOOM GCV
DE TROETELBEER
DE WELPJES VOF
DE WILLE
DE ZEBRA
DEBORAH CENTRUM

DEME BLUE ENERGY
DEMETRA
DEN BERENBOOT
DESTINY
DIESTSEPOORT
DIGIPACK
DILHOME
DINGENS
DINK
DISPACK PROJECTS
DOMAIN INVEST
DOU-DOU
DRUKKERIJ BULCKENS
DSQUARE
DUCATT
DUIMELOTJE
ECO PROJECTS
ECO TREASURES
ECONCORE
EDA
EDEN CHOCOLATES
EILAND ZWIJNAARDE
ELECTRAWINDS
ELEMENTI
ELSYCA
ELYTRA
ENERGY PRODUCTS GROUP
ENGELTJES & BENGELTJES
BVBA
E-NOVEX
ENSEMBLAGE
EOSEMI
EQCOLOGIC
EUROFOOD INTERNATIONAL
EXCICO GROUP
EXUVIS
EYETRONICS
FIEN EN MIEL
FILL THE GAP
FILOUKES
FISYSTEMS
FLAGEY
FLEMA SNACKS KFT
FLOW
FORMAC PHARMACEUTICALS

FREEDOM OF MOVEMENT
FUGEIA
FUN4KIDS SLEIDINGE VZW
FUN4KIDS VZW
FUTURE CARBON FUND
GATEWING
GENANO BENELUX
GEOSPARC
GEOVISE
GIGARANT
GINSENGA
GOEDENAVOND
GREEN PEAK TECHNOLOGIES
GRENSLANDHALLEN
HARVEST TIME BAKERIES
HEALTHCONNECT
HEFBOOM
HET ELFENBANKJE
HET ENGELTJE BVBA
HET MOEDERSCHIP
HET PIPPERTJE BVBA
HET TOVERHUIS BVBA
HYDROGEN ENGINE
IBBT INCUBATOR
ICMS
IKAROS SOLAR PARK FUND I
INURON
ITINERIS
ITRUX
IVOX
JUDAS THEATERPRODUCTIES
KABRON
KELST
KIBO
KIDS GARDEN BVBA
KINGFISHER HEALTHCARE
KOALA I
KOALA II
KOLIBRIE
KROKODILLEKEN BVBA
LA LUNA
LAK INVEST
LARIAN DIGITAL
LARIAN PUBLISHING
LAYERWISE

LCL BELGIUM
LETTERGEN
LEUVEN AIR BEARINGS
LIBELYA
LIGHT BLUE OPTICS
LIN.K
LRM
LUMIÈRE PUBLISHING
MA MAISON FLEUR
MADOC
MALEYKAZ
MANZANA
MESWARE
MEUCCI SOLUTIONS
MIFRATTEL
MIKI'S BERENBOOT
MINERVA (BICYCLE
INVESTMENTS)
MOEKE
MOVIDIUS
MU TECHNOLOGIES
MUBIO
MULTI MEDIA SERVICES
MUSIC HALL GROUP
NASCOM
NAUTINVEST VLAANDEREN
NETWERK RENTEVRIJ
NMDG ENGINEERING
NOMADESK (AVENTIV)
NORKRING BELGIË
NOTTE-VANDEBOSCH
NOVA HOLDING
NOVAGORA
NOVOPOLYMERS
NOVOVIL
OFFICE BAROQUE
OKAPI SCIENCES
ONE AGENCY
ONEA
OSTEC
OTN SYSTEMS
OUT OF THE BLUE
OXYNADE
PADDEHUISJE BVBA
PATOTTERKE 2

PATTYN PACKING LINES
PAY & SAVE
PEARLCHAIN.NET
PEIRA
PEOPLECUBE
PERCUSSA
PHARMA DIAGNOSTICS
PHARMANEUROBOOST
PIERLALA
PIRANA GROUP NV
PJOTTER
PMF INFRASTRUCTURE FUND
PMV FUND MANAGEMENT
PMV-GROEP
PMV RE VINCI
PMV-TINA
POEKIE'S PLACE II
POLET QUALITY PRODUCTS
PRISMAX
PROFON
PROMETHERA BIOSCIENCES
PRONOTA
PUNCH POWERTRAIN
Q-BIOLOGICALS
QUEROMEDIA
RACKTIVITY
REBO
REDERIJ ISHTAR
REMYND
RESTORE
REVERSE LOGISTICS
SOLUTIONS (RLS) EUROPE
RMONI WIRELESS
ROUTE YOU
RUBAN ZELFBOUW
SAMPLESUMO
SAPAC
SCHOOL INVEST
SEPS PHARMA
SEPTENTRIO
SIGASI
SIGNATURE VERMEULEN
SILICON LINE
SINFRARED LTD
SMART SUNDAY

SMO
SNOEZEL
SOFA INVEST
SPARTANOVA
SPRANKELGROEP
STORM HOLDING
STORM MANAGEMENT
STORM WACHTEBEKE
SUPREMO
SYNTEGRO
T ACHTERTUINTJE
T EIGENWIJSJE
T LOZANA'TJE
T MADELIEFJE
T PRUTSKE/ UKKIE PUKKIE
T SPEELVELT
TAGGER.FM
TAILORMADE LOGISTICS
TAILORMADE TRANSPORT
TANDEM TECHNOLOGIES AND
SOLUTIONS
TATIEN
TERRAZZA
TESIN
TEXTIEL VLAANDEREN
THE OCTOPUS COMPANY
(BOOK-IN-A-BOX)
THE SOLO PROJECT
THENERGO
TOPSPORTLAB
TRINEAN
TRIPHASE
TRIVIDEND
TWINKEL
TWINKY'S
UL POWER
UPSYNC
VESALIUS BIOCAPITAL I
VESALIUS BIOCAPITAL II
VIA NOORD ZUID KEMPEN
VIA-INVEST VLAANDEREN
VIA-ZAVENTEM
VINVENTIC
VISIOMATICS
VISYS

VITO
VLAAMS INNOVATIEFONDS
VLAAMSE HAVENS
VODTEC
VRIJDAG
WAARBORGBEHEER
WANDELAAR INVEST
WITSAND UITGEVERS
WM TRACKING
WOOWOOS (OKEEZ)
WORLD OF GAMING
XENIT SOLUTIONS
YUNTAA
ZAKENCENTRUM VILVOORDE
ZAPPWARE

Gegevens per:
31-12-2011
Meer informatie kunt
u verkrijgen via
info@pmv.eu

DEGELIJKHEID • Van het bijvoeglijk naamwoord **degelijk**. Niet misleidend door uiterlijke schijn, maar inderdaad zo dat men er op kan vertrouwen, deugdelijk: een degelijke kwaliteit; degelijk onderwijs; degelijke mensen, betrouwbaar en in geen enkel opzicht buitensporig; geregeld en eenvoudig levend; een degelijk vakman, die zijn vak ten gronde kent; een degelijk boek, waar men iets uit kan leren.

—
→ *PMV*

EENVOUD • Weinig samengesteld, niet ingewikkeld. De eenvoud van het systeem verdient aanbeveling; natuurlijkheid, ongekunsteldheid: eenvoud is het kenmerk van het ware. Afwezigheid van praal of overdaad: hij werd in alle eenvoud begraven.

—
→ *PMV*

SOBERHEID • Onthouding van overdaad; beperking die men zichzelf oplegt: soberheid van middelen.

—
→ *PMV*

JAARVERSLAG 2011 • Verslag betreffende de werkzaamheden, gebeurtenissen enz. in een afgelopen jaar, jaarlijks verslag.

